

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Випускна робота бакалавра

на тему «Банкрутство підприємств: діагностика та напрями запобігання»

Виконав: студент 4-го курсу, групи 402-ЕФ

Спеціальності

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Похиль Ю.С.

Керівник: к.е.н., доцент Філонич О.М.

Рецензент: зав. кафедри міжнародних

економічних відносин та туризму,

д.е.н., проф., Чичкало-Кондрацька І.Б.

Засвідчую, що в цій роботі немає запозичень із

праць інших авторів без відповідних посилань

Похиль Ю.С.

Підтверджую достовірність даних, використаних

у роботі

Похиль Ю.С.

Полтава, 2022 року

АНОТАЦІЯ

Похиль Ю.С. «Банкрутство підприємств: діагностика та напрями запобігання». Рукопис. Випускна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Полтава, 2022.

Робота містить 111 сторінок, 21 таблицю, 39 рисунків, список літератури з 77 джерел та 4 додатки.

Ключові слова: підприємство, банкрутство, ймовірність банкрутства, діагностика банкрутства, запобігання банкрутства, фінансова криза, санація, реорганізація.

Мета роботи – визначення теоретико-методичних засад та розроблення практичних рекомендацій щодо запобігання банкрутства підприємства в кризових умовах.

Об'єктом дослідження є діагностика та запобігання банкрутства підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів діагностики та запобігання банкрутства підприємства.

У випускній роботі розглянуто комплекс питань, пов'язаних із дослідженням теоретичних основ банкрутства підприємства та причин його виникнення, узагальненням методичних підходів до оцінювання ймовірності банкрутства, проведенням аналізу фінансових показників діяльності підприємства і діагностики ймовірності його банкрутства та виявленням напрямів запобігання банкрутства підприємства в кризових умовах.

ANNOTATION

Pokhil Yu.S. " The bankruptcy of enterprises: diagnostics and directions of prevention". Manuscript. Graduation thesis for the first (bachelor's) level of higher education in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance" – National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic", Poltava, 2022.

The work contains 111 pages, 21 tables, 39 figures, bibliography from 77 sources and 4 appendices.

Keywords: enterprise, bankruptcy, bankruptcy probability, bankruptcy diagnostics, bankruptcy prevention, financial crisis, rehabilitation, reorganization.

The purpose of the work – definition of theoretical and methodical bases and development of practical recommendations on prevention of the enterprise bankruptcy in crisis conditions.

The object of study is bankruptcy diagnostics and prevention of the enterprise bankruptcy.

The subject of research is a set of theoretical, methodological and practical aspects of diagnostics and prevention of the enterprise bankruptcy.

The final work considers a set of issues related to the study of the theoretical foundations of enterprise bankruptcy and the causes of its occurrence, generalization of methodological approaches to assessing the bankruptcy probability, analysis of financial performance of enterprise, diagnostics of the bankruptcy probability and identifying ways to bankruptcy prevention of enterprise in crisis.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Сутність та причини банкрутства підприємства.....	6
1.2. Методичні засади оцінювання ймовірності банкрутства підприємства....	14
1.3. Запобігання банкрутства підприємства в кризових умовах.....	26
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА ТОВ БФ «АСТРА».....	35
2.1. Аналіз майна підприємства та джерел його фінансування.....	35
2.2. Оцінювання фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності ТОВ БФ «Астра».....	52
2.3. Прогнозування ймовірності банкрутства підприємства.....	65
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА В КРИЗОВИХ УМОВАХ.....	74
3.1. Підвищення платоспроможності та ефективності діяльності підприємства з метою недопущення його банкрутства	74
3.2. Заходи з фінансового оздоровлення підприємства	90
ВИСНОВКИ.....	99
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	104
ДОДАТКИ.....	111

				ВР	402-ЕФ	18111
	П. І. Б.	Підпис	Дата	Банкрутство підприємств: діагностика та напрями запобігання		
<i>Розроб.</i>	<i>Похиль Ю.С.</i>					
<i>Перевір.</i>	<i>Філонич О.М.</i>					
<i>Н. Контр.</i>	<i>Філонич О.М.</i>					
<i>Затверд.</i>	<i>Птащенко Л.О.</i>					
				Літ.	Арк.	Акрушів
				3	111	
				Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування		

ВСТУП

Забезпечення безперебійної виробничо-господарської діяльності підприємств, мінімізація фінансових ризиків, підтримка необхідного рівня ліквідності та платоспроможності – це головні завдання суб'єктів бізнесу в Україні в умовах сьогодення. Вирішення цих питань є необхідною умовою виживання підприємств та збереження бізнесу в період воєнного стану. Не всі суб'єкти господарювання мають можливість продовжувати свою діяльність в сучасних кризових умовах, у тому числі через низький рівень запасу фінансової стійкості, сформованої у довоєнний період, тому проблема неплатоспроможності і банкрутства підприємств є надзвичайно актуальною в умовах воєнного стану в Україні.

Крім того, значна кількість підприємств знаходиться на межі платоспроможності і працює зі збитками, що може привести до банкрутства в майбутньому. Тому на підприємстві постає важлива мета – не допустити розвитку кризових явищ і знизити негативний вплив зовнішнього середовища, а у разі якщо не вдалося уникнути – вміло застосовувати антикризові заходи для відновлення платоспроможності.

Широке коло питань, які пов'язані із запобіганням банкрутства підприємства та розробкою дієвого інструментарію виявлення ознак неплатоспроможності й імовірності банкрутства, розглядалися українськими і зарубіжними вченими, зокрема: Бланк І.О., Бівер У., Ліс Р., Спрінгейт Л. В., Базілінська О.Я., Терещенко О.О., Онищенко С.В., Андрушак Є.М., Полякова Б.М., Головіна М.М., Зятковський І.В. та багато інших. Проте проблеми запобігання банкрутства в умовах воєнного стану розроблені недостатньо.

Метою дипломної роботи є визначення теоретико-методичних засад та розроблення практичних рекомендацій щодо запобігання банкрутства підприємства в кризових умовах.

Для досягнення мети у роботі потрібно вирішити такі завдання:

- розкрити сутність та причини банкрутства підприємства;

- узагальнити методичні засади оцінювання ймовірності банкрутства підприємства;
- розглянути теоретичні основи запобігання банкрутства підприємства в кризових умовах;
- провести аналіз основних фінансових показників діяльності ТОВ БФ «Астра»;
- оцінити ймовірність банкрутства підприємства;
- визначити напрями підвищення платоспроможності та ефективності діяльності підприємства з метою недопущення його банкрутства;
- розробити заходи з фінансового оздоровлення підприємства в сучасних умовах.

Об'єктом дослідження є діагностика та запобігання банкрутства підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів діагностики та запобігання банкрутства підприємства.

У роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, а саме: узагальнення, порівняння, коефіцієнтний аналіз, вертикальний (структурний) і горизонтальний (часовий) аналіз.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові документи, статистичні дані, наукові публікації у періодичній літературі, монографії, фінансова звітність і установчі документи ТОВ БФ «Астра».

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та причини банкрутства підприємства

В умовах воєнного стану в Україні проблема банкрутства суб'єктів господарювання є як ніколи актуальною. У такі періоди механізм банкрутства є своєрідним критерієм відбору більш ефективних, економічно міцних і конкурентоспроможних підприємств. При цьому процес фінансового оздоровлення стає для багатьох підприємств необхідною умовою ефективного функціонування і подальшого існування.

Загалом, в ринковій економіці, навіть у період поживлення та економічного зростання банкрутство є механізмом регулювання та саморегулювання економіки, тому значна кількість підприємств кожного року проходить процедуру банкрутства, внаслідок якої підприємству може загрозувати ліквідація. Звичайно, в кризових умовах кількість неплатоспроможних підприємств різко зростає, тому в умовах сьогодення значна кількість компаній в Україні припинила діяльність після початку широкомасштабного військового вторгнення Російської Федерації на територію України в лютому 2022 року, інша вагома частка підприємств перебуває на межі припинення своєї діяльності, стикаючись з проблемою неможливості виконати свої зовнішні зобов'язання, в яких вже настав термін погашення. Саме така ситуація є головною ознакою банкрутства.

Банкрутство характеризується нездатністю компанії виконати вимоги кредиторів щодо оплати товарів, робіт, послуг та забезпечити обов'язкові платежі до бюджету та позабюджетних фондів. У Господарському кодексі України під банкрутством розуміють нездатність боржника відновити свою платоспроможність через процедуру санації та реструктуризації і погасити встановлені у порядку, передбаченому цим кодексом, грошові вимоги кредиторів, окрім як шляхом застосування ліквідаційної процедури [3].

Основним нормативним актом, що регулює відносини у сфері банкрутства, є Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» № 2343-ХІІ від 14.05.1992 р., що відкрив початок нормативного регулювання важливого елемента правового механізму неспроможності суб'єкта підприємницької діяльності в Україні [1]. Метою цього закону було прискорити процеси приватизації за допомогою передбачених законом механізмів. Закон не вирішує проблем фінансового оздоровлення підприємств та не передбачав виплат боржникам.

Завдання закону полягало у тому, щоб змусити боржника будь-яким способом (навіть за рахунок виробництва) погасити борги перед кредиторами. Але судовий досвід показав негативні наслідки цього закону. У підприємців на підставі закону з'явилася можливість навмисно ставати банкрутами на користь особистих інтересів. Ця ситуація не була проігнорована, тому Верховною Радою України 30 червня 1999 року було вирішено прийняти нову редакцію Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», де процедуру банкрутства було змінено. Метою закону було відновлення платоспроможності суб'єкта господарювання. Але навіть після внесення багатьох змін, закон не вирішував основних питань і після його прийняття реформа законодавства так і не закінчилась.

Для узгодження багатьох правових проблем, що виникають у процесі банкрутства, використовують також і інші нормативні акти, зокрема:

– Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств і організацій, затверджену наказом Агентства з питань попередження банкрутства підприємств і організацій від 23.02.1998 р. № 22 [2];

– Методичні рекомендації з виявлення ознак неплатоспроможності підприємств і ознак дій по приховуванню банкрутства, фіктивного банкрутства і доведення до банкрутства, затверджені наказом Міністерства економіки України від 19.01.2006 р. № 14 [3];

– Рекомендації Президії Вищого господарського суду України від 04.06.04 р. №04-5/1193 [4].

Узагальнюючи підходи різних науковців до трактування змісту поняття «банкрутство підприємства», які наведено в табл. 1.1, варто зазначити, що неможливість задовольнити вимоги кредиторів щодо оплати товарів, робіт, послуг, неможливість забезпечити обов'язкові платежі у бюджет та позабюджетні фонди виникає внаслідок перевищення зобов'язань боржника над вартістю його майна або з причини незадовільної структури його балансу.

Таблиця 1.1

Визначення сутності банкрутства підприємства

Автори	Сутність поняття
Бланк І.О.	Банкрутством є встановлена в судовому порядку фінансова неспроможність підприємства, тобто нездатність підприємства задовольнити в установлені строки пред'явлені до нього з боку кредиторів вимоги та виконати зобов'язання перед бюджетом
Базилінська О.Я.	Банкрутство – це неспроможність підприємства платити за своїми борговими зобов'язаннями та виконувати зобов'язання перед бюджетом
Терещенко О.О.	Банкрутство – це пов'язана з недостатністю активів у ліквідній формі неспроможність юридичної особи задовольнити в установленій для цього строк заявлені до неї з боку кредиторів вимоги і виконати зобов'язання перед бюджетом
Андрущак Є.М.	Банкрутство – це визнане судовими органами незадовільне господарське становище фізичної чи юридичної особи, ознакою якого є припинення розрахунків за зобов'язаннями через нестачу активів у ліквідній формі
Бойчик І. М.	Банкрутство – це неможливість для деяких осіб виконати після встановленого терміну взяті на себе зобов'язання перед кредиторами, особливо грошові.
Пластун О. Л.	Банкрутство – це підсумковий результат глибокої фінансової кризи, що унеможлиблює нормальну діяльність підприємства та робить його неплатоспроможним
Ляшенко Г. І.	Банкрутство в умовах ринкової економіки є наслідком незадовільного управління підприємством, нехтування впливу різноманітних факторів мікро- і макросередовища, а тому його правомірно розглядати як плату за економічну свободу у виборі напряму господарської діяльності, ринків збуту, у ціноутворенні, найманні робочої сили
Гринчуцький В. І.	Визнана арбітражним судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити визнані судом вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури.

Отже, з економічної точки зору банкрутство є неспроможністю продовження суб'єктом своєї підприємницької діяльності внаслідок її економічної нерентабельності, безприбутковості. Суб'єкт підприємництва має стільки боргів перед кредиторами і зобов'язань перед бюджетом, що коли їх вимоги будуть пред'явлені у визначені для цього строки, то майна суб'єкта – активів у ліквідній формі – не вистачить для їх задоволення [14]. Юридичний аспект банкрутства полягає насамперед у тому, що в суб'єкта є кредитори, тобто особи, що мають документовані майнові вимоги до нього як до боржника. Це майнові правовідносини банкрутства, здійснення яких у встановленому законом порядку може призвести до ліквідації суб'єкта підприємництва [15]. Відповідно до чинного законодавства суб'єктом банкрутства визнається боржник, якого господарським судом визнано неспроможним виконати свої грошові зобов'язання.

Одна з передумовою банкрутства – тривалий нестабільний фінансовий стан підприємства та неефективне використання його фінансових ресурсів. Однією з перших ознак банкрутства є зниження прибутковості підприємства нижче її вартості власного капіталу. Відсотки за кредитами та дивідендами, що виплачуються підприємством, перестають відповідати сучасним умовам економіки на ринку, а інвестувати в такий бізнес вже не вигідно. Кредитори (облігації та інші) отримують певні суми, визначені кредитними договорами, але відносна прибутковість їхніх інвестицій у компанію зменшується, а у міру зменшення акцій капіталу знижується ціна акцій, ризик неінвестицій збільшення виплат збільшується, підприємства борються зі своїми грошовими коштами. особливо, якщо кредитори не подадуть кредитний звіт за наступний період і підприємству доведеться сплатити не лише відсотки, а й основну суму. Може виникнути криза ліквідності, і компанія вступить у стан «технічної неплатоспроможності» [19].

З іншого боку, для боржника оголосити себе банкрутом – це можливість припинення невиконаних зобов'язань, а також можливість вигідного продажу

його активів шляхом погашення боргових зобов'язань. Тому доцільно розглянути можливі види банкрутства підприємства (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Види банкрутства підприємства

При наявності банкрутства підприємства, збитки несуть не тільки його власники, а також кредитори, споживачі і т.д. Банкрутство є чинником макроекономічної нестабільності, так як податкові платежі до бюджету зменшуються, а число безробітних – збільшується. У цьому контексті важливо виявляти навмисне банкрутство, основними ознаками якого є надання недостовірної інформації про фінансовий стан боржника та причинний зв'язок між такою інформацією і збитками, які зазнав кредитор.

Проте в умовах кризи банкрутство як правило є реальним. Розвитку економічної кризи та банкрутства підприємств можуть сприяти ряд зовнішніх факторів (інфляція, нестабільність податкового законодавства, фінансових та валютних ринків, посилення конкуренції у галузі, дефіцит кредитних ресурсів тощо)

та внутрішніх (втрата споживачів готової продукції, нерегулярність виробництва, збільшення собівартості та продуктивності праці, зменшення інвестицій у модернізацію, модернізацію та інноваційні дослідження тощо).

Причини економічної неплатоспроможності та банкрутства можна розділити на три групи: об'єктивні, суб'єктивні та загальні (рис. 1.2). Об'єктивними причинами банкрутства, незалежними від волі та дій окремих осіб, компаній та урядів, є стихійні лиха, інші несприятливі природні явища, а також моделі економічного розвитку, такі як циклічність та кризи. До суб'єктивних належать помилкові дії керівництва та персоналу підприємства, які є результатом неправильної оцінки ситуації. Під загальними причинами банкрутства слід розуміти ті, що стосуються всіх суб'єктів господарювання в умовах ринкової економіки, які зумовлені самою сутністю ринку, його спонтанністю та ризиком для бізнесу.

Рис. 1.2. Причини виникнення банкрутства підприємства

Причини фінансової кризи можуть бути різними: загальний економічний спад, відсутня стратегія розвитку підприємства, непродуктивна робота працівників тощо. До основних причин виникнення банкрутства підприємств в сучасних умовах належать:

- військові дії на території України;
- динамічність, турбулентність розвитку світової економіки та взаємозалежність економік різних країн і можливість виникнення ефекту доміно під час фінансово-економічних криз і банкрутств підприємств;
- Internet-злочини і віртуальні махінації;
- внутрішні корпоративні проблеми;
- зростання вимог, потреб споживачів до продукції підприємств;
- зростання частки наукомістких продуктів і послуг [24].

У функціонуванні підприємства кризи чи загрози криз трапляється постійно, першопричиною чого є розрив між виробництвом та споживанням товарів. Основними ознаками банкрутства підприємства є зменшення попиту на його продукцію, що призводить до зменшення обсягу виробництва, збільшення заборгованості перед кредиторами та постачальниками, затримки зарплат працівникам (рис. 1.3).

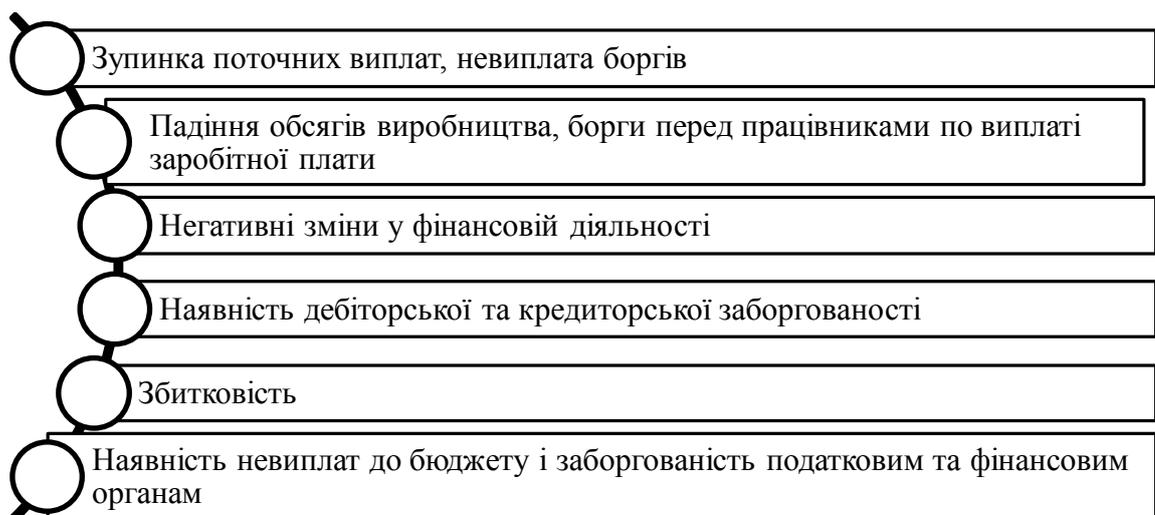

Рис. 1.3. Ознаки банкрутства підприємства

Перелік наслідків визнання підприємства банкрутом наведено на рис. 1.2.

Рис.1.4. Наслідки визнання підприємства банкрутом

Банкрутство підприємств впливає на стан національної економіки та соціально-економічний розвиток держави, оскільки внаслідок масового банкрутства підприємств зростає безробіття через зменшення кількості робочих місць, зменшується величина податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів, зростає соціальна напруга в суспільстві. Тому необхідно чітко визначати причини банкрутства підприємства і вчасно запобігати його виникненню.

1.2. Методичні засади оцінювання ймовірності банкрутства підприємства

З метою запобігання банкрутства підприємства важливим є раннє виявлення ознак неплатоспроможності суб'єкта господарювання та погіршення основних показників його діяльності, що можуть призвести до фінансової неспроможності погашати його зобов'язання. Стан банкрутства підприємства може призвести до погіршення всіх показників, що визначають його фінансову стійкість, тому аналіз ймовірності виникнення такого стану ґрунтується на них.

На ранній фазі виявлення кризи застосовуються конкретні процедури фінансового контролю. Діагностика банкрутства, на думку І.А. Бланка, являє собою систему цільового фінансового аналізу, спрямованого на виявлення параметрів кризового розвитку підприємства, що генерують загрозу його банкрутства в майбутньому періоді. Таким чином, діагностику банкрутства підприємства можна розуміти як процедуру виявлення ступеня близькості фінансового стану підприємства до неспроможності або банкрутства [6].

У науковій літературі існують різні підходи до прогнозування ймовірності банкрутства підприємств. У той же час методологічні підходи до прогнозування банкрутства підприємств, розповсюджені в зарубіжній практиці, можна розділити на два напрямки: розрахунок показника платоспроможності та використання системи формалізованих та неофіційних критеріїв.

До першої групи належать показники, які вказують на можливі фінансові труднощі та ймовірність банкрутства у найближчому майбутньому: повторювані значні втрати в операційній діяльності, виражені в хронічному спаді виробництва, зменшенні обсягів продажів та хронічних втратах; наявність хронічно простроченої кредиторської та дебіторської заборгованості; низькі значення коефіцієнтів ліквідності та їх тенденція до зниження; збільшення до небезпечних меж частки позикового капіталу в його загальній сумі; дефіцит оборотних коштів; систематичне збільшення тривалості обороту капіталу; наявність наднормативних запасів сировини та готової продукції; використання нових джерел

фінансових ресурсів на невигідних умовах; несприятливі зміни в портфелі замовлень; падіння ринкової вартості акцій підприємства; зниження виробничого потенціалу.

До другої групи належать показники, несприятливі значення яких не дають підстави вважати поточну фінансову ситуацію критичною, але сигналізують про можливість її різкого погіршення в майбутньому, якщо не будуть вжиті ефективні заходи. До них відносяться: надмірна залежність підприємства від будь-якого конкретного проекту, типу обладнання, виду активів, ринку; втрата ключових контрагентів; недооцінка відновлення техніки і технології; втрата досвідчених співробітників апарата керування; змушені простої, неритмічна робота; неефективні довгострокові угоди; недостатність капітальних вкладень та інші [41].

З метою виявлення передумов банкрутства підприємства ознаками стійкої фінансової неплатоспроможності підприємства можна вважати:

- збитковість діяльності протягом двох років;
- відхилення показників ліквідності від граничного значення;
- зупинення платежів, що триває понад три місяці, за наявності боргових зобов'язань, строки платежів за якими настали;
- наявність значної (понад триста мінімальних розмірів заробітної плати) суми непогашених боргових зобов'язань, строки платежів за якими настали більше як три місяці тому;
- наявність значної суми непогашених боргових зобов'язань, визнаних юридичною особою-боржником або підтверджених виконавчими документами;
- компанія має значну суму непогашених штрафів, штрафних санкцій, штрафних санкцій, визнаних у суді, за недотримання умов договорів та недотримання закону;
- наявність заяви про порушення справи про банкрутство юридичної особи, прийнятої на розгляд господарським судом, або про провадження у справі про банкрутство цієї юридичної особи [16].

Існує багато підходів до прогнозування фінансової неспроможності суб'єктів господарювання (рис 1.5).

Рис.1.5. Методи оцінки і прогнозування імовірності банкрутства підприємств

Як бачимо існує чотири основних підходи до прогнозування ймовірності банкрутства підприємства. Важливе значення у виборі першого підходу надається економіко-математичному моделюванню та методу експертного оцінювання. Економіко-математичне моделювання дає можливість з певним ступенем вірогідності визначити динаміку показників залежно від зміни факторів, що впливають на розвиток фінансових процесів у майбутньому.

Єдиним інтегрованим методом прогнозування банкрутства, який не ґрунтується на фінансових показниках, є модель Аргенті чи А-score, що характеризує насамперед кризу управління, яка може призвести до банкрутства компанії. Відповідно до цієї методикою, дослідження починається з припущень, що відбувається процес, який веде до банкрутства, процес цей для свого завершення вимагає декількох років і цей процес може бути поділено на три стадії:

1) компанії роками демонстрували ряд недоліків, які виникли задовго до фактичного банкрутства;

2) внаслідок накопичення недоліків управління компанія може допустити помилку, яка призводить до банкрутства (компанії, які не мають недоліків, не допускають помилок, що призводять до банкрутства);

3) помилки компанії починають виявляти всі відомі симптоми майбутньої неплатоспроможності: погіршення результатів роботи (приховані «творчими» розрахунками), ознаки нестачі грошей. Ці симптоми з'являються в останні два-три роки процесу банкрутства, який часто розтягується на п'ять-десять років.

Через накопичення недоліків підприємство може допустити помилку, що призводить до банкрутства. Для розрахунку А-рахунку конкретного підприємства необхідно встановити або кількість балів, що відповідають А, чи 0 - проміжні значення неможливі. Кожна фактору кожного етапу присвоюється певна кількість балів. Якщо сума балів перевищує 25, підприємство може збанкрутувати протягом наступних п'яти років. Чим більший показник А, тим швидше це може статися.

Метод Скоуна базується на евристичному якісному аналізі відповідей на такі запитання:

- компанії менше п'яти років?
- компанія працює у циклічній галузі?
- короткострокові зобов'язання більше оборотних активів
- співвідношення позичених та власних засобів більше 100%?
- за останні чотири роки виручка збільшилася більше, ніж на 50%?
- резерви від'ємні і по абсолютному розміру перевищують вартість власного капіталу?
- компанія переїжджає чи має намір переїхати?
- чи використовує компанія «творчий» бухгалтерський облік?
- або не суттєво збільшилося співвідношення позикових і власних засобів за попередній рік?

- чи не змінила компанія за останній час банк, аудиторів, директорів?
- чи є голова ради директорів одночасно й виконавчим директором?
- чи не перевершує сума короткотермінових зобов'язань суми довгострокового капіталу?
- чи є облік і звітність підприємства надмірно деталізованими ачи нестандартними? [22]

Для прогнозування банкрутства у економіко-математичному методі найчастіше застосовують дискримінантний аналіз. Найбільш відомі моделі дискримінантного аналізу – модель Альтмана, модель Таффлера, модель Фулмера, модель Спрінгейта, модель Романа Лиса, метод рейтингових оцінок фінансового стану (Сайфуліна Р.С., Кадикова Г.Г.), R-модель ризику банкрутства, модель У. Бівера, модель О. О. Терещенка.

Модель Е. Альтмана заснована на комплексному врахуванні важливих показників, які характеризують кризовий стан підприємства. Це дозволяє розрахувати індекс кредитоспроможності і, як результат, віднести підприємство до потенційних банкрутів чи до успішно працюючих підприємств [54].

П'ятифакторна модель Е. Альтмана має наступний вигляд:

$$Z = 1,2 K_1 + 1,4 K_2 + 3,3 K_3 + 0,6 K_4 + 1,0 K_5, \quad (1.1)$$

де K_1 – власні оборотні активи / валюта балансу;

K_2 – нерозподілений прибуток / валюта балансу;

K_3 – прибуток до сплати відсотків і податків / валюта балансу;

K_4 – власний капітал (ринкова оцінка) / позиковий капітал;

K_5 – виручка від реалізації (чиста) / валюта балансу.

Якщо $K < 1,8$ – вірогідність банкрутства досить висока; $1,8 < K < 2,7$ – вірогідність банкрутства середня; $2,7 < K < 2,9$ – банкрутство можливе, але за певних обставин; $K > 3,0$ – вірогідність банкрутства досить незначна.

Загроза банкрутства визначається за шкалою у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Шкала оцінки загрози банкрутства підприємства за Альтманом

Значення показника	До 1,80	1,81-2,70	2,71-2,99	3,00 і вище
Ймовірність банкрутства	Дуже висока	Висока	Можлива	Дуже низька

У 1978 р. Л. В. Спрінгейт розробив дискримінаційний аналіз власної моделі прогнозування банкрутства для бізнесу на основі моделі Альтмана. У процесі розробки моделі з 19 фінансових коефіцієнтів, що вважалися кращими, Спрінгейтом було відібрано чотири коефіцієнти, на підставі яких була побудована модель Спрінгейта:

$$Z = 1,03 K_1 + 3,07 K_2 + 0,66 K_3 + 0,4 K_4, \quad (1.2)$$

де K_1 – власні оборотні активи / валюта балансу;

K_2 – прибуток до сплати відсотків і податків / валюта балансу;

K_3 – прибуток до сплати податків / поточні зобов'язання;

K_4 – виручка від реалізації / валюта балансу.

Якщо Z -показник $< 0,862$, то підприємство є потенційним банкрутом.

Для оцінки фінансового стану підприємства і визначення ймовірності його банкрутства у 1972 р. Р. Ліс, досліджуючи підприємства Великобританії, отримав наступну формулу:

$$I_6 = 0,063 \times X_1 + 0,092 \times X_2 + 0,057 \times X_3 + 0,001 \times X_4, \quad (1.3)$$

де X_1 – відношення обігового капіталу до суми активів;

X_2 – відношення операційного прибутку до суми пасивів;

X_3 – відношення нерозподіленого прибутку до суми пасивів;

X_4 – відношення власного капіталу до позикового.

Граничне значення I_6 в моделі складає 0,037. Однак зовнішні фактори також не дають даній методиці в повній мірі відображати ситуацію і бути застосованою в якості моделі передбачення імовірності банкрутства.

Метод рейтингової оцінки фінансового стану підприємства, Р.С. Сайфулін та Г.Г. Кадиков запропонували використовувати для експрес-оцінки фінансового стану підприємства рейтингове число, яке розраховується як:

$$R = 2 \times K_3 + 0,1 \times K_{пл} + 0,08 \times K_i + 0,45 \times K_m + K_{вк}, \quad (1.4)$$

де K_3 – коефіцієнт забезпеченості власними коштами;

$K_{пл}$ – коефіцієнт поточної ліквідності;

K_i – інтенсивність обігу авансованого капіталу, яка характеризує обсяг реалізованої продукції, що приходить на 1 у. о. коштів, вкладених у діяльність підприємства;

K_m – коефіцієнт менеджменту, який характеризується відношенням прибутку від реалізації до величини виручки від реалізації;

$K_{вк}$ – рентабельність власного капіталу (відношення балансового прибутку до власного капіталу).

Якщо рейтингове число R для підприємства є більшим за 1, то підприємство перебуває у задовільному стані, якщо менше за 1 – у незадовільному.

Модель Фулмера (1984) класифікації була створена на підставі обробки даних 60-ти підприємств: 30-ти потерпілих крах і 30-ти нормально працюючих – із середнім річним оборотом у 455 тисяч американських доларів. Формула визначення ймовірності банкрутства за моделлю Фулмера має вигляд:

$$N = 5,528 \times X_1 + 0,212 \times X_2 + 0,073 \times X_3 + 1,270 \times X_4 - 0,120 \times X_5 + 2,335 \times X_6 + 0,575 \times X_7 + 1,083 \times X_8 + 0,894 \times X_9 - 6,075 \quad (1.5)$$

де X_1 – нерозподілений прибуток минулих років / сукупні активи;

X_2 – чиста виручка від реалізації / сукупні активи;

X_3 – операційний прибуток / власний капітал;

X_4 – грошовий потік / сума довгострокових і короткострокових зобов'язань;

X_5 – довгострокові зобов'язання / сукупні активи;

X_6 – короткострокові зобов'язання / сукупні активи;

X_7 – \log (матеріальні активи);

X_8 – оборотний капітал / сума довгострокових і короткострокових зобов'язань;

X_9 – \log (операційний прибуток + (відсотки до сплати / виплачені відсотки)).

Якщо $H < 0$, підприємству загрожує банкрутство, оскільки воно неплатоспроможне. Точність прогнозів, зроблених за допомогою даної моделі на рік вперед – 98 %, на два роки і більше – 81%.

Англійська наука в особі Таффлера більше 30 років тому обґрунтувала чотирьохфакторну прогнозну модель платоспроможності підприємств, акції яких котируються на біржах (прогнозування ймовірності банкрутства компаній), яка має наступний вигляд:

$$P_6 = 0,53 \times X_1 + 0,13 \times X_2 + 0,18 \times X_3 + 0,16 \times X_4, \quad (1.6)$$

де X_1 – відношення операційного прибутку до короткострокових зобов'язань;

X_2 – оборотні активи / сума зобов'язань;

X_3 – відношення короткострокових зобов'язань до суми активів;

X_4 – відношення виручки від реалізації до суми активів.

Якщо величина інтегрального показника $P_6 > 0,3$, це говорить про те, що у підприємства непогані довгострокові перспективи, а якщо $P_6 < 0,2$, то

банкрутство є більш ніж ймовірним. При $P_6 = 0,2...0,3$ підприємство знаходиться в так званій «зоні невизначеності».

Модель У. Бівера, який запропонував п'ятифакторну систему для оцінки фінансового стану підприємства з метою діагностики банкрутства. Дана модель містить такі індикатори [55]:

- 1) рентабельність активів (економічна рентабельність);
- 2) коефіцієнт фінансового левериджу;
- 3) коефіцієнт маневрування;
- 4) коефіцієнт покриття;
- 5) коефіцієнт У. Бівера (K_B), який визначається за формулою:

$$K_B = \frac{ЧП+A}{ЗК}, \quad (1.7)$$

де ЧП – річна величина чистого прибутку підприємства; А – сума амортизації (річний обсяг); ЗК – позиковий капітал.

Оцінка ступеня ймовірності банкрутства за моделлю У. Бівера представлена в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Значення K_B	Вірогідність банкрутства
$K_B < 0,17$	Висока
$0,17 < K_B < 0,4$	Середня
$K_B > 0,4$	Низька

Серед вітчизняних моделей потрібно приділити увагу дискримінантній моделі О.О. Терещенка розробленій у 2003 році. Це універсальна модель, що включає 6 показників і побудована на основі даних 850 підприємств різних галузей. Вона має наступний вигляд [33].

$$Z = 1,5 \times X_1 + 0,08 \times X_2 + 10 \times X_3 + 5 \times X_4 + 0,3 \times X_5 + 0,1 \times X_6, \quad (1.8)$$

де X_1 – відношення грошових надходжень до зобов'язань;

X_2 – відношення валюти балансу до зобов'язань;

X_3 – відношення чистого прибутку до середньорічної суми активів;

X_4 – відношення прибутку до виручки;

X_5 – відношення виробничих запасів до виручки;

X_6 – відношення виручки до основного капіталу.

Коли $Z > 2$ – банкрутство не загрожує, $1 < Z < 2$ – фінансова стійкість порушена, $0 < Z < 1$ – існує загроза банкрутства.

Також, варто приділити увагу моделі А.В. Матвійчука котра була розроблена для українських підприємств із урахуванням специфіки економіки перехідного періоду та функціонування економічних суб'єктів у таких умовах, а тому найбільш адекватно характеризує існуючий фінансово-економічний стан підприємства. Методика розрахунку даної моделі подана у формулі 1.9 [55].

$$Z = 0,033 \times X_1 + 0,268 \times X_2 + 0,045 \times X_3 - 0,018 \times X_4 - 0,004 \times X_5 - 0,015 \times X_6 + 0,702 \times X_7, \quad (1.9)$$

де X_1 – коефіцієнт мобільності активів;

X_2 – коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості;

X_3 – коефіцієнт оборотності власного капіталу;

X_4 – коефіцієнт окупності активів;

X_5 – коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами;

X_6 – коефіцієнт концентрації залученого капіталу;

X_7 – коефіцієнт покриття боргів власним капіталом.

Найбільш повну оцінку схильності підприємства до банкрутства, що враховує особливості національної економіки дає шестифакторна модель затверджена наказом Міністерства фінансів України. Вона має наступний вигляд:

$$Z = 1,04 \times X_1 + 0,75 \times X_2 + 0,15 \times X_3 + 0,42 \times X_4 + 1,8 \times X_5 - 0,06 \times X_6 - 2,16, \quad (1.10)$$

- де X_1 – коеф. покриття;
- X_2 – коеф. забезпечення власними засобами;
- X_3 – коеф. оборотності активів;
- X_4 – коеф. рентабельності операційної діяльності;
- X_5 – коеф. рентабельності активів;
- X_6 – коеф. оборотності залученого капіталу.

Крім розглянутих вище методик, в Україні розроблені та затверджені офіційні методи. До них належать методика поглибленого аналізу фінансово-економічного стану неплатоспроможних підприємств та організацій, затверджена Агентством з питань запобігання банкрутствам підприємств та організацій, а також Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємств та ознак заходів щодо приховування банкрутства, фіктивного банкрутства або відкриття банкрутства, які були затверджені Наказом Міністерства економіки України.

Крім цього кластерний аналіз дозволяє класифікувати підприємства, для яких оцінюється фінансовий стан, виходячи з результатів, виражених фінансовими співвідношеннями – балами відповідного геометричного простору з подальшим вибором груп як «кластери» цих точок (кластери, таксони). Кластерний аналіз включає методи автоматичної класифікації без навчання, засновані на визначенні відстані між об'єктами і не потребують апріорної інформації про розподіл серед загальної сукупності.

Метод класифікації дерев набув широкого поширення в зарубіжній практиці. Основними перевагами методу побудови дерев класифікації при прогнозуванні ймовірності банкрутства є високий ступінь ясності (графічне зображення), простота інтерпретації результатів, ієрархічні розрахунки в процесі класифікації (питання задаються послідовно, і остаточне рішення залежить від на всі попередні запитання).

Матричні моделі ширше застосовуються при оцінці інвестиційної привабливості підприємств, а менше – для оцінки ймовірності банкрутства, їх за-

стосування здійснюється в три етапи. На першому етапі обчислюються значення показників стану та діяльності підприємства. На другому – оцінюється рівень кожного обчисленого показника (наприклад: високий, достатній, середній, низький). На третьому етапі результати оцінювання групуються в матрицю. Форма матриці та кількість предметів для оцінки фінансового стану підприємства можуть змінюватися залежно від методу аналізу. Застосовуючи матричний принцип оцінювання, компанії з найкращими об'єктивними та суб'єктивними характеристиками займають вищі позиції в матриці. Матричні моделі – це один із типів рейтингів, оскільки, використовуючи такий підхід до групи компаній, можна класифікувати їх у рейтингу. Матричні моделі прості та зрозумілі. У той же час у них є недоліки, які ускладнюють їх практичне застосування і роблять їх незручними. Таким чином, матричний підхід ускладнює диференціацію показників за їх рівнем, а також оцінку підприємств, що знаходяться в «одній клітинці матриці».

Метод оцінки У. Бівера найбільш адекватно описує стан українських підприємств. Значення його системи показників дозволяють визначити межу задовільного фінансового стану підприємства та його схильність до неплатоспроможності. Основна ідея цього методу полягає у вивченні тенденцій наступних діагностичних показників: фондівдача, фінансовий леверидж, коефіцієнт покриття активів чистого оборотного капіталу, коефіцієнт покриття, коефіцієнт Бівера.

Недоліком методу Бівера є його прогнозний період: за результатами розрахунку діагностичних показників підприємства потрапляють до однієї з трьох груп – «процвітаючі компанії», а також компанії, які «за рік до неплатоспроможності» та «п'ять» років до неплатоспроможності», відповідно. Очевидно, що в сучасних умовах термін 1-5 років є занадто довгим періодом для прогнозування, оскільки затримка погашення фінансових зобов'язань зазвичай не надається більше ніж на рік. Тому методи діагностики повинні давати прогноз платоспроможності на набагато коротший період – від 4-6 місяців до року.

Незважаючи на те, що існує велика кількість моделей прогнозування банкрутства, майже кожна з них не дає достовірного результату, особливо це стосується зарубіжних моделей, оскільки вони розроблені для більш розвинутих країн. Причинами можуть бути розбіжність в часі, різноманітність галузей, звітність підприємства, та інше. Вищенаведені зарубіжні моделі прогнозування банкрутства мають деякі обмеження для виростання їх на українських підприємствах, оскільки вони не враховують всю специфіку діяльності підприємств таку як: особливості у бухгалтерському обліку, податковому законодавстві, галузеві підприємства та інше.

1.3. Запобігання банкрутства підприємства в кризових умовах

На окремих етапах функціонування будь-яке підприємство може зіткнутися з викликами, невчасна та неадекватна реакція на які призводить до виникнення кризових ситуацій. У таких випадках великі підприємства зазвичай зберігають свої позиції, а малі та середні підприємства часто опиняються на межі банкрутства навіть в результаті порівняно незначного впливу.

За результатами узагальнення теоретичних основ банкрутства вважаємо, що банкрутство – це є наслідок фінансової кризи. Під фінансовою кризою розуміється фаза незбалансованої діяльності підприємства та обмежена здатність його керівництва впливати на фінансові відносини, які виникають на цьому підприємстві.

З позиції фінансового менеджменту криза підприємства полягає в його нездатності надати фінансову підтримку поточній виробничій діяльності. Фінансова криза – це дисбаланс фінансової рівноваги підприємства, який породжений циклічним розвитком взаємопов'язаних та взаємообумовлених кризових явищ і веде до знецінення власного капіталу за відсутності адекватних антикризових заходів [31]. Загалом виділяють значну кількість причин кризових ситуацій та кризового стану підприємств. У відношенні до місця виникнення причини криз виділяють:

- 1) зовнішні відносно підприємства кризи, на які воно не в змозі впливати, або має обмежений вплив;
- 2) внутрішні кризи, що виникають у результаті діяльності самого підприємства.

В цілому, криза – це об’єктивний економічний процес, при якому суб’єкт господарювання не в змозі надати фінансову підтримку своєї господарської діяльності, а її розвиток на підприємстві представлено на рис 1.6.

Рис. 1.6. Розвиток економічної кризи та банкрутства підприємства

Методи, що застосовуються, та швидкість подолання кризи багато в чому залежать від її рівня та моменту виявлення. Так, можна виділити чотири основні стадії фінансової кризи:

- зниження використання капіталу підприємством;
- скорочення розміру прибутку;
- поява збитків на підприємстві;
- зниження рівня платоспроможності підприємства [20].

Виділяють декілька видів фінансової кризи на підприємстві:

- криза ліквідності – це неможливість швидкого продажу активів за ціною, близькою до ринкової, а також неможливість постійно вчасно сплачувати свої зобов’язання та вимагати до них юридичні грошові вимоги;
- криза платоспроможності – проявом якої є невідповідність між грошовими доходами та витратами підприємства, що призводить до періодичної або

постійної неможливості фінансувати діяльність та виконувати зовнішні зобов'язання;

– криза прибутковості – виникає за наявності постійних втрат, які «з'їдають» власний капітал компанії та призводять до незадовільної структури балансу;

– загроза втрати фінансової стійкості – через нераціональну структуру капіталу підприємства завищена частка позикових коштів, що в умовах падіння попиту на продукцію та зниження прибутковості може призвести до фінансової кризи і навіть банкрутства;

– банкрутство – це нездатність визнаного господарським судом боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити вимоги кредиторів, визнані судом лише шляхом застосування ліквідаційної процедури.

Важливим є своєчасне і раннє виявлення ознак неплатоспроможності підприємства з метою запобігання банкрутства підприємства, основні етапи якого наведено на рис. 1.7.

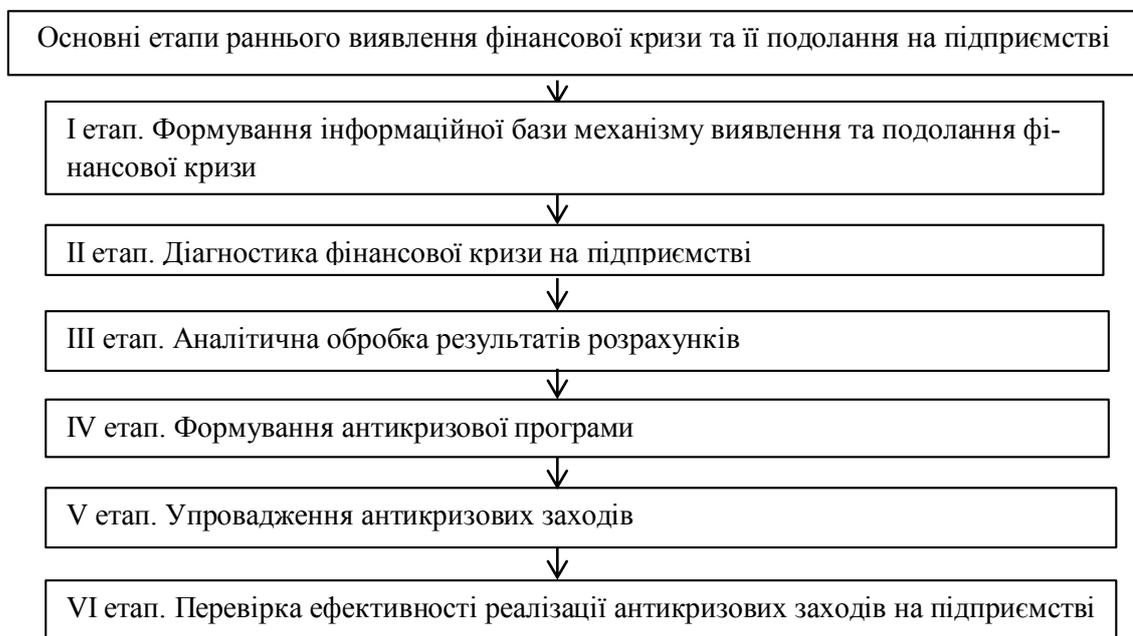

Рис.1.7. Основні етапи раннього виявлення фінансової кризи та її подолання на підприємстві

На першому етапі алгоритму відбувається збір та перевірка облікових та статистичних звітних документів, даних аналітичного обліку. Другий – це обчислення критеріїв оцінки кризових процесів з використанням технічних засобів обробки інформації. Третій – формулювання висновків щодо загрози банкрутства, глибини та швидкості фінансової кризи, її причинних зв'язків. Четвертий етап передбачає розробку комплексу управлінських дій щодо усунення причин фінансової кризи та запобігання банкрутству.

Як зазначив П.Л. Гордієнко, управління підприємством в умовах ринкової економіки неможливе без планування економічної діяльності на всіх рівнях: стратегічному, тактичному та операційному. Найважливішим вважається стратегічний рівень, на якому приймаються життєво важливі рішення для подальшого розвитку підприємства.

Стратегія – це комплексний план підприємства, який розробляється на основі творчого науково обґрунтованого підходу та розроблений для досягнення довгострокових глобальних цілей підприємства, яка складається з двох частин: продуманих цілеспрямованих дій та реагування на непередбачувані зміни [9].

Заходи щодо ліквідації банкрутства підприємства пов'язані з ефективним управлінням його фінансами та виробництвом, правильним визначенням стратегічних цілей та тактики їх реалізації.

Шляхи запобігання банкрутству підприємств повинні бути записані в державних стратегіях розвитку, планах дій і, відповідно, закріплених законодавством. Крім того, на думку вчених, ефективний закон про банкрутство повинен не тільки заохочувати компанії до раціонального використання активів та захисту інтересів кредиторів, але й повинен містити механізми, спрямовані на фінансове відновлення боржника.

Для запобігання кризи на підприємствах необхідно сформулювати відповідну та адекватну реальним соціально-економічним процесам систему запобіган-

ня, подолання та запобігання банкрутства, що створює здатність підприємства діяти в умовах підвищеного ризику та загроз (рис 1.8).

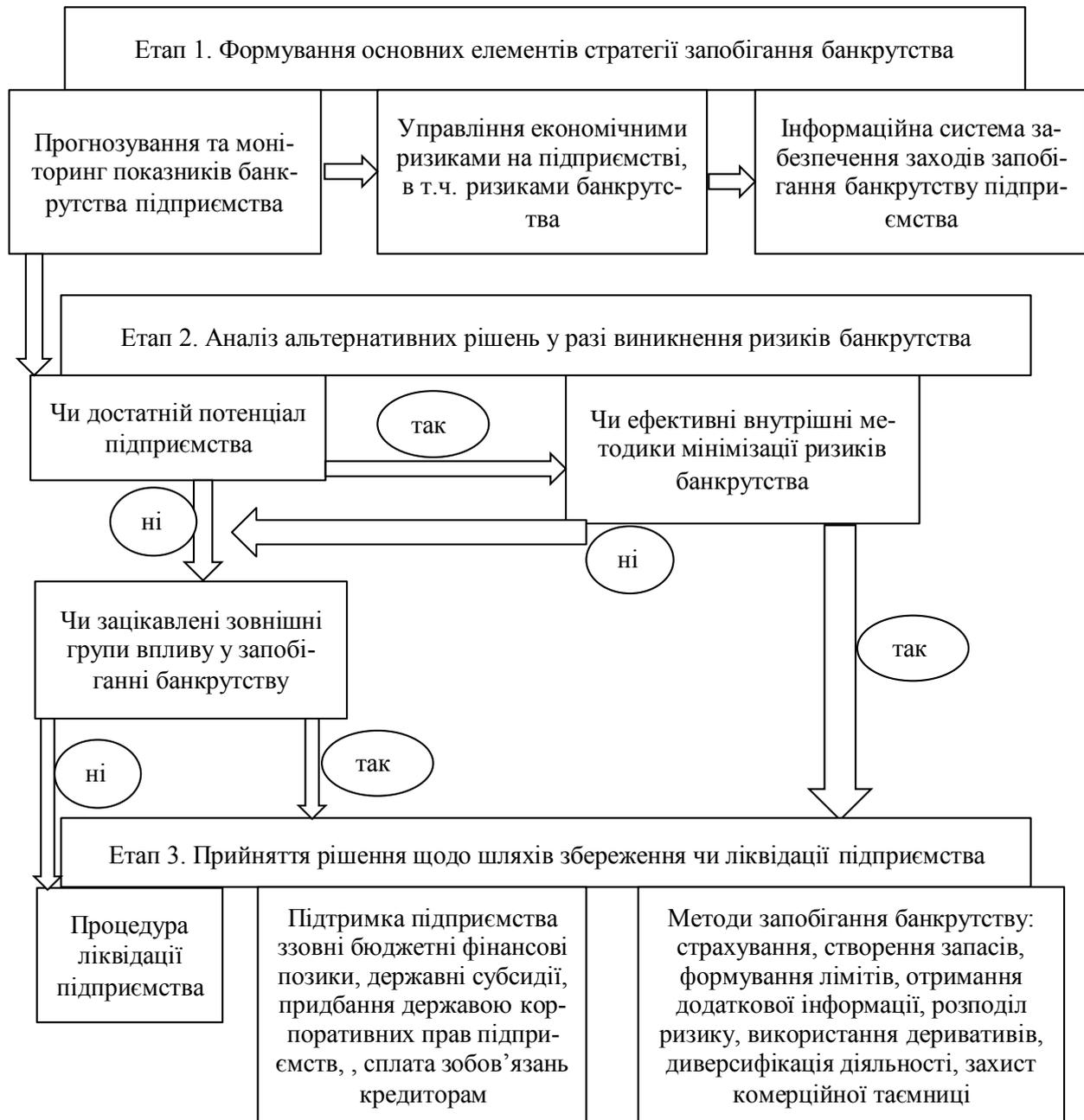

Рис. 1.8. Структурно-логічна схема функціонування системи запобігання банкрутства підприємства

Сукупність заходів щодо запобігання банкрутству передбачає використання методів прогнозування та визначення ймовірності банкрутства підпри-

емств та своєчасного інформування керівництва про потенційні загрози та ризику (рис 1.9).

Рис.1.9. Напрями попередження, запобігання та подолання банкрутства підприємства

Запобігання банкрутства підприємств проводяться з цілями забезпечення ліквідності та платоспроможності підприємства й отримання прибутку та забезпечення відповідного рівня рентабельності.

При цьому заходи, які б вивели підприємство з кризи та пододало його мають бути:

- «привабливі» для інвесторів, необхідно, щоб їх інвестиції були захищені, коли вони впевнені в антикризовій програмі підприємства, вони нададуть їм;

- «привабливі» для керівництва та персоналу;

- здійснювати заходи щодо фінансового оздоровлення підприємства;

- встановлювати реалістичні цілі, які можна реалізувати;

- здійснювати рішення, які усували б кризову ситуацію;

- включають терміни, строки та фінансові витрати на подолання кризи

[10].

Існують певні превентивні заходи та напрями, які допомагають підвищити ефективність діяльності суб'єктів господарювання та запобігти банкрутству підприємства.

1. Технологічні нововведення. Сучасні форми автоматизації та інформаційних технологій мають найважливіший вплив на рівень та динаміку ефективності виробництва (послуг).

2. Рівень ефективності використання устаткування. Обладнання займає провідне місце в програмі підвищення ефективності виробництва, а також інших видів діяльності суб'єктів господарювання.

3. Ресурсозберігаючі технології. Матеріали та енергія позитивно впливають на рівень ефективності, якщо вирішуються проблеми збереження ресурсів, скорочення споживання матеріалів та споживання енергії продукції (послуг), раціоналізується управління запасами матеріальних ресурсів та джерел постачання.

4. Конкурентоспроможність продукції. Якість продукції та зовнішній вигляд (дизайн) також є важливими факторами ефективності діяльності суб'єктів господарювання.

5. Працівники. Основним джерелом і визначальним фактором підвищення ефективності діяльності є працівники – керівники, менеджери, спеціалісти, працівники.

6. Організація і система. Єдність робочої сили, раціональне делегування відповідальності, належні стандарти управління характеризують ефективність діяльності підприємства (установи), що забезпечує необхідну спеціалізацію та координацію процесів управління, а отже і більш високий рівень ефективності (продуктивності) будь-якого складного виробничого-господарської система.

7. Стиль управління, що поєднує професійну компетентність, ділову хватку та високу етику стосунків між людьми, впливає практично на всі сфери підприємства (організації).

Таким чином, існує кілька основних напрямків запобігання банкрутству: зовнішня, вдосконалення системи законодавства, реформа організаційної складової інституту банкрутства та зміна негативного психологічного сприйняття інституту банкрутства в суспільстві; внутрішня, оптимізація системи запобігання банкрутству на основі управління ризиками підприємства

Отже, було виявлено, що основною ознакою банкрутства є неспроможність підприємства забезпечити виконання вимог кредиторів, визначено причини виникнення банкрутства, та узагальнено напрями запобігання банкрутства.

Визначено, що в умовах сьогодення зовнішні чинники є першочерговими і визначальними у банкрутстві значної кількості підприємств України. Разом з цим при наявності внутрішніх причин банкрутства загроза припинення його діяльності суттєво зростає.

Розглянуто методи оцінки і прогнозування імовірності банкрутства підприємства. Єдиним з інтегральних методів прогнозування банкрутства, який ґрунтується не на фінансових показниках є модель Арганті, яка характеризує в першу чергу управлінську кризу, що може спричинити банкрутство компанії. Найбільш адаптованими до українських реалій моделями визначення ймовірності банкрутства є: коефіцієнт Бівера, метод Стоуна, методика А.В. Матвійчука.

Щоб прогноз був більш точним і обґрунтованим, можна використовувати одночасно декілька методів прогнозування ймовірності банкрутства підприємства.

Доведено, що в кризових умовах пріоритетним є превентивний підхід для запобігання банкрутства, шляхом постійного моніторингу фінансово-господарської діяльності підприємства та середовища здійснення його діяльності; проведення діагностики ймовірності банкрутства; використання основних вітчизняних та зарубіжних методик прогнозування ймовірності банкрутства підприємства та інші. У напрямі запобігання банкрутству актуальним є створення на підприємстві своєрідного механізму управління ризиками; запровадження та систематичне проведення контролінгу на підприємстві. В рамках окремих напрямів подолання банкрутства виділяють окремі заходи, зокрема: проведення фінансової санації чи фінансового оздоровлення підприємства шляхом послідовних взаємопов'язаних заходів фінансово-економічного, виробничо-технічного та соціального характеру; ліквідація – припинення діяльності суб'єкта підприємницької діяльності.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА ТОВ БФ «АСТРА»

2.1. Аналіз майна підприємства та джерел його фінансування

Для діагностики банкрутства підприємства об'єктом дослідження обрано підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю Багатопрофільну фірму «Астра» – підприємство, яке спеціалізується на виготовленні та збуті будівельних матеріалів. Основним видом діяльності ТОВ БФ «Астра» є оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням. Асортимент продукції широко розгалужений. Його можна поділити на такі основні категорії: покрівля, фасад та огорожа; вироби з металу та рулонна сталь; гідроізоляція та теплоізоляція; пиломатеріали та лакофарбові матеріали; будівельна хімія та сухі суміші; інструменти, інвентар та метизи; внутрішнє та зовнішнє оздоблення; електротовари [4].

На сьогодні ТОВ БФ «Астра» є одним із найкращих імпортерів металу і вміло конкурує з іншими компаніями на ринку будівельних матеріалів України.

Однією з найважливіших характеристик діяльності підприємства є його майнове становище, адже належний стан активів і їх забезпеченість джерелами фінансування є запорукою ефективного управління і важливою умовою функціонування компанії на ринку [25]. Процес оцінювання майна підприємства є першочерговим і здійснюється з використанням системи показників, які найточніше характеризують особливості діяльності певного суб'єкта господарювання і надають змогу запобігти негативним тенденціям і зниження ризику банкрутства.

Аналіз майна дає змогу отримати інформацію про загальний фінансовий стан підприємства, визначити, які статті балансу мають найбільший вплив (як позитивний, так і негативний), визначити можливі шляхи покращення фінансового стану або підтримання його стабільності. Його проводять складаючи агрегований (згрупований) аналітичний баланс шляхом поєднання однорідних за

складом елементів балансових статей. Охарактеризувати зміни у структурі активів та джерел їх фінансування можна завдяки проведенню вертикального і горизонтального аналізу. Перший дає змогу побачити, які статі займають найбільшу частку в загальному обсязі валюти балансу. Щодо другого, то він показує динаміку окремих показників шляхом встановлення абсолютних та відносних відхилень за статтями пасиву та активу балансу, що допомагає отримати уявлення про наявний фінансовий стан і перспективи розвитку підприємства.

Представимо дані щодо майнового стану ТОВ БФ «Астра» у вигляді агрегованого балансу в таблиці 2.1.

Проаналізувавши отримані показники, можемо сказати, що протягом звітного періоду спостерігається збільшення обсягу майна підприємства з 46 543 тис. грн до 92 591 тис. грн. Зростання було стабільним, поступовим, але з різними темпами (71% у 2018/2019 році і 16% у 2019/2020), що є позитивним явищем і свідчить про розширення обсягів діяльності.

Щодо структури майна варто зазначити, що оборотні активи значно переважають над необоротними (рис 2.1). Абсолютна величина як оборотних, так і необоротних активів протягом звітного періоду стабільно зростала (на 43 853 тис. грн і 2 195 тис. грн). Співвідношення у питомій вазі в 2018 році становило 11,18% до 88,82%, а протягом наступних двох років спостерігалася нестабільна динаміка: по необоротним активам відбулося зниження у 2019 і повторне збільшення в 2020 році, а по оборотним, навпаки, збільшення на 4,29 в.п. у 2019 році і спад на 1,10 в.п. у 2020. Але, загалом, в усіх випадках ці показники є задовільними, враховуючи сферу діяльності підприємства.

Необоротні активи сформовані за рахунок основних засобів і нематеріальних активів, обсяг яких протягом досліджуваного періоду збільшився у 1,4 рази з 5 203 тис. грн до 7 398 тис. грн. Це свідчить про значний рівень фондомісткості виробництва і ріст собівартості продукції внаслідок збільшення рівня амортизаційних відрахувань, а також про економічне зростання і підвищення активності підприємства на ринку.

Таблиця 2.1

Агрегований баланс ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки

Актив	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Відхилення (+,-) 2019/2018		Темп зростання 2019/2018, %	Відхилення (+,-) 2020/2019		Темп зростання 2020/2019, %
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	в сумі, тис. грн.	в питомій вазі, %		в сумі, тис. грн.	в питомій вазі, %	
									2			3
1									10			13
1. Необоротні активи (1095)	5 203	11,18	5 494	6,89	7 398	7,99	291	-4,29	105,59	1 904	1,10	134,66
1.1. Основні засоби і нематеріальні активи (1000+...+1020)	5 203	11,18	5 494	6,89	7 398	7,99	291	-4,29	105,59	1 904	1,10	134,66
1.2. Довгострокові фінансові інвестиції (1030+1035)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
1.3. Відстрочені податкові активи (1045)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
1.4. Інші необоротні активи і довгострокова дебіторська заборгованість (1040+1090)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
2. Оборотні активи (1195)	41 340	88,82	74 298	93,11	85 193	92,01	32 958	4,29	179,72	10 895	-1,10	114,66
2.1. Запаси (1100+1110)	38 872	83,52	46 548	58,34	69 352	74,90	7 676	-25,18	119,75	22 804	16,56	148,99
2.2. Дебіторська заборгованість (1120+1125+1155)	2 239	4,81	26 984	33,82	12 197	13,17	24 745	29,01	1 205,18	-14 787	-20,64	45,20
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти (1160+1165)	29	0,06	535	0,67	3 486	3,76	506	0,61	0,00	2 951	3,09	651,59
2.4. Витрати майбутніх періодів (1170)	74	0,16	14	0,02	16	0,02	-60	-0,14	18,92	2	0,00	114,29
2.5. Інші оборотні активи (1180+1190)	126	0,27	217	0,27	142	0,15	91	0,00	172,22	-75	-0,12	65,44
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття (1200)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
Всього майна (1300)	46 543	100,00	79 792	100,00	92 591	100,00	33 249	0,00	171,44	12 799	0,00	116,04

Продовження табл. 2.1

Пасив	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Відхилення (+,-) 2019/2018		Темп зростання 2019/2018, %	Відхилення (+,-) 2020/2019		Темп зростання 2020/2019, %
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	в сумі, тис. грн.	в питомій вазі, %		в сумі, тис. грн.	в питомій вазі, %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Власний капітал (1495)	23 434	50,35	40 540	50,81	42 081	45,45	17 106	0,46	173,00	1 541	-5,36	103,80
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення (1595)	0	0,00	0	0,00	1 819	1,96	0	0,00	0,00	1 819	1,96	0,00
3. Поточні зобов'язання і забезпечення (1695)	23 109	49,65	39 252	49,19	48 691	52,59	16 143	-0,46	169,86	9 439	3,39	124,05
3.1. Короткострокові кредити банків (1600)	21 083	45,30	26 582	33,31	39 055	42,18	5 499	-11,98	126,08	12 473	8,87	146,92
3.2. Кредиторська заборгованість (1605+...+1650)	1 999	4,29	12 589	15,78	9 218	9,96	10 590	11,48	629,76	-3 371	-5,82	73,22
3.3. Інші поточні зобов'язання (1660+...+1690)	27	0,06	81	0,10	418	0,45	54	0,04	300,00	337	0,35	516,05
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття (1700)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
5. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду (1800)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
Всього капіталу (1900)	46 543	100,00	79 792	100,00	92 591	100,00	33 249	0,00	171,44	12 799	0,00	116,04

Рис. 2.1. Співвідношення необоротних та оборотних активів ТОВ БФ «Астра» в 2018-2020 роках

У структурі оборотних активів зростання більшою мірою забезпечено динамікою запасів, абсолютна величина яких зросла на 30 480 тис. грн (майже у 2 рази). Хоча у питомій вазі стабільність була відсутня: у 2019 році стрімко зменшилась (на 25,18 в.п.), а у 2020 знову зросла на 16,56 в.п., так і не досягнувши початкової позначки. Це може означати, що підприємство розширило масштаби своєї діяльності, або ж говорить про неефективне розпорядження запасами, внаслідок чого значна частина капіталу заморожується в них на тривалий час, сповільнюється його оборотність.

Окрім цього збільшення відбулося за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів. Порівняно з їх абсолютною величиною у 2018 році (29 тис. грн), у 2020 їх обсяг зріс до 3 486 тис. грн. Це свідчить про зростання абсолютної ліквідності підприємства і його зможу, в разі потреби, вчасно погасити зобов'язання. Вірогідніше за все таке різке збільшення по цій статті балансу зумовлено нестабільною ситуацією, пов'язаною з пандемією COVID-19. Підприємство в таких умовах вимушене створювати так звану «подушку безпеки», формувати резерви з метою страхування своєї діяльності.

Також значні зміни відбулися по статті «Дебіторська заборгованість». Так у 2019 році її обсяг у абсолютній величині зріс на 24 745 тис. грн (у 12 разів), а

її питома вага становила 34% в загальному обсязі майна, в той час як у 2018 році цей показник становив лише 4,81%. У 2020 році обсяги, як і питома вага, зменшились (на 14 787 тис. грн і 20,65 в.п.). Ці дані характеризують відносини підприємства з покупцями і говорять про те, що на той момент своєї діяльності воно недоотримало кошти за відвантажену продукцію. Як видно з отриманих значень, несприятливу ситуацію з обсягом дебіторської заборгованості у 2019 році підприємство пододало і у 2020 відновилася тенденція до зменшення даного показника, що, знову ж таки, є надзвичайно важливим в умовах пандемії. Підприємству вдалося уникнути ризику виникнення резерву сумнівних боргів, зумовленого таким великим обсягом дебіторської заборгованості.

Звідси можемо сказати, що стрімке збільшення обсягів грошових коштів та їх еквівалентів у 2019-2020 роках забезпечено тим, що була погашена значна частина дебіторської заборгованості, яка і перейшла у грошові кошти (рис 2.2).

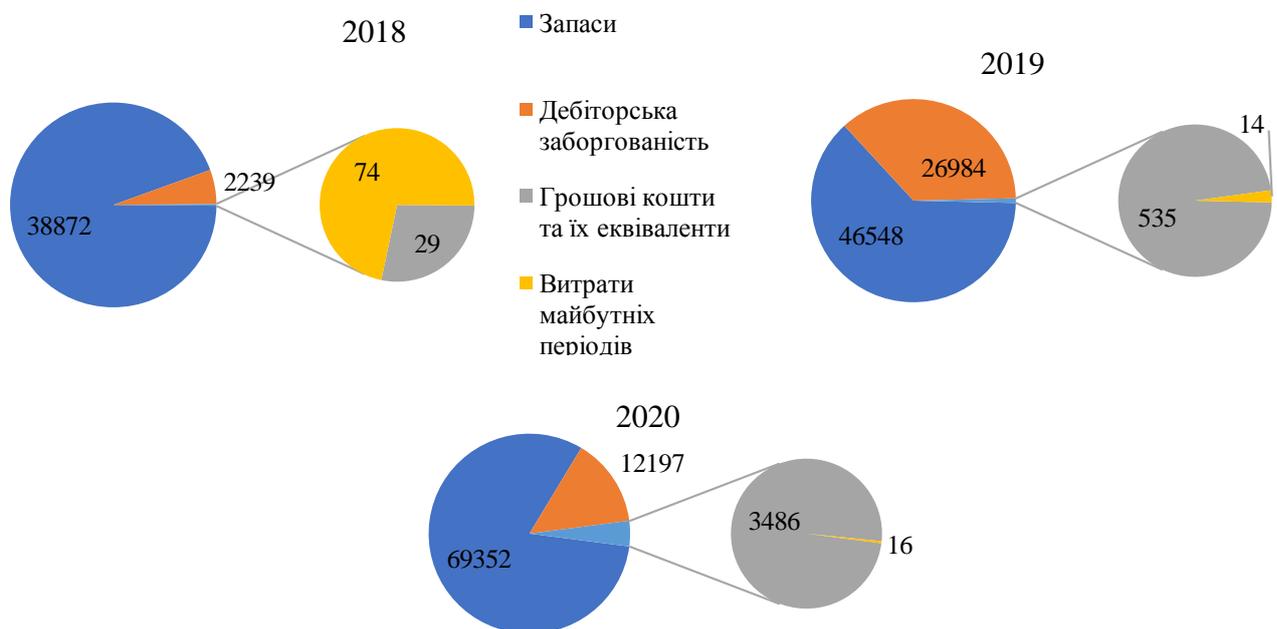

Рис. 2.2. Структура оборотних активів ТОВ БФ «Астра» у 2018-2020 роках, тис. грн

Варто зазначити значну зміну по витратах майбутніх періодів, яка в 2019 році, порівняно з 2018, зменшилася з 74 тис. грн до 14 тис. грн, що означає

списання їх на витрати звітного періоду, що призводить до економії наявних грошових коштів на підприємстві.

Загалом, всі вище перелічені дані свідчать про прийнятний стан матеріально-технічного устаткування та розширення господарської діяльності підприємства.

Розглядаючи структуру та структурні зміни активів підприємства, необхідно зазначити і зміни джерел їх фінансування, які відображені в пасиві. Так, зростання капіталу ТОВ БФ «Астра» з 46 543 тис. грн до 92 591 тис. грн протягом звітного періоду відбулося, головним чином, за рахунок збільшення обсягів власного капіталу на 18 647 тис. грн, частка якого становила у 2018 році 50,35%, у 2019 – 50,81%, а у 2020 – 45,45% (рис. 2.3).

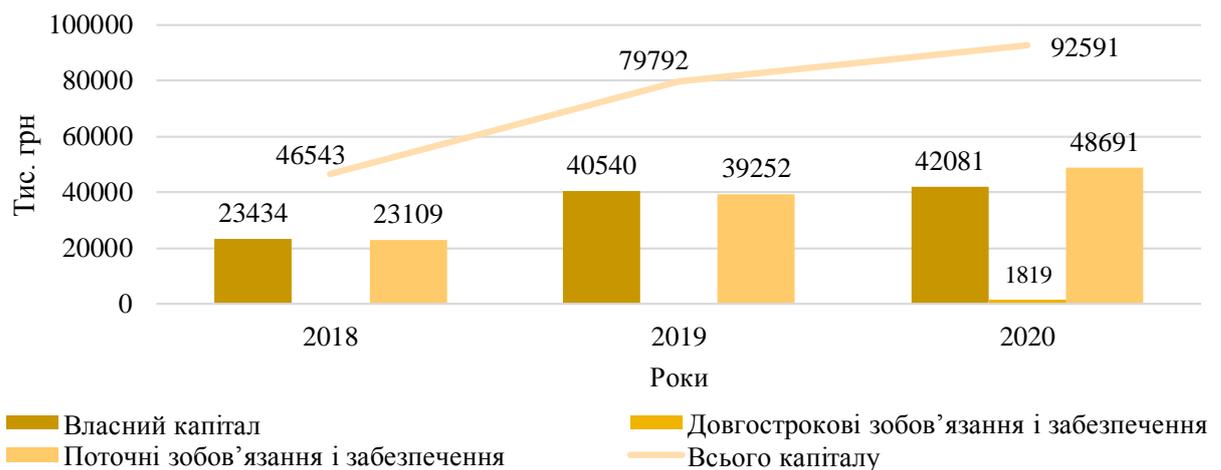

Рис. 2.3. Динаміка основних статей пасиву балансу ТОВ БФ «Астра» у 2018-2020 роках

Окрім цього, на збільшення величини капіталу вплинули зміни по статті «Поточні зобов'язання і забезпечення», значення якої в 2019 році зросли на 16 143 тис. грн, а в 2020 – на 9 439 тис. грн. Це, в свою чергу, обумовлено збільшенням кредиторської заборгованості у 6 разів в 2019 році та взяття короткострокових банківських кредитів.

Різке зростання обсягів кредиторської заборгованості у 2019 році більшою мірою відбулося за рахунок заборгованості за товари, роботи та послуги – на 9080 тис. грн, розрахунками з бюджетом – на 1 381 тис. грн та за розрахунками з оплати праці – на 79 тис. грн. Це відбулося саме в той час, коли країну охопила епідемія коронавірусної хвороби. Тому нестабільне фінансове становище підприємства, загроза втрати платоспроможності, більший фінансовий ризик для інвесторів та кредиторів, зниження ефективності управління є цілком зрозумілими, враховуючи обставини. Як видно з рисунка 2.4, у 2020 році значення по кредиторській заборгованості знизилась, з чого ми розуміємо, що підприємству вдалося стабілізувати ситуацію.

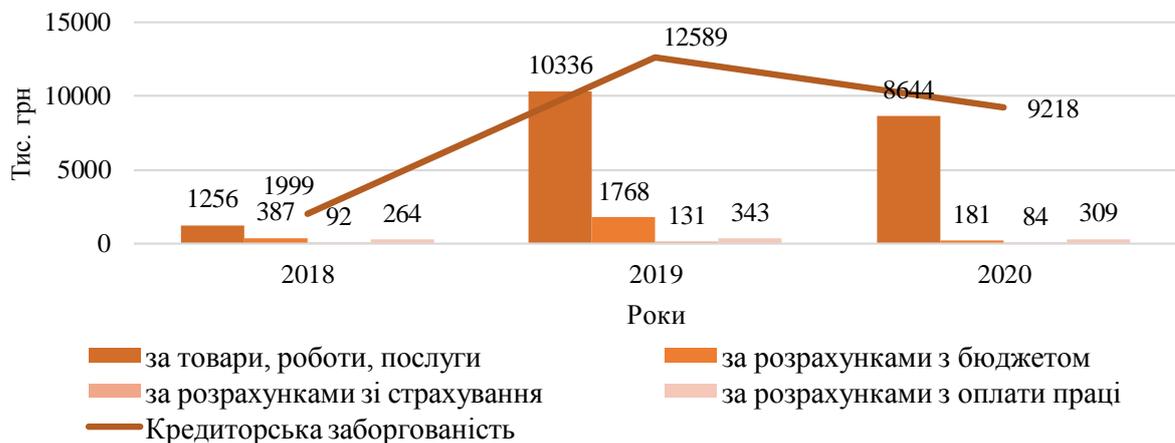

Рис. 2.4. Динаміка кредиторської заборгованості ТОВ БФ «Астра» у 2018-2020 роках

Про незадовільну роботу підприємства свідчить наявність «хворих» статей балансу, таких як наявність непокритих збитків, неоплаченого та вилученого капіталу, сумнівних боргів, скорочення суми нерозподіленого прибутку, резервного капіталу, прострочена або безнадійна дебіторська/кредиторська заборгованість тощо. На ТОВ БФ «Астра» протягом досліджуваного періоду таких статей не виявлено, що є однією з найголовніших рис задовільного фінансового стану.

Окрім цього серед ознак гарного балансу досліджуваного підприємства можна відмітити:

- збільшення валюти балансу з 46 543 тис. грн до 92 591 тис. грн;

- збільшення нерозподіленого прибутку з 19 622 тис. грн до 37 330 тис. грн;
- збільшення резервного капіталу з 1 312 тис. грн до 2 251 тис. грн;
- відносна рівновага дебіторської та кредиторської заборгованості (відношення у питомій вазі в 2018 році – 4,81% до 4,29%, в 2019 – 33,82% до 15,78%, в 2020 – 13,17% до 9,96%);
- темпи приросту оборотних активів у 2019 році переважають над темпами приросту необоротних активів (180% до 106%);
- у 2019 році частка оборотних активів зросла на 4,29 в.п.

Підсумовуючи все вищесказане, можемо сказати, що фінансовий стан ТОВ БФ «Астра» протягом 2018-2020 років є стійким.

Варто зазначити, що основні засоби складають досить вагому частку в структурі необоротних активів підприємства, тому існує необхідність провести аналіз їх стану та ефективності використання протягом досліджуваного періоду (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Показники стану, руху, ефективності використання основних засобів
ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Темпи зростання,%	
				2019/2018	2020/2019
1	2	3	4	5	6
1. Показники оцінки забезпеченості підприємства основними фондами					
1.1. Фондомісткість, грн/грн	0,016	0,011	0,010	72,79	91,58
1.2. Фондоозброєність, тис. грн/ос.	15,62	13,44	17,56	86,02	130,70
1.3. Коефіцієнт вартості ОФ в активах підприємства, грн/грн	0,095	0,067	0,070	70,82	103,86
2. Показники оцінки стану основних фондів					
2.1. Коефіцієнт зносу, грн/грн	0,34	0,39	0,37	114,72	94,86
2.2. Коефіцієнт придатності, грн/грн	0,66	0,61	0,63	92,29	103,35
2.3. Коефіцієнт оновлення, грн/грн	-	-	-	-	-
2.4. Коефіцієнт вибуття, грн/грн	-	-	-	-	-
2.5. Коефіцієнт приросту, грн/грн	-	-	-	-	-
3. Показники оцінки ефективності використання основних фондів					
3.1. Фондовіддача, грн/грн	106,70	115,67	96,32	108,40	83,27
3.2. Рентабельність, %	177,62	293,15	402,09	165,04	137,16
3.3. Інтегральний показник економічної ефективності, грн/грн	97,35	130,21	139,16	133,76	106,88

Провівши коефіцієнтний аналіз основних засобів ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки, в ході якого розглядалися показники оцінки забезпеченості підприємства основними фондами, стану основних фондів та ефективності їх використання, можемо сказати, що по першій групі показників, в загальному, спостерігалася позитивна тенденція. Так фондомісткість протягом досліджуваного періоду знизилася на 0,006 грн/грн., що свідчить про, хоч і незначне, але зменшення кількості основних виробничих фондів, які були використані для виробництва 1 грн продукції.

Щодо фондоозброєності, то, враховуючи специфіку діяльності підприємства, її збільшення є позитивним явищем. Як видно з таблиці 2.3, у 2019 році відбулося зниження величини цього показника з 15,62 тис. грн/ос. до 13,44 тис. грн/ос., що характеризується як негативна динаміка, але у 2020 році він зріс до 17,56 тис. грн/ос., навіть перевищивши значення 2018 року. Це є свідченням того, що оснащеність працівників основними фондами покращилася, а також що менша чисельність працівників обслуговує більшу вартість основних фондів.

Динаміка коефіцієнта вартості основних фондів в активах у 2018-2020 роках не була стабільною: відбулося зменшення на 0,028 грн/грн у 2019 році і збільшення на 0,003 грн/грн у 2020 р. (рис. 2.5). Значення даного показника не були задовільними, адже при нормативі 0,5 грн/грн і більше вони становили лише 0,095, 0,067 і 0,070 грн/грн. Для підприємства це може означати критично низький виробничий потенціал і нагальну необхідність додаткового залучення коштів [8].

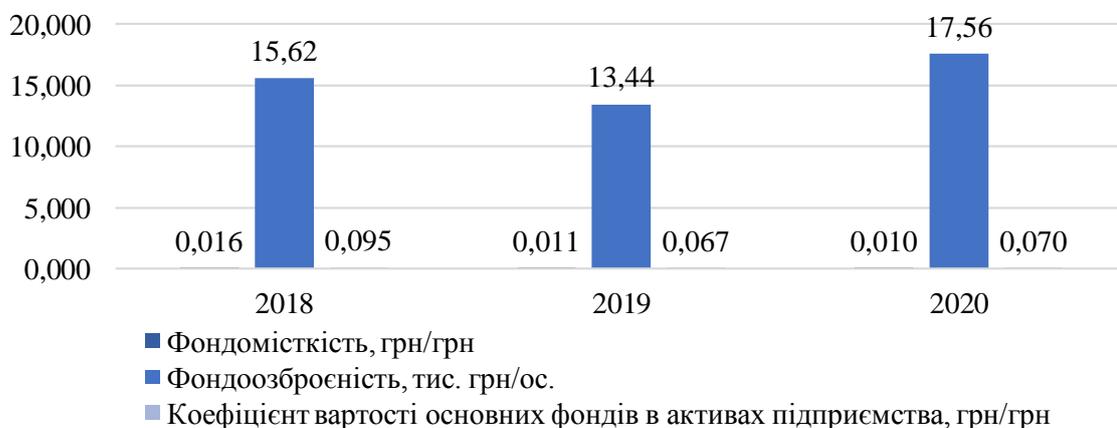

Рис. 2.5. Динаміка показників оцінки забезпеченості ТОВ БФ «Астра» основними фондами за 2018-2020 роки

Наступною досліджуваною групою були показники оцінки стану основних фондів ТОВ БФ «Астра». Оцінюючи дані, отримані у таблиці 2.3, не можна однозначно охарактеризувати тенденцію, яка спостерігалася протягом звітного періоду. Так, наприклад, коефіцієнт зносу, для якого позитивним явищем є його зменшення, у 2019 році збільшився на 14,72% з 0,34 грн/грн до 0,39 грн/грн. Це вказує на поступову зношуваність основних фондів підприємства. Проте вже в 2020 році величина цього показника знизилася на 5,14% до 0,37 грн/грн, що говорить про незначне покращення стану ОФ, інтенсифікацію процесів їх оновлення, що підвищує конкурентоспроможність підприємства [9].

Якщо аналізувати динаміку коефіцієнта придатності, то варто зазначити, що нормою для даного показника є його зростання. Проте в 2019 році ця норма задоволена не була – спостерігалось зменшення на 7,71% з 0,66 грн/грн до 0,61 грн/грн, з чого можна зробити висновок про старіння ОФ та необхідність впровадження заходів щодо їх оновлення. У 2020 ситуація покращилася – відбулося збільшення на 3,35% до 0,63 грн/грн. Представимо обговорені вище дані на рис. 2.6.

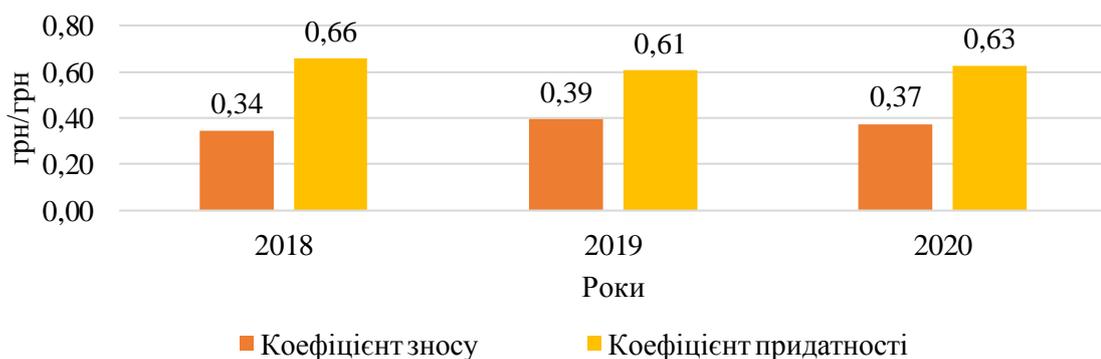

Рис. 2.6. Динаміка показників оцінки стану основних фондів ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки

Що ж до третьої групи аналізованих показників – оцінки ефективності використання основних фондів ТОВ БФ «Астра» – варто відмітити найкращі значення і повну відповідність нормативам.

Першою в розрізі цієї підгрупи показників досліджувалась фондовіддача. Протягом досліджуваного періоду її величина зазнавала нестабільних змін: зросла зі 106,7 грн/грн до 115,67 грн/грн у 2019 році і зменшилась до 96,32 грн/грн у 2020, що свідчить про зменшення інтенсивності та ефективності використання основних фондів.

Рентабельність основних фондів характеризується позитивною динамікою: її величина зросла на 65,04% у 2019 році з 177,62% до 293,15%, а у 2020 збільшилася ще на 37,16% і становила 402,09%. Отже, можна стверджувати, що використання виробничого потенціалу підприємства стало більш ефективним, так само як і використання активів, які беруть участь у процесі формування доходу.

Останнім був досліджений інтегральний показник економічної ефективності. Так у 2019 році він зріс на 33,76% з 97,35 грн/грн до 130,21 грн/грн, а на кінець звітного періоду його величина складала 139,16 грн/грн. Така тенденція повністю задовільною, відповідає нормативу і означає посилення економічного ефекту від використання підприємством основних фондів [8]. Відобразимо отримані результати графічно (рис. 2.7).

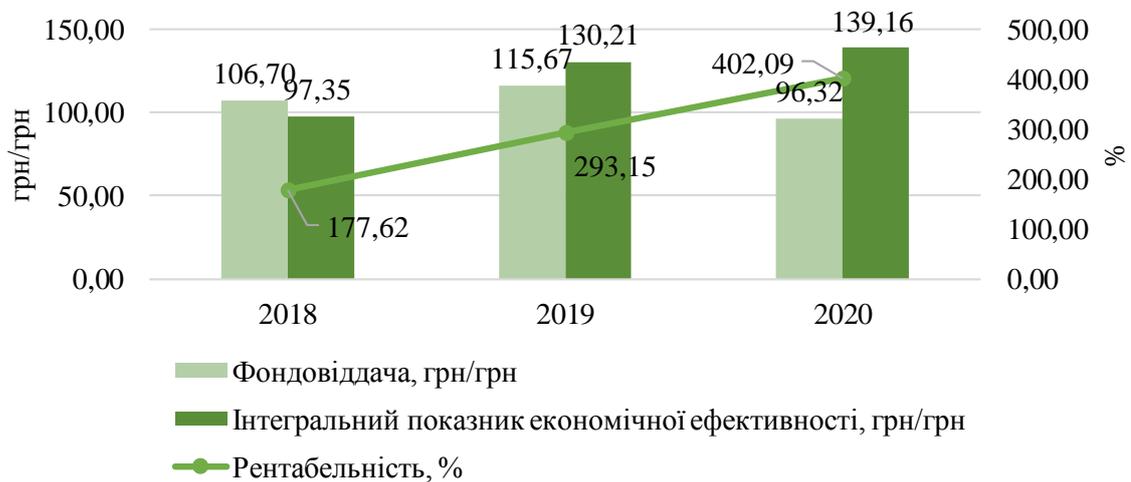

Рис. 2.7. Динаміка показників оцінки ефективності використання основних фондів ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки

Загалом, забезпеченість ТОВ БФ «Астра» основними фондами протягом досліджуваного періоду знаходилася на достатньому рівні, ефективність їх викорис-

тання була досить високою, проте стан основних засобів підприємства був незадовільним. Підприємству необхідно вжити заходів щодо вивчення технічного стану основних фондів, темпів, форм і способів їх оновлення та спрямувати увагу на усунення факторів, які впливають на погіршення ситуації [10].

Оскільки оборотні кошти складають значну частину матеріально-грошових активів підприємства, забезпечують безперервність виробництва і реалізації продукції, то надзвичайно важливим є їх раціональне та економне використання [11, с. 80]. Для розуміння того, наскільки ефективно ТОВ БФ «Астра» використовує свої оборотні активи, проведемо аналіз ряду показників протягом 2018-2020 років (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Показники ефективності використання оборотних активів ТОВ БФ «Астра»
за 2018-2020 роки

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Темп зростання, %	
				2019/2018	2020/2019
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт оборотності оборотних активів (поточних активів) (K_{OOA})	14,31	10,70	7,79	74,78	72,82
Коефіцієнт оборотності поточних зобов'язань (K_{OPB})	24,88	19,84	14,12	79,75	71,17
Коефіцієнт оборотності товарно-матеріальних запасів по виручці від реалізації ($K_{OЗ}^B$)	15,20	14,48	10,71	95,32	73,97
Коефіцієнт оборотності виробничих запасів ($K_{Oвз}$) * $T_{Oвз}$	3950,18	2545,85	3028,70	64,45	118,97
Тривалість обороту виробничих запасів ($T_{Oвз}$)	0,09	0,14	0,12	155,16	84,29
Коефіцієнт оборотності готової продукції ($K_{OГП}$) * $T_{OГП}$	-	-	-	-	-
Тривалість обороту готової продукції ($T_{OГП}$)	-	-	-	-	-
Коефіцієнт оборотності грошових засобів ($K_{OГЗ}$) * $T_{OГЗ}$	32418,76	2193,76	308,82	6,77	14,08
Тривалість обороту грошових засобів ($T_{OГЗ}$)	0,01	0,17	1,19	1477,77	712,31
Коефіцієнт відволікання оборотного капіталу в дебіторську заборгованість ($K_{вдв.}$)	0,05	0,36	0,14	670,57	39,42
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості ($K_{Oдз}$)	279,56	42,34	31,69	15,15	74,86

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5	6
Період погашення (інкасації) дебіторської заборгованості, днів ($T_{\text{ОДЗ}}$)	1,31	8,62	11,55	660,27	133,96
Коефіцієнт простроченої дебіторської заборгованості ($K_{\text{ПДЗ}}$)	-	-	-	-	-
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості ($K_{\text{ОКЗ}}$)	68,00	84,82	56,94	124,73	67,14
Рентабельність оборотних активів (Р)	0,31	0,30	0,02	95,84	7,05
Інтегральний показник ефективності оборотних активів	0,21	0,18	0,04	84,66	22,66

Серед показників ефективності використання оборотних активів ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки найбільші зміни спостерігалися по коефіцієнту оборотності виробничих запасів, коефіцієнтам оборотності кредиторської та дебіторської заборгованості. Так значення першого у 2019 році зменшилось на 35,55% з 3950,18 об/рік до 2545,85 об/рік, а у 2020 зросло до 3028,7 об/рік. Позитивним явищем для цього коефіцієнта є його збільшення, адже чим він вищий, тим швидше обертаються виробничі запаси на підприємстві. Його зменшення може свідчити про уповільнення оборотності запасів, тобто про зниження ефективності їх використання.

Щодо коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості варто сказати, що, як і в попередньому випадку, збільшення його величини характеризує позитивну динаміку. У 2019 році зростання на 25% з 68 об/рік до 84,82 об/рік повністю відповідало нормативу і означало збільшення швидкості оплати заборгованості підприємства. Проте уже в 2020 році відбувся спад на 33% до 56,94 об/рік, що говорить про погіршення фінансового стану, залежність підприємства від залучених коштів, низьку здатність фінансування своєї діяльності за рахунок власних джерел та вчасної сплати зобов'язань перед кредиторами [12].

Якщо розглядати зміни значення коефіцієнта дебіторської заборгованості, то необхідно зазначити різке його зменшення у 2019 році на 85% з 279,56 об/рік до 42,34 об/рік. У 2020 році негативна тенденція збереглася – відбулося зниження ще на 25,14% до 31,69 об/рік (рис 2.8). Чим вищий цей показник, тим краще, тому що підприємство швидше одержує оплату по рахунках. Але, як видно з отриманих по-

казників, керованість дебіторською заборгованістю на ТОВ БФ «Астра» стрімко погіршилася [13, с. 455].

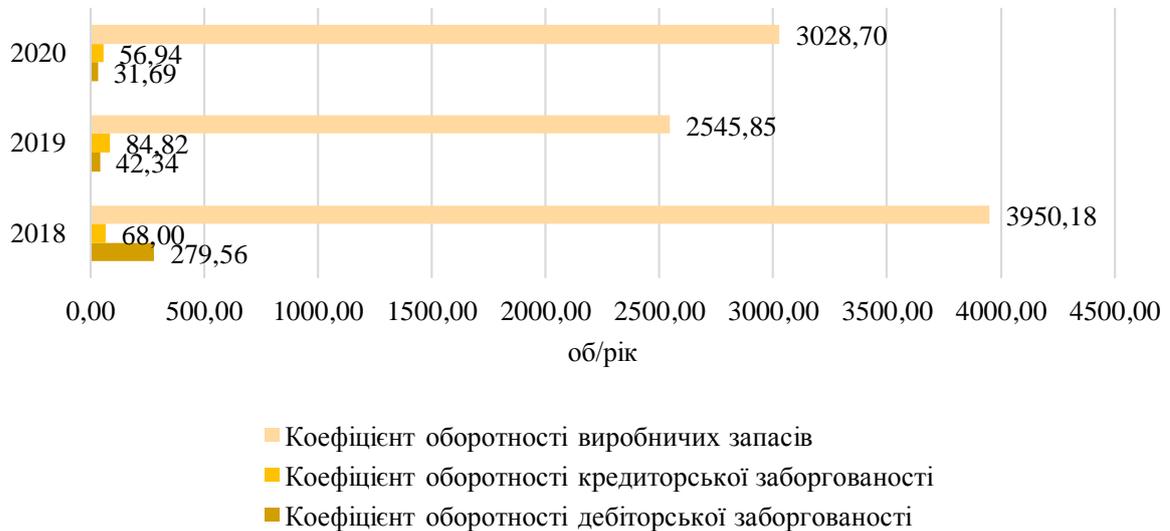

Рис. 2.8. Динаміка коефіцієнтів оборотності виробничих запасів, кредиторської та дебіторської заборгованості ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки

Окрім вищезгаданих показників вагомі зміни відбулися і по коефіцієнту оборотності грошових засобів, величина якого з 32418,76 об/рік у 2018 році зменшилась до 2193,76 об/рік у 2019 р. (на 93%), а у 2020 становила 308,82 об/рік. Таке стрімке зниження пов'язано зі збільшенням не задіяних в операційному циклі грошових коштів і може вказувати на намагання підприємства уникнути можливих в майбутньому втрат від нестабільної економічної ситуації в країні (в т.ч. спричиненої коронавірусною хворобою).

Одночасно з коефіцієнтом відбулися значні зміни і по тривалості обороту грошових засобів (рис 2.9). Так у 2019 році цей показник зріс у 13,7 разів з 0,01 дня до 0,17 дня, а у 2020 досягнув позначки 1,19 днів. Така ситуація характеризується як несприятлива, адже говорить про збільшення проміжку часу між моментом їх авансування у виробництво до моменту отримання виручки від реалізації, що, в свою чергу, може спричинити фінансові втрати, затримки по розрахунках тощо.

Рис. 2.9. Динаміка показників оборотності грошових засобів ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки

Також необхідно охарактеризувати структурні зміни, які відбулися у значеннях коефіцієнта відволікання оборотного капіталу в дебіторську заборгованість і періоду погашення (інкасації) дебіторської заборгованості. Щодо першого показника спостерігалася нестабільна динаміка: різке зростання у 2019 році (у 5,7 разів) з 0,05 грн/грн до 0,36 грн/грн (рис 2.10), що є негативним явищем для підприємства, адже свідчить про завелике відволікання коштів у дебіторську заборгованість, що призводить до зниження платоспроможності та необхідності пошуку зовнішніх джерел фінансування господарської діяльності [14]. Проте у 2020 році відбулося зниження на 61% до 0,14 грн/грн.

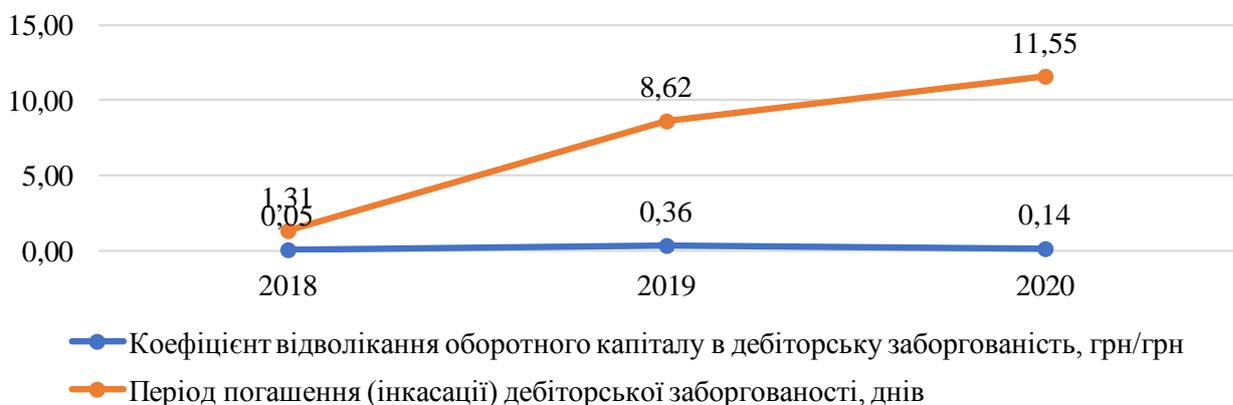

Рис. 2.10. Динаміка коефіцієнта відволікання оборотного капіталу в дебіторську заборгованість і періоду погашення (інкасації) дебіторської заборгованості ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки

Період погашення (інкасації) дебіторської заборгованості при нормативній тенденції до зменшення зростав протягом усього досліджуваного періоду з різними темпами. Збільшення у 5,6 разів в 2019 році (з 1,31 днів до 8,62 днів) і повторний незначний ріст до 11,55 днів у 2020 році говорять про те, що клієнти відволікають фінансові ресурси підприємства на довший термін. Цей показник характеризує вплив дебіторської заборгованості на фактичну тривалість фінансового та загального операційного циклу підприємства (в даному випадку – негативний) [15].

Проаналізувавши отримані результати можемо прийти до висновку, що підприємство не достатньо ефективно використовує свої оборотні активи. Досить вагома частка оборотного капіталу відволікається в дебіторську заборгованість, що, в свою чергу, провокує погіршення ситуації і з кредиторською заборгованістю.

Для підвищення ефективності управління оборотними активами необхідно:

- оптимізувати структуру і склад оборотних активів шляхом прискорення їх оборотності в цілому та окремих їх елементів;
- оптимізувати рівень дебіторської заборгованості за допомогою проведення контролю за станом розрахунків з дебіторами, оцінки їх платоспроможності та ділової репутації, страхування ризиків;
- скоротити тривалість фінансового циклу шляхом прискорення обороту виробничих запасів та дебіторської заборгованості і некритичного уповільнення оборотності кредиторської заборгованості тощо [16].

Підсумовуючи все вищенаведене варто зазначити, що, загалом, співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості на ТОВ БФ «Астра» у 2018-2020 роках є оптимальним, сприяє нормальному стану фінансово-господарської діяльності, проте існують певні ризики, пов'язані зі зростанням обсягів дебіторської заборгованості, яке може призвести до утворення безнадійної дебіторської заборгованості і загрози неплатоспроможності підприємства. Керівництву необхідно приділити більше уваги покращенню відносин з дебіторами і підвищенню ефективності управління заборгованістю.

2.2. Оцінювання фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності ТОВ БФ «Астра»

Для оцінювання ймовірності банкрутства підприємства важливим є дослідження його фінансової стійкості, яка є однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства. Аналіз фінансової стійкості можна розподілити на два етапи. Спочатку проведемо оцінювання фінансової стійкості, тобто розрахунок абсолютних і відносних показників, що ґрунтуються на порівнянні активів та джерел їх фінансування. Проведемо аналіз основних показників фінансової стійкості ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Основні показники фінансової стійкості ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Темп зростання, %	
				2019/2018	2020/2019
1. Наявність власних коштів підприємства в обороті, тис. грн	18231	35046	34683	192,23	98,96
2. Коефіцієнт фінансової стійкості, грн/грн	0,50	0,51	0,47	100,91	93,32
3. Коефіцієнт автономії, грн/грн	0,50	0,51	0,45	100,91	89,45
4. Коефіцієнт фінансової залежності, грн/грн	1,99	1,97	2,20	99,10	111,79
5. Коефіцієнт фінансового ризику, грн/грн	0,99	0,97	1,20	98,18	123,97
6. Коефіцієнт маневреності власного капіталу, грн/грн	0,78	0,86	0,87	111,12	100,34
7. Коефіцієнт покриття запасів, грн/грн	0,47	0,75	0,53	160,53	69,91
8. Коефіцієнт загальної заборгованості, грн/грн	0,99	0,97	1,16	98,18	119,50
9. Коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу, грн/грн	1,01	1,03	0,83	101,85	80,67

Провівши розрахунки основних показників фінансової стійкості ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки та проаналізувавши отримані результати, можемо охарактеризувати основні тенденції. Так, щодо обсягів наявних власних коштів підприємства в обороті варто відзначити їх зростання в 2019 році з 18 231 тис. грн до 35 046 тис. грн, що є позитивним явищем і говорить про фінансову незалежність компанії (рис 2.11). Проте в 2020 році відбулося незначне зменшення цього показника (до 34 683 тис. грн), що може зумовлювати збіль-

шення величини позикового капіталу і посилення фінансової залежності підприємства.

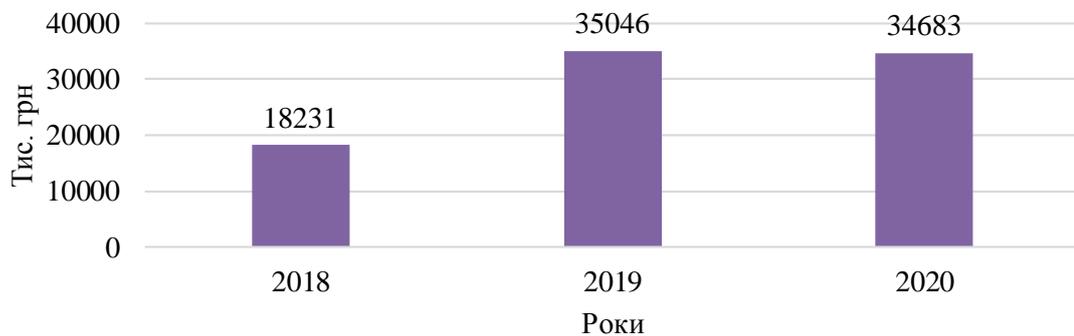

Рис. 2.11. Динаміка наявності власних коштів ТОВ БФ «Астра» в обороті за 2018-2020 роки

Нормативним значенням коефіцієнта фінансової стійкості, який є індикатором здатності підприємства залишатися платоспроможним в довгостроковій перспективі, є 0,7 грн/грн, але, як видно з розрахованих даних, на ТОВ БФ «Астра» протягом усього досліджуваного періоду величина цього показника знаходилась в межах 0,45-0,51 грн/грн, будучи низькою. Це може вказувати на недостатню фінансову стійкість, ризик втрати платоспроможності.

Надзвичайно важливим показником фінансової стійкості є коефіцієнт автономії, який показує, яка частка в загальних вкладеннях належить власному капіталу і характеризує незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування його господарської діяльності [26]. При нормативі 0,5 грн/грн і більше ситуацію на досліджуваному підприємстві можна описати як критичну задовільну, адже, якщо в 2018-2019 роках значення даного показника становили 0,5 і 0,51 грн/грн, то в 2020 – 0,45 грн/грн, що сигналізує про підвищення рівня ризику виникнення нездатності підприємства покрити всі зобов'язання за рахунок власних коштів.

Оберненим до попереднього є коефіцієнт фінансової залежності, який відображає, скільки фінансових ресурсів використовує підприємство на кожен гривню власного капіталу [27]. Як видно з отриманих даних ($K_{фз} = 1,99, 1,97$ і

Показником, який вказує на частку запасів, які забезпечені власним капіталом підприємства [28], є коефіцієнт покриття запасів, нормативним значенням якого є 0,8 грн/грн. У 2018 році його величина складала 0,47 грн/грн, у 2019 відбулося зростання на 61% до 0,75 грн/грн, а у 2020 році повторне зменшення склало 30% (до 0,53 грн/грн). Аналіз цього аспекту показав, що поточний фінансовий стан ТОВ БФ «Астра» є нестійким, підприємство не має змоги покрити необхідну величину запасів і затрат за рахунок власних коштів.

Для розуміння обсягів боргового навантаження на капітал підприємства [29] розраховується коефіцієнт загальної заборгованості. Його значення в 2018-2019 роках становили 0,99 і 0,97 грн/грн, що є критично наближеним до нормативної межі, проте все ще її задовольняє. А от зростання до 1,16 грн/грн у 2020 році можна охарактеризувати як негативне, адже таке високе значення може свідчити про низьку потужність запозичень фірми, яка, відповідно, знижує її фінансову гнучкість [29].

Найголовнішим показником в розрізі даної групи є коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу, оскільки саме він є найбільш загальною оцінкою фінансової стійкості підприємства. Його норма дорівнює одиниці і у 2018-2019 роках цей показник складав 1,01 і 1,03 грн/грн, тобто власний капітал переважав над залученими ззовні коштами (рис. 2.13).

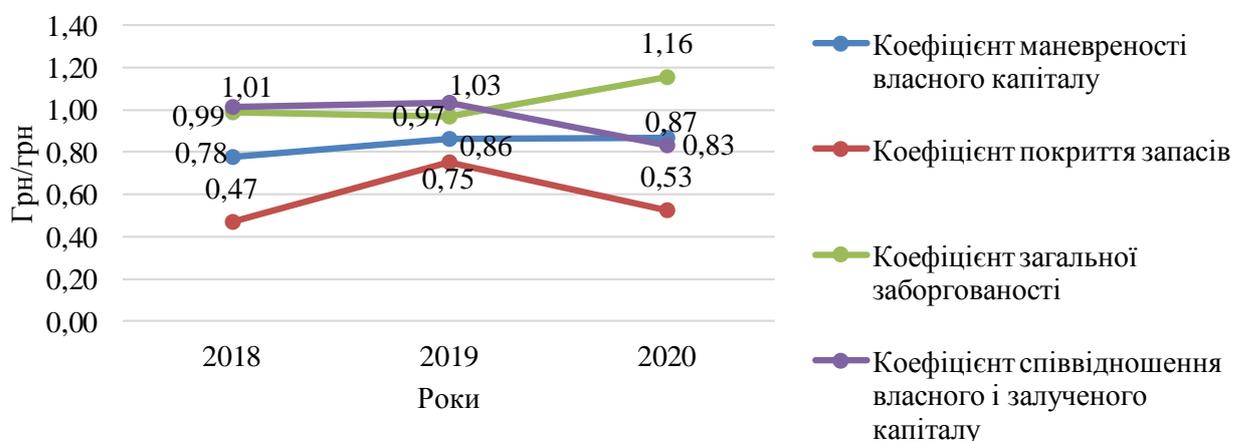

Рис. 2.13. Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки

Проте, як уже відомо з раніше опрацьованих даних, у 2020 році відбулися події, які призвели до зменшення обсягів власного і збільшення позикового капіталу, тому, відображаючи це, коефіцієнт їх співвідношення зменшився до 0,83 грн/грн.

Підбиваючи підсумки аналізу основних показників фінансової стійкості ТОВ БФ «Астра», треба зазначити, що підприємство протягом 2018-2020 років перебувало в умовах незадовільного фінансового стану і, відповідно, слабкої фінансової стійкості. Така ситуація викликана, в першу чергу, станом власного капіталу підприємства, великою залежністю від позикових коштів і несприятливим впливом пандемії COVID-19.

Другим етапом аналізу фінансової стійкості підприємства є оцінювання запасу фінансової стійкості, тобто аналіз критичного обсягу реалізації, операційного та фінансового лівериджу. Для характеристики наявності джерел фінансування запасів виділяють три основних показники: наявність власних коштів, власних та довгострокових позичкових коштів і наявність загальних коштів.

Цим трьом показникам наявності джерел фінансування запасів відповідають три показники забезпеченості запасів джерелами їх фінансування: надлишок (дефіцит) власних коштів, власних та довгострокових позичкових коштів і надлишок (дефіцит) загальних коштів.

Для визначення типу фінансової стійкості використовують трьохкомпонентний показник:

$$S(\Phi) = \{S1(\pm\Phi B), S2(\pm\Phi BД), S3(\pm\Phi ЗК)\}. \quad (2.1)$$

Проведемо всі необхідні розрахунки для визначення типу фінансової стійкості ТОВ БФ «Астра» в таблиці 2.5. Так, протягом всього аналізованого запаси підприємства переважали над обсягом наявних власних коштів і довгострокових зобов'язань, проте були менші за обсяг загальних коштів (власні кошти, довгострокові зобов'язання і короткострокові кредити банків).

Таблиця 2.5

Класифікація типу фінансового стану ТОВ БФ «Астра» у 2018-2020 роках

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+,-), 2/1		Відхилення (+,-), 3/2	
				у сумі, тис. грн	темп зростання, %	у сумі, тис. грн	темп зростання, %
Загальна величина запасів	38872	46548	69352	7676	119,75	22804	148,99
Наявність власних коштів	18231	35046	34683	16815	192,23	-363	98,96
Наявність власних та довгострокових позикових коштів (робочий капітал)	18231	35046	36502	16815	192,23	1456	104,15
Наявність загальних коштів	39314	61628	75557	22314	156,76	13929	122,60
Фв=В-Зп	-20641	-11502	-34669	9139	55,72	-23167	301,42
Фвд = ВД-Зп	-20641	-11502	-32850	9139	55,72	-21348	285,60
Фзк=ЗК-Зп	442	15080	6205	14638	3411,76	-8875	41,15
Трикомпонентний показник фін. стійкості S(Φ) = {S1(±ФВ), S2(±ФВД), S3(±ФЗК)}	{0,0,1}	{0,0,1}	{0,0,1}	-	-	-	-

За трикомпонентним показником ТОВ БФ «Астра» має нестійкий або передкризовий тип фінансової стійкості, який характеризується підвищеним ризиком порушення платоспроможності, але, в той же час, збереженням можливості відтворення рівноваги платіжних засобів та зобов'язань за рахунок залучення тимчасово вільних джерел засобів в оборот підприємства [30, с. 66], поповнення власних коштів, скорочення обсягів дебіторської заборгованості і прискорення оборотності запасів [31]. Така ситуація склалася через нестачу власних фінансових ресурсів для покриття наявного обсягу запасів. Відповідно виникає потреба в залученні додаткових коштів за рахунок середньо- та довгострокових позик [32, с. 36].

Для підвищення фінансової стійкості досліджуваного підприємства доцільно було б звернути особливу увагу на процес формування запасів, запровадити чітку його систему і контроль за обсягами. Також необхідно посилити конт-

роль за наявністю власних коштів, покращити керованість дебіторською та кредиторською заборгованістю.

Вкрай важливими критеріями оцінки фінансового стану підприємства є визначення рівня його ліквідності та платоспроможності. Платоспроможність визначає можливість і здатність підприємства своєчасно і в повному обсязі виконувати свої фінансові зобов'язання. На початковому етапі аналізу ліквідності підприємства, як передумови його платоспроможності, проаналізуємо баланс ліквідності ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Баланс ліквідності ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки

Актив	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Пасив	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Надлишок +,-		
								2018	2019	2020
Група А1 Грошові кошти	29	535	3486	Група П1 Поточні зобов'язання, кредиторська заборгованість за товари, роботи	2026	12670	9636	-1997	-12135	-6150
Група А2 Дебіторська заборгованість, готова продукція	2239	26984	12197	Група П2 Короткострокові кредити банку	21083	26582	39055	-18844	402	-26858
Група А3 Виробничі запаси, незавершене виробництво	39072	46779	69510	Група П3 Довгострокові зобов'язання	0	0	1819	39072	46779	67691
Група А4 Необоротні активи	5203	5494	7398	Група П4 Власний капітал	23434	40540	42081	-18231	-35046	-34683
Баланс гр.1+2+3+4	46543	79792	92591	Баланс гр.1+2+3+4	46543	79792	92591	-	-	-

Як відомо, баланс є абсолютно ліквідним, коли виконується наступне співвідношення:

$$\begin{cases} A1 \geq P1 \\ A2 \geq P2 \\ A3 \geq P3 \\ A4 \leq P4 \end{cases} \quad (2.2)$$

Для визначення ліквідності балансу ТОВ БФ «Астра» представимо отримані в таблиці 2.6 результати в такому ж вигляді.

2018 рік	2019 рік	2020 рік
$\left\{ \begin{array}{l} A1 < П1 \\ A2 < П2 \\ A3 > П3 \\ A4 < П4 \end{array} \right\}$	$\left\{ \begin{array}{l} A1 < П1 \\ A2 > П2 \\ A3 > П3 \\ A4 < П4 \end{array} \right\}$	$\left\{ \begin{array}{l} A1 < П1 \\ A2 < П2 \\ A3 > П3 \\ A4 < П4 \end{array} \right\}$

Тобто, протягом досліджуваного періоду загальна вартість абсолютно ліквідних активів не перевищувала суму найбільш термінових зобов'язань підприємства (дефіцит становив 1 997 тис. грн у 2018 році, 12 135 тис. грн у 2019 р. і 6 150 тис. грн у 2020 р.), таким чином абсолютна ліквідність балансу не забезпечувалася. У такому випадку підприємство не може погасити термінову заборгованість на дату складання балансу. Швидколіквідні активи за вартістю перевищували суму відносно термінових боргів лише в 2019 році (на 402 тис. грн), що є свідченням того, що на підприємстві існувала загроза втрати платоспроможності у найближчій перспективі. Вартість середньоліквідних активів перевищувала суму середньотермінових боргів, що забезпечить платоспроможність підприємства у середньостроковій перспективі. Водночас, вартість важко реалізованих активів повинна бути і була меншою від власного капіталу, що забезпечує стійкість підприємства у віддаленій перспективі.

Показником, який свідчить про платоспроможність підприємства на найближчий час, є поточна ліквідність. Варто зазначити, що у 2018 і 2020 роках вона знаходилась на критичному рівні ($A1, A2 < П1, П2$): дефіцит дорівнював 1 997 тис. грн і 6 150 тис. грн відповідно, а у 2019 р. ситуація злегка покращилася, хоч і ненадовго ($A1 < П1, A2 > П2$): нестача складала 12 135 тис. грн, а надлишок 402 тис. грн. Підприємству доцільно найближчим часом здійснити заходи, спрямовані на накопичення необхідного розміру грошових коштів і їх еквівалентів або реструктурувати найбільш термінові борги. Перспективна ліквідність, навпаки, перебувала в цілком задовільному стані з позитивною динамі-

кою протягом усього періоду (АЗ>ПЗ): надлишок у 2018 році становив 39 072 тис. грн, у 2019 р. – 46 779 тис. грн, у 2020 р. – 67 691 тис. грн.

Скласти повну картину про стан ліквідності підприємства можна також за допомогою фінансових коефіцієнтів (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Основні показники ліквідності та платоспроможності ТОВ БФ «Астра» за
2018-2020 роки

№ з/п	Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Темп зростання, %	
					2019/2018	2020/2019
Ліквідність						
1	Власний оборотний капітал, тис. грн	18231	35046	36502	192,23	104,15
2	Загальний коефіцієнт ліквідності (покриття), грн/грн	1,79	1,89	1,75	105,81	92,44
3	Коефіцієнт швидкої ліквідності, грн/грн	0,10	0,70	0,32	714,35	45,94
4	Коефіцієнт абсолютної ліквідності, грн/грн	0,001	0,01	0,07	1086,11	525,27
5	Коефіцієнт ліквідності товарно-матеріальних цінностей, грн/грн	1,69	1,19	1,43	70,49	119,79
6	Коефіцієнт ліквідності дебіторської заборгованості, грн/грн	0,10	0,69	0,25	709,53	36,44
Платоспроможність						
7	Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами, грн/грн	0,44	0,47	0,43	106,96	90,83
8	Коефіцієнт загальної платоспроможності, грн/грн	2,01	2,03	1,83	100,93	90,18
9	Коефіцієнт фінансового лівериджу, грн/грн	0	0	0,73	0	100
10	Частка кредиторської заборгованості у власному капіталі й дебіторській заборгованості, грн/грн	0,08	0,19	0,17	239,23	91,17
11	Коефіцієнт співвідношення чистих оборотних активів із чистими активами, грн/грн	0,78	0,86	0,82	111,12	95,34

Провівши аналіз основних показників ліквідності та платоспроможності ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки, варто відмітити, що протягом досліджуваного періоду на підприємстві величина власного оборотного капіталу збільшилась з 18 231 тис. грн у 2018 році до 35 046 тис. грн у 2019 р., тобто на 92%, а у 2020 році становила 36 502 тис. грн (+4,15%) (рис. 2.14), що говорить про зміц-

нення фінансового стану підприємства, збільшення робочого капіталу, підвищення платоспроможності і ліквідності боргових зобов'язань, зростання фінансової незалежності [35, с. 14-15].

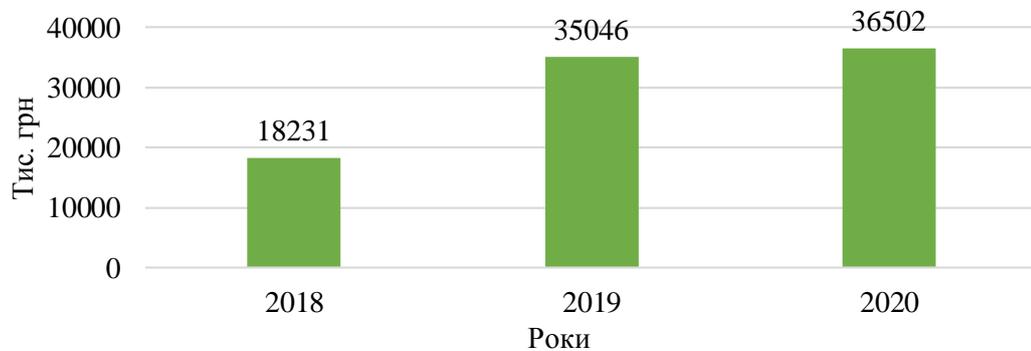

Рис. 2.14. Динаміка власного оборотного капіталу ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки

Загальний коефіцієнт ліквідності, який, згідно з нормативним значенням, повинен дорівнювати або бути більшим 2, у 2018 році складав 1,79 грн/грн, у 2019 р., збільшившись на майже 6%, досягнув позначки 1,89 грн/грн, проте вже в 2020 році відбулося його зменшення до 1,75 грн/грн. Така ситуація показує, що поточні активи хоч і недостатньо, але перевищують короткострокові зобов'язання. Можемо стверджувати, що підприємство володіє достатнім обсягом вільних ресурсів, які сформувалися за рахунок власних джерел [36].

По значеннях коефіцієнта швидкої ліквідності спостерігалася нестабільна динаміка: зростання в 6 разів в 2019 році (з 0,1 грн/грн до 0,7 грн/грн) і зменшення на 54% у 2020 р. (до 0,32 грн/грн). Нормативом для даного показника є 0,7-0,8 грн/грн. Як бачимо, на ТОВ БФ «Астра» існує проблема зі своєчасним погашенням найближчих в часі зобов'язань за рахунок наявних коштів та можливих надходжень.

Ситуацію з коефіцієнтом абсолютної ліквідності можна охарактеризувати як критичну, адже при нормі 0,2-0,3 грн/грн він дорівнював 0,001 грн/грн у 2018 році, 0,01 грн/грн у 2019 р. (збільшившись в 9,9 раз) і 0,07 грн/грн в

2020 р. (знову зрісши в 4,3 рази). Такі низькі значення можуть вказувати на неефективну стратегію управління фінансовими ресурсами і неспроможність підприємства вчасно погасити борги у тому випадку, якщо термін платежів настає незабаром [37].

Щодо коефіцієнта ліквідності товарно-матеріальних цінностей, який показує рівень покриття поточних зобов'язань запасами, варто відмітити досить високі значення. Так у 2018 році він склав 1,69 грн/грн, у 2019 р., зменшившись на 29,5%, склав 1,19 грн/грн, а в 2020 повторно зріс до 1,43 грн/грн, тим самим досить високо оцінюючи можливість підприємства погасити поточні зобов'язання за рахунок реалізації наявних товарно-матеріальних цінностей [38].

Коефіцієнт ліквідності дебіторської заборгованості характеризує ступінь вірогідного покриття поточних зобов'язань за рахунок надходжень від дебіторів. На досліджуваному підприємстві у 2018 році цей показник перебував на рівні 0,1 грн/грн, у 2019 зріс у 6 раз і досягнув значення 0,69 грн/грн, проте в 2020 році знову зменшився до 0,25 грн/грн. Тобто компанія не може розраховувати на дебіторську заборгованість як на надійне джерело коштів для покриття своїх зобов'язань. Зобразимо динаміку показників ліквідності ТОВ БФ «Астра» графічно (рис. 2.15).

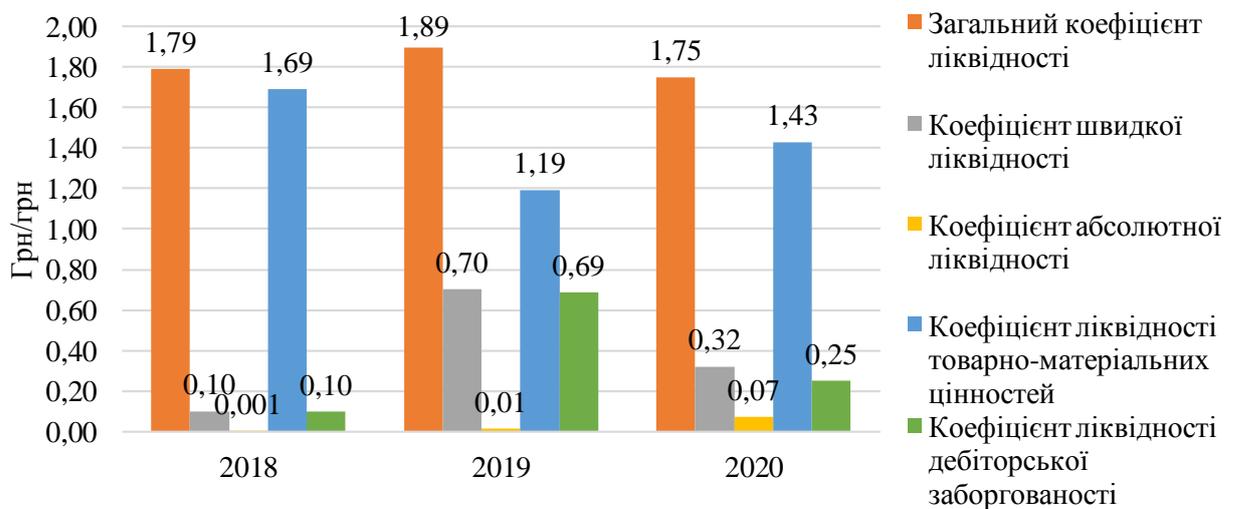

Рис. 2.15. Динаміка показників ліквідності ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки

При аналізі платоспроможності підприємства також використовують ряд коефіцієнтів. Першим з них є коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами, який є індикатором здатності підприємства фінансувати оборотний капітал за рахунок власних оборотних коштів [39]. При нормативному значенні 0,5 грн/грн і більше на ТОВ БФ «Астра» у 2018-2020 роках він становив 0,44, 0,47 і 0,43 грн/грн, тим самим підтверджуючи факт фінансової залежності компанії від зовнішніх позик.

Не менш важливим є коефіцієнт загальної платоспроможності. У 2018 році його величина вкладала 2,01 грн/грн, у 2019 р. – 2,03 грн/грн, а у 2020 зменшився до 1,83 грн/грн. Як видно з динаміки у 2020 році здатність покривати всі свої зобов'язання на підприємстві погіршилась, проте не до критичного рівня.

Для оцінки довготермінової платоспроможності розраховують коефіцієнт фінансового лівериджу. На досліджуваному підприємстві у 2018-2019 роках цей показник становив 0 грн/грн, адже в цей період були відсутні довгострокові зобов'язання. Проте в 2020 році він досягнув позначки 0,73 грн/грн (рис. 2.16), що вказує на появу залежності підприємства від довгострокових зобов'язань.

Рис. 2.16. Динаміка показників платоспроможності ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки, грн/грн

Позитивним явищем для частки кредиторської заборгованості у власному капіталі й дебіторської заборгованості є її зниження, яке відбулося лише в

2020 році і було досить легким (з 0,19 грн/грн у 2019 до 0,17 грн/грн у 2020). У 2019 ж році, навпаки, її величина стрімко зросла (майже в 2 рази) з 0,08 грн/грн до 0,19 грн/грн (рис. 2.17). Це підтверджує високий ступінь залежності підприємства від залучених ззовні коштів в процесі формування власного капіталу.

Рис. 2.17. Динаміка показників платоспроможності ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки, грн/грн

Величина коефіцієнта співвідношення чистих оборотних активів із чистими активами в порівнянні з нормативом – 0,3 грн/грн – характеризувалася як більш ніж задовільна. У 2019 році він збільшився з 0,78 грн/грн до 0,86 грн/грн, а в 2020 р. склав 0,82 грн/грн.

Підсумовуючи, варто зазначити, що, загалом, стан ліквідності ТОВ БФ «Астра» не є задовільним. На підприємстві існує загроза виникнення проблем з покриттям своїх зобов'язань. Аналіз коефіцієнтів платоспроможності показав високий ступінь залежності підприємства від зовнішніх позик, існування ризику втрати платоспроможності.

Розв'язання цих проблем полягає, в першу чергу, в постійному контролі надходжень та видатків на підприємстві, виявлення боржників і ефективне управління дебіторською заборгованістю, ефективне розпорядження наявними ресурсами.

2.3. Прогнозування ймовірності банкрутства підприємства

Показниками та факторами доброго фінансового стану підприємства можуть бути: стійка платоспроможність, ефективне використання капіталу, своєчасна організація розрахунків, наявність стабільних фінансових ресурсів.

Для прогнозування банкрутства підприємства розрахуємо комплексну оцінку його фінансового стану. Комплексна оцінка = комплексна оцінка I групи (значимість групи × значення інтегрованої оцінки групи) + комплексна оцінка II групи (значимість групи × значення інтегрованої оцінки групи) + комплексна оцінка III групи (значимість групи × значення інтегрованої оцінки групи).

Представимо результати комплексної оцінки фінансового стану ТОВ БФ «Астра» за 2018 рік у вигляді таблиці (табл. 2.8). Виходячи з отриманих даних, відмітимо, що у 2018 році комплексна оцінка фінансового стану ТОВ БФ «Астра» складала 4,27. Оптимальною є умова, за якої даний показник максимально наближений до одиниці. Тому можемо охарактеризувати цю ситуацію як сприятливу, таку, яка вказує на здатність підприємства забезпечити умови організації своєї фінансово-господарської діяльності, враховуючи вагомість її пріоритетних напрямів [51]. Найбільша частка в загальній комплексній оцінці припала на III групу – «Ефективність фінансово-економічної діяльності» і становила 1,74, найменша – на II групу «Фінансова стійкість» – 1,09. Якщо характеризувати вплив окремих показників на результат, то варто зазначити, що по першій групі – «Платоспроможність» підвищенню комплексної оцінки найбільше сприяв коефіцієнт співвідношення дебіторської заборгованості у власному капіталі й кредиторській заборгованості, інтегрована оцінка якого дорівнювала 3,08, в той час як коефіцієнт критичної ліквідності мав найнегативніший вплив, адже становив всього 0,05. У II групі коефіцієнти інвестування та співвідношення мобільних і іммобілізованих засобів з інтегрованими оцінками 1,17 і 1,91 відповідно найсильніше впливали на величину комплексної оцінки, а коефіцієнти фінансової стійкості та залежності – найслабше (інтегрована оцінка = 0,06 і 0,08). Збільшення інтегрованої оцінки III групи більшою мірою забез-

печене рентабельністю продажів (і.о. = 2,58) і коефіцієнтом трансформації (і.о. = 2,02). Рентабельність чистих активів тягнула до низу (і.о. = 0,43).

Таблиця 2.8

Результати комплексної оцінки фінансового стану ТОВ БФ «Астра» за
2018 рік

Групи оцінки	Значимість групи	Показники	Фактичне значення показника	Порогове значення показника	Відхилення від порогового значення	Відношення фактичних і порогових значень	Вагомість показників у групі	Інтегрована оцінка коефіцієнта в групі	Інтегрована оцінка групи	Комплексна оцінка групи
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I група – «Платоспроможність»	0,4	Коеф. критичної ліквідності	0,1	0,7	-0,6	0,14	0,32	0,05	3,59	1,43
		Коеф. покриття	1,79	2	-0,21	0,90	0,22	0,20		
		Коеф. забезпеченості оборотних активів власними оборотними засобами	0,44	0,5	-0,06	0,88	0,18	0,16		
		Коеф. співвідношення дебіторської заборгованості у власному капіталі й кредиторській заборгованості	12,84	1	11,84	12,84	0,24	3,08		
		Коеф. співвідношення чистих оборотних активів з чистими активами	0,78	0,3	0,48	2,60	0,04	0,10		
II група – «Фінансова стійкість»	0,3	Коеф. автономії	0,5	0,5	0	1,00	0,19	0,19	3,64	1,09
		Коеф. фінансової стійкості	0,5	0,7	-0,2	0,71	0,08	0,06		
		Коеф. фінансової залежності	1,99	2	-0,01	1,00	0,08	0,08		
		Коеф. інвестування	4,5	1	3,5	4,50	0,26	1,17		
		Коеф. маневреності власного капіталу	0,78	0,5	0,28	1,56	0,15	0,23		
		Коеф. співвідношення мобільних і іммобілізованих засобів	7,95	1	6,95	7,95	0,24	1,91		
III група – «Ефективність фінансово-економічної діяльності»	0,3	Коеф. трансформації	12,62	1,5	11,12	8,41	0,24	2,02	5,80	1,74
		Рентабельність власного капіталу	0,55	0,2	0,35	2,75	0,28	0,77		
		Рентабельність продажів	2,15	0,2	1,95	10,75	0,24	2,58		
		Рентабельність чистих активів	0,18	0,1	0,08	1,81	0,24	0,43		
	$\Sigma=1$	Комплексна оцінка								4,27

У 2019 році комплексна оцінка фінансового стану досліджуваного підприємства, збільшившись у порівнянні з 2018 роком, дорівнювала 4,39 (табл. 2.9), що є позитивним явищем.

Таблиця 2.9

Результати комплексної оцінки фінансового стану ТОВ БФ «Астра» за 2019 рік

Групи оцінки	Значимість групи	Показники	Фактичне значення показника	Порогове значення показника	Відхилення від порогового значення	Відношення фактичних і порогових значень	Вагомість показників у групі	Інтегрована оцінка коефіцієнта в групі	Інтегрована оцінка групи	Комплексна оцінка групи
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I група – «Платоспроможність»	0,4	Коеф. критичної ліквідності	0,7	0,7	0	1,00	0,32	0,32	2,10	0,84
		Коеф. покриття	1,89	2	-0,11	0,95	0,22	0,21		
		Коеф. забезпеченості оборотних активів власними оборотними засобами	0,47	0,5	-0,03	0,94	0,18	0,17		
		Коеф. співвідношення дебіторської заборгованості у власному капіталі й кредиторській заборгованості	5,37	1	4,37	5,37	0,24	1,29		
		Коеф. співвідношення чистих оборотних активів з чистими активами	0,86	0,3	0,56	2,87	0,04	0,11		
II – група «Фінансова стійкість»	0,3	Коеф. автономії	0,51	0,5	0,01	1,02	0,19	0,19	5,75	1,73
		Коеф. фінансової стійкості	0,51	0,7	-0,19	0,73	0,08	0,06		
		Коеф. фінансової залежності	1,97	2	-0,03	0,99	0,08	0,08		
		Коеф. інвестування	7,38	1	6,38	7,38	0,26	1,92		
		Коеф. маневреності власного капіталу	0,86	0,5	0,36	1,72	0,15	0,26		
		Коеф. співвідношення мобільних і іммобілізованих засобів	13,5	1	12,52	13,52	0,24	3,24		
III – група «Ефективність фінансово-економічної діяльності»	0,3	Коеф. трансформації	9,79	1,5	8,29	6,53	0,24	1,57	6,07	1,82
		Рентабельність власного капіталу	0,53	0,2	0,33	2,65	0,28	0,74		
		Рентабельність продажів	2,77	0,2	2,57	13,85	0,24	3,32		
		Рентабельність чистих активів	0,18	0,1	0,08	1,81	0,24	0,44		
	$\Sigma=1$	Комплексна оцінка								4,39

Маючи комплексну оцінку 1,82 III група показників – «Ефективність фінансово-економічної діяльності» – складала найбільшу частку в загальній оцінці по підприємству. Найменша доля належала I групі «Платоспроможність» – 0,84.

Величина інтегрованої оцінки I групи більшою мірою сформована, як і в попередньому році, за рахунок коефіцієнта співвідношення дебіторської заборгованості у власному капіталі й кредиторській заборгованості (і.о. = 1,29), найменша частка в інтегрованій оцінці цієї групи припала на коефіцієнт співвідношення чистих оборотних активів з чистими активами (і.о. = 0,11).

Ситуація по II групі «Фінансова стійкість» не змінилась: зберігся позитивний вплив коефіцієнтів інвестування та співвідношення мобільних і іммобілізованих засобів, інтегровані оцінки яких становили 1,92 і 3,24 відповідно. По коефіцієнтах фінансової стійкості та залежності спостерігалась незмінна тенденція (і.о. = 0,06 і 0,08).

Щодо III групи не було зафіксовано ніяких змін. Рентабельність продажів і коефіцієнт трансформації впливали найкраще (і.о. = 3,32 і 1,57), рентабельність чистих активів – найгірше (і.о. = 0,44).

Проведемо комплексну оцінку фінансового стану ТОВ БФ «Астра» за 2020 рік (табл. 2.10). Спад значення комплексної оцінки ТОВ БФ «Астра» у 2020 році до 2,72 відбувся, у першу чергу, через різке зменшення по III групі «Ефективність фінансово-економічної діяльності» до 0,47, а також незначною зміною по II групі. Необхідно зазначити, що саме вони займали найменшу і найбільшу частки в загальній комплексній оцінці відповідно.

У розрізі кожної групи аналогічні до попередніх років тенденції. Так, у I групі роль найвпливовішого показника належала коефіцієнту співвідношення дебіторської заборгованості у власному капіталі й кредиторській заборгованості (і.о. = 1,41), а найменш вагомим був коефіцієнт співвідношення чистих оборотних активів з чистими активами (і.о. = 0,11).

Таблиця 2.10

Результати комплексної оцінки фінансового стану ТОВ БФ «Астра» за 2020 рік

Групи оцінки	Значимість групи	Показники	Фактичне значення показника	Порогове значення показника	Відхилення від порогового значення	Відношення фактичних і порогових значень	Вагомість показників у групі	Інтегрована оцінка коефіцієнта в групі	Інтегрована оцінка групи	Комплексна оцінка групи
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I група – «Платоспроможність»	0,4	Коеф. критичної ліквідності	0,32	0,7	-0,38	0,46	0,32	0,15	2,02	0,81
		Коеф. покриття	1,75	2	-0,25	0,88	0,22	0,19		
		Коеф. забезпеченості оборотних активів власними оборотними засобами	0,43	0,5	-0,07	0,86	0,18	0,15		
		Коеф. співвідношення дебіторської заборгованості у власному капіталі й кредиторській заборгованості	5,89	1	4,89	5,89	0,24	1,41		
		Коеф. співвідношення чистих оборотних активів з чистими активами	0,82	0,3	0,52	2,73	0,04	0,11		
II – група «Фінансова стійкість»	0,3	Коеф. автономії	0,45	0,5	-0,05	0,90	0,19	0,17	4,82	1,45
		Коеф. фінансової стійкості	0,47	0,7	-0,23	0,67	0,08	0,05		
		Коеф. фінансової залежності	2,2	2	0,2	1,10	0,08	0,09		
		Коеф. інвестування	5,69	1	4,69	5,69	0,26	1,48		
		Коеф. маневреності власного капіталу	0,87	0,5	0,37	1,74	0,15	0,26		
		Коеф. співвідношення мобільних і іммобілізованих засобів	11,5	1	10,52	11,52	0,24	2,76		
III – група «Ефективність фінансово-економічної діяльності»	0,3	Коеф. трансформації	7,21	1,5	5,71	4,81	0,24	1,15	1,56	0,47
		Рентабельність власного капіталу	0,04	0,2	-0,16	0,20	0,28	0,06		
		Рентабельність продажів	0,27	0,2	0,07	1,35	0,24	0,32		
		Рентабельність чистих активів	0,01	0,1	-0,09	0,13	0,24	0,03		
	$\Sigma=1$	Комплексна оцінка								2,72

На інтегровану оцінку II групи найбільший вплив здійснювали коефіцієнти інвестування та співвідношення мобільних й іммобілізованих засобів, інтегровані оцінки яких дорівнювали 1,48 і 2,76 відповідно.

Одночасно зі зменшенням інтегрованої оцінки найбільш вагомого коефіцієнта – трансформації (до 1,15) був зафіксований спад і по рентабельності чистих активів (і.о. = 0,03), як показника з найнегативнішим впливом (рис. 2.18).

Рис. 2.18. Динаміка комплексних оцінок фінансового стану ТОВ БФ «Астра» по кожній із груп та по підприємству в цілому за 2018-2020 роки

Проведений аналіз свідчить про стабільну динаміку фінансового стану підприємства. Зниження показників комплексних оцінок за трьома групами дають підстави стверджувати, що основні показники знаходяться на задовільному рівні і їх позитивна динаміка має системний характер.

Основною метою діагностики банкрутства є раннє виявлення ознак кризового розвитку підприємства та попередня оцінка масштабів його кризового стану. Експрес-діагностика банкрутства характеризує систему оцінки кризових параметрів фінансового розвитку підприємства, що здійснюється на базі даних його фінансового обліку за стандартними алгоритмами аналізу. Проведемо аналіз фінансового стану ТОВ БФ «Астра» за основними моделями з метою визначення вірогідності його банкрутства у 2018-2020 роках (таб. 2.11).

Проаналізувавши отримані в таблиці 2.11 дані, згідно з першою моделлю (Е. Альтмана), вірогідність банкрутства ТОВ БФ «Астра» в аналізованому пері-

оді була досить незначною, адже результативний показник $Z > 3,0$. У 2018 році він складав 12,88, у 2019 – 10,63, а у 2020 – 9,62. По другій моделі – Спрінгейта – ситуація була тотожною: $Z > 0,862$ і становив 5,65 у 2018 році, 4,74 у 2019 і 4,55 у 2020 р.

Таблиця 2.11
Визначення вірогідності банкрутства і коефіцієнта стійкості економічного зростання ТОВ БФ «Астра» у 2018-2020 роках за різними моделями

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Модель Е. Альтмана			
K1	0,89	0,93	0,92
K2	0,42	0,45	0,40
K3	0,16	0,15	0,23
K4	1,01	1,03	0,83
K5	10,10	7,75	6,71
Результат (Z):	12,88	10,63	9,62
Модель Спрінгейта			
K1	0,89	0,93	0,92
K2	0,16	0,15	0,23
K3	0,32	0,31	0,35
K4	10,10	7,75	6,71
Результат (Z):	5,65	4,74	4,55
Модель С. Сайфуліна і Г. Кадикова			
Kз	0,44	0,47	0,43
Kпл	1,79	1,89	1,75
Kі	0,44	0,44	0,034
Kм	0,14	0,15	0,11
Kрвк	0,55	0,53	0,04
Результат (R):	1,71	1,76	1,13
Модель О. Крамаренка			
K1	1,00	1,00	1,00
K2	0,02	0,03	0,003
K3	33,68	23,22	17,32
K4	0,42	0,46	0,45
K5	1,74	1,85	1,81
K6	0,51	0,49	0,51
K7	2,03	1,97	2,09
Результат (Kсез):	0,55	0,53	0,04

Розрахунки по третій моделі, нормативним значенням результативного показника якої є 1 і більше, також відобразили задовільний стан досліджуваного підприємства, адже у 2018 році $R=1,71$, у 2019 – 1,76, а у 2020 – 1,13.

Щодо четвертої моделі тенденція змінилась. Еталонним для даного варіанта є зростання величини результативного показника. Проте на ТОВ БФ «Астра» він протягом досліджуваного періоду знижувався. Так у 2018 році він склав 0,55, у 2019 - 0,53, а у 2020 – різко зменшився, досягнувши позначки 0,04 (рис. 2.19). Таке явище можна охарактеризувати як несприятливе, більш за все воно було спровоковане коронавірусною кризою, може вказувати на погіршення умов діяльності підприємства і свідчити про реальну загрозу банкрутства.

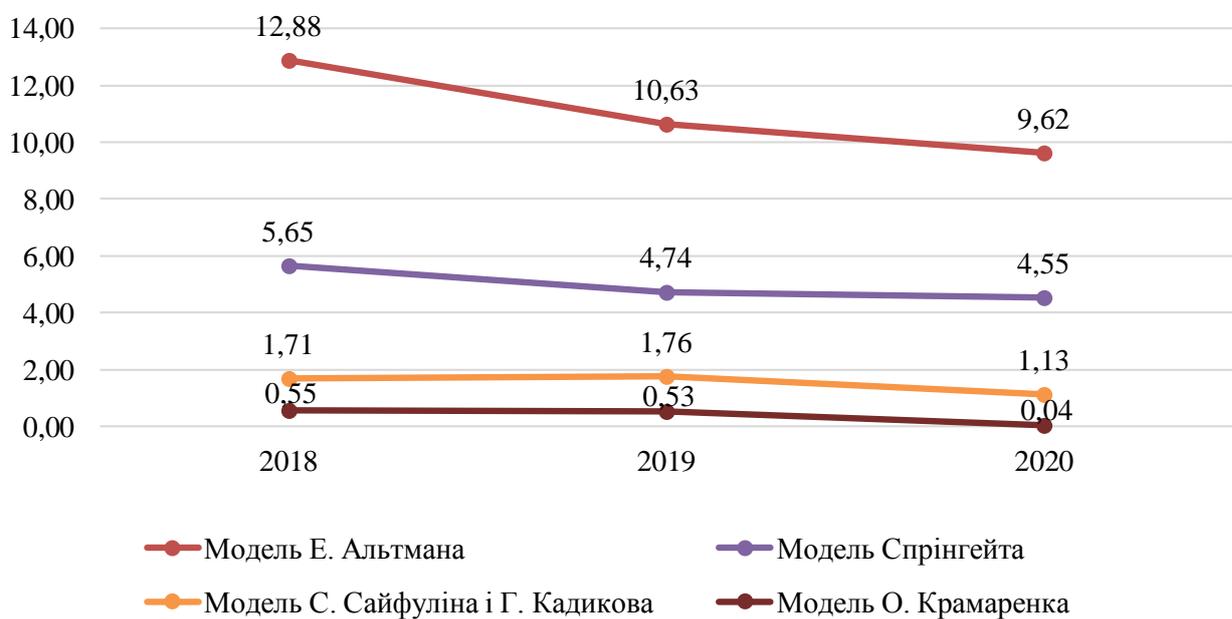

Рис. 2.19. Імовірність банкрутства ТОВ БФ «Астра» у 2018-2020 роках за різними моделями

Загалом варто відзначити, що легкий спад у значеннях результативних показників спостерігався по кожній моделі, що може свідчити про поступове наближення підприємства до ситуації банкрутства. Проте, на мою думку, поки що вона не є реальною.

Спираючись на результати дослідження, варто сказати, що, комплексна оцінка фінансового стану ТОВ БФ «Астра» показала достатньо задовільний рівень аналізованих показників, а аналіз вірогідності банкрутства підтвердив її відсутність.

Отже, можемо зазначити, що встановлено збільшення загального обсягу майна у звітному періоді, що можна оцінити як сприятливе явище, яке говорить про збільшення масштабів діяльності ТОВ БФ «Астра». У структурі майна більше 80% становили оборотні активи, які в свою чергу були сформовані за рахунок запасів, що провокує затримання капіталу на тривалий час, сповільнюючи оборотність і призводячи до погіршення фінансової стійкості. Крім запасів значний вплив на підсумок балансу склало збільшення на кінець 2020 року по грошовим коштам та їх еквівалентам, викликане, скоріше за все, прагненням підприємства прохеджувати ризики, пов'язані з пандемією коронавірусу, а також погашенням дебіторської заборгованості, яка стрімко зростає у 2019 році.

Говорячи про дебіторську і кредиторську заборгованість необхідно відзначити їх пропорційне співвідношення у 2018 і 2020 роках, а в 2019 занадто сильне переважання першої, що, з одного боку, свідчило про наявність в разі потреби резерву для покриття другої, а з іншого – могло негативно відобразитись на платоспроможності. В структурі цих показників найбільшу частку в обох випадках становила заборгованість за товари, роботи та послуги – 63-99%.

Перспективна ліквідність підприємства знаходилась на задовільному рівні, проте загалом ліквідність і платоспроможність підприємства є невисокою, адже більшість коефіцієнтів мали сильне відхилення від нормативних значень, зокрема серед них можна виділити такі: коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт ліквідності дебіторської заборгованості та фінансового лівериджу.

В результаті визначена комплексна оцінка фінансового стану мала тенденцію до зниження з 4,27 у 2018 році до 2,72 у 2020. Це свідчить про перебування основних показників діяльності підприємства на задовільному рівні, але в умовах кризи у підприємства може виникнути загроза неплатоспроможності. Ситуативно, станом на кінець 2020 року за результатами діагностики банкрутства та стійкості економічного зростання визначено, що компанія вдало протистоїть загрозі банкрутства і явних індикаторів його наближення виявлено не було.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА В КРИ- ЗОВИХ УМОВАХ

3.1. Підвищення платоспроможності та ефективності діяльності підприємства з метою недопущення його банкрутства

В умовах широкомасштабної війни в Україні, постійних обстрілів всієї території країни, активних бойових дій на окремих ділянках існує реальна небезпека руйнування підприємств. Окремі суб'єкти господарювання були вимушені здійснити релокацію свого бізнесу. Масштабна міграція створює дефіцит трудових ресурсів. Зниження платоспроможного попиту населення, переведення економіки на військові рейки, нестача фінансових ресурсів для економічного розвитку – все це створює загрозу виникнення неплатоспроможності підприємств, а ефективність їх діяльності суттєво знизилася.

Тому необхідно сформулювати сучасні підходи до досягнення оптимального рівня внутрішньої фінансової стабільності суб'єктів бізнесу в умовах війни, що дозволяє компаніям виживати та розвиватися у несприятливому зовнішньому середовищі.

Для визначення чи було досліджуване підприємство платоспроможним довоєнний період розрахуємо коефіцієнт відновлення (втрати) платоспроможності ($K_{вп}$), який характеризує реальну можливість підприємства протягом 6 місяців відновити свою платоспроможність (при рівні показника більше одиниці), або відсутність такої можливості (при рівні даного показника менше одиниці).

$$K_{вп} = \frac{(K_{п1} + M/T * (K_{п1} - K_{п0}))}{2} \quad (3.1)$$

де $K_{по}$ – коефіцієнт поточної ліквідності на початок періоду, грн/грн; $K_{пк}$ – коефіцієнт поточної ліквідності на кінець періоду, грн/грн; M – період відновлення платоспроможності, міс.; T – звітний період, міс.

Оскільки коефіцієнти поточної ліквідності та забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами ТОВ БФ «Астра» відповідають нормативам, але по них спостерігається тенденція до зниження, то розраховуємо коефіцієнт втрати платоспроможності. Так у 2018 році його величина дорівнювала 6,18 грн/грн, у 2019 – 8,15, а у 2020 р. відбулося різке і вагоме зниження до -5,65 грн/грн (рис. 3.1).

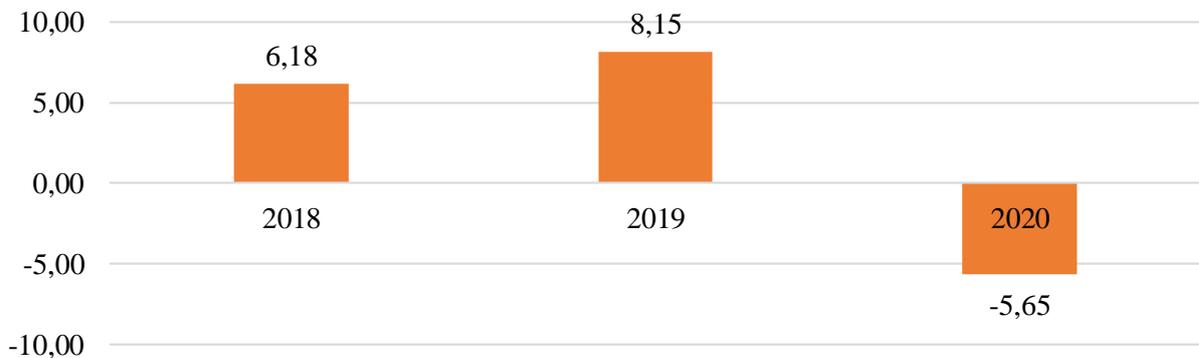

Рис. 3.1. Динаміка коефіцієнта втрати платоспроможності ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки, грн/грн

Оскільки у 2018-2019 роках цей показник перевищував 1, то тоді існувала реальна можливість для підприємства не втратити платоспроможність. Але у 2020 році він набув від'ємного значення, що є свідченням того, що існує реальна загроза втрати платоспроможності.

За такого стану для недопущення неплатоспроможності підприємства як передумови його банкрутства доцільно детально проаналізувати його дебіторську і кредиторську заборгованість. Спираючись на те, що обсяги як дебіторської, так і кредиторської заборгованості значною мірою впливають на фінансовий стан підприємства, існує нагальна необхідність контролювати їх співвідношення. Саме ефективне управління дебіторською та кредиторською заборго-

ваністю є одним із найактуальніших і найважливіших завдань сучасних підприємств.

Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості показує, наскільки ефективною є політика комерційного кредитування компанії і характеризує вплив на її ліквідність та платоспроможність. Проведемо аналіз даних статей балансу ТОВ БФ «Астра» у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Динаміка співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості
ТОВ БФ «Астра» у 2018-2020 роках

Найменування статей	На кінець року		Найменування статей	На кінець року		Співвідношення ДЗ і КЗ	
	абсолют. значення, тис. грн	питома вага, %		абсолют. значення, тис. грн	питома вага, %	Δ	%
2018 рік							
Дебіторська заборгованість, усього	2239	100	Кредиторська заборгованість, усього	1999	100	240	100
У тому числі:			У тому числі:				
1. За товари, роботи, послуги	2057	91,87	1. За товари, роботи, послуги	1256	62,83	801	29,04
2. По розрахунках	0	0	2. По розрахунках	743	37,17	-743	-37,17
3. Інша дебіторська заборгованість	182	8,13	3. Інша кредиторська заборгованість	0	0	182	8,13
2019 рік							
Дебіторська заборгованість, усього	26984	100	Кредиторська заборгованість, усього	12589	100	14395	100
У тому числі:			У тому числі:				
1. За товари, роботи, послуги	26943	99,85	1. За товари, роботи, послуги	10336	82,10	16607	17,74
2. По розрахунках	0	0	2. По розрахунках	2242	17,81	-2242	-17,81
3. Інша дебіторська заборгованість	41	0,15	3. Інша кредиторська заборгованість	11	0,09	30	0,06
2020 рік							
Дебіторська заборгованість, усього	12197	100	Кредиторська заборгованість, усього	9218	100	2979	100
У тому числі:			У тому числі:				
1. За товари, роботи, послуги	2164	17,74	1. За товари, роботи, послуги	8644	93,77	-6480	-76,03
2. По розрахунках	9977	81,80	2. По розрахунках	574	6,23	9403	75,57
3. Інша дебіторська заборгованість	56	0,46	3. Інша кредиторська заборгованість	0	0	56	0,46

З таблиці 3.1 і рис. 3.2 можна побачити, що на ТОВ БФ «Астра» дебіторська заборгованість переважала над кредиторською протягом усього досліджуваного періоду: у 2018 році на 240 тис. грн, у 2019 р. – на 14 395 тис. грн, а у 2020 р. – на 2 979 тис. грн. Така ситуація, з одного боку, може розглядатися як позитивна, адже, при необхідності використання дебіторської заборгованості для покриття кредиторської, на підприємстві залишиться певний обсяг коштів для фінансування майбутньої діяльності. Якби більша частка належала кредиторській заборгованості, це становило б загрозу для економічної стійкості підприємства, адже це автоматично впливає на погіршення значень основних індикаторів фінансової стійкості, що є складовою економічної [21, с. 32].

Рис. 3.2. Динаміка співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки

З іншого боку, при такому співвідношенні існує загроза виникнення безнадійної дебіторської заборгованості, що, в свою чергу, може призвести до того, що в подальшому підприємство не зможе погасити свої зобов'язання перед кредиторами за рахунок дебіторської заборгованості. Можемо стверджувати, що у 2018 і 2020 роках співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованості було досить пропорційним, а у 2019 спостерігався занадто сильний розрив у значеннях цих двох статей.

Якщо ж аналізувати окремо структуру кожного виду заборгованості, то варто зазначити, що в 2018-2019 роках обох випадках найбільшу частку становила заборгованість за товари, роботи та послуги (рис. 3.3): для дебіторської заборгованості показники становили 2 057 тис. грн або 91,87% і 26 943 тис. грн або 99,85% відповідно, а для кредиторської – 1 256 тис. грн або 62,83% і 10 336 тис. грн або 82,1% відповідно. У 2020 році частка дебіторської заборгованості по розрахунках, яка в попередніх роках становила 0%, взяла гору і досягла позначки 81,8%, проте ситуація по кредиторській заборгованості не змінилась – 93,77% належали тій же статті.

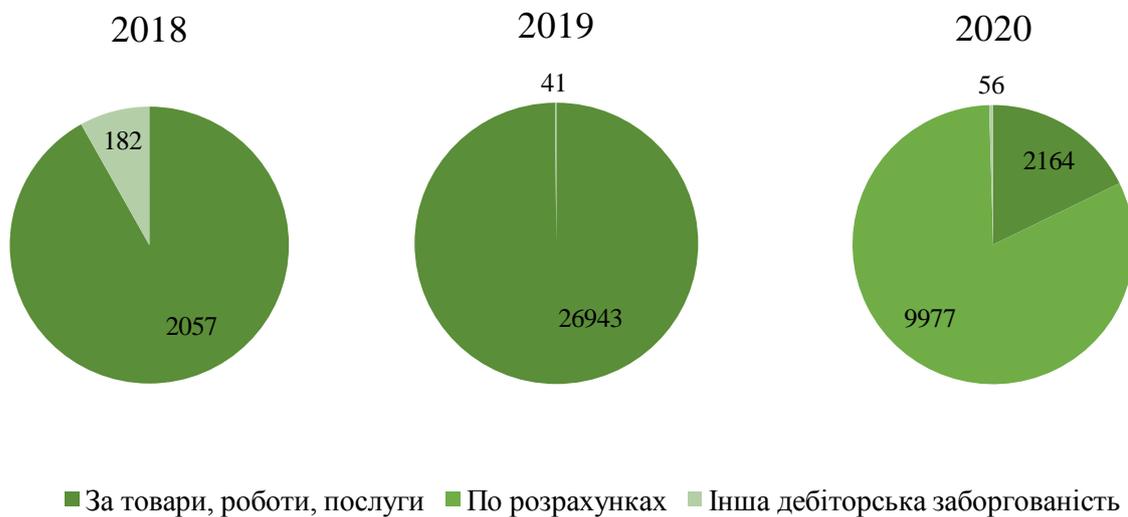

Рис. 3.3. Структура дебіторської заборгованості ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки, тис. грн

Абсолютна величина іншої дебіторської заборгованості різко зменшилась з 182 тис. грн до 41 тис. грн у 2019 році, а у 2020 р. збільшилась до 56 тис. грн, в той час як інша кредиторська заборгованість таких різких змін не зазнавала: зрісши з нульової позначки до 11 тис. грн у 2019 році, у 2020 р. знову повернулась до початкового значення.

У кредиторській заборгованості по розрахунках спостерігалася неоднозначна динаміка. Так її обсяги в 2019 році зросли з 743 тис. грн до

2 242 тис. грн, але в 2020 році повторно зменшилися до 547 тис. грн, в той час як її питома вага стабільно зменшувалася з 37,17% у 2018 році до 6,23% у 2020 р. (рис 3.4).

Рис. 3.4. Структура кредиторської заборгованості ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки, тис. грн

У будь-які часи прибуток розглядається як найважливіший показник ефективності діяльності підприємства, який складає основу його економічного розвитку та запобігання банкрутства.

Динаміку проведення операцій формування та розподілу прибутку ТОВ БФ «Астра» проаналізуємо в таблиці 3.2. Провівши аналіз формування та розподілу прибутку ТОВ БФ «Астра» можемо відмітити синхронне зростання величини чистого доходу від реалізації та собівартості реалізованої продукції у 2019 році. Так по першому показнику відбулося збільшення на 148 569 тис. грн з 470 072 тис. грн до 618 641 тис. грн, а по другому – на 124 382 тис. грн з 403 699 тис. грн до 528 081 тис. грн. Проте у 2020 році ці величини змінювались нерівномірно: ріст чистого доходу становив лише 2 243 тис. грн, в той час як ріст собівартості – 124 382 тис. грн.

Така ситуація призвела до нестабільних змін обсягів валового прибутку (рис. 3.5). Так у 2019 році відбулося його збільшення з 66 373 тис. грн до 90 560 тис. грн, проте вже на кінець 2020 року спад становив 19 829 тис. грн (до 70731 тис. грн).

Таблиця 3.2

Аналіз формування та розподілу прибутку ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки, тис. грн

№ з/п	Показник	Рядок Ф№2	Розрахунок	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абс. відх. (6-5)	Абс. відх. (7-6)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000		470 072	618 641	620 884	148 569	2 243
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050		403 699	528 081	550 153	124 382	22 072
3	Валовий прибуток	2090	(p1-p2)	66 373	90 560	70 731	24 187	-19 829
4	Інші операційні доходи	2120		284	1 607	8 409	1 323	6 802
5	Сумарні операційні доходи	(2000+2120)	(p1+p4)	470 356	620 248	629 293	149 892	9 045
6	Адміністративні витрати	2130		4 892	7 069	7 719	2 177	650
7	Витрати на збут	2150		40 113	58 832	52 903	18 719	-5 929
8	Інші операційні витрати	2180		5 973	347	9 932	-5 626	9 585
9	Сумарні операційні витрати	(2050+2130+ +2150+2180)	(p2+p6+ +p7+p8)	454 677	594 329	620 707	139 652	26 378
10	Прибуток від операційної діяльності	2190	(p5-p9)	15 679	25 919	8 586	10 240	-17 333
11	Дохід від інвестиційної та фінансової діяльності	(2200+2220+2240)		671	401	406	-270	5
12	Витрати від інвестиційної і фінансової діяльності	(2250+2255+2270)		4 056	5 459	6 896	1 403	1 437
13	Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	2290	(p10+p11- -p12)	12 294	20 861	2 096	8 567	-18 765
14	Витрати з податку на прибуток	2300		2 153	3 755	433	1 602	-3 322
15	Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	(p13-p14)	10 141	17 106	1 663	6 965	-15 443
16	Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		0	0	0	0	0
17	Сукупний дохід	2465	(p15+p16)	10 141	17 106	1 663	6 965	-15 443

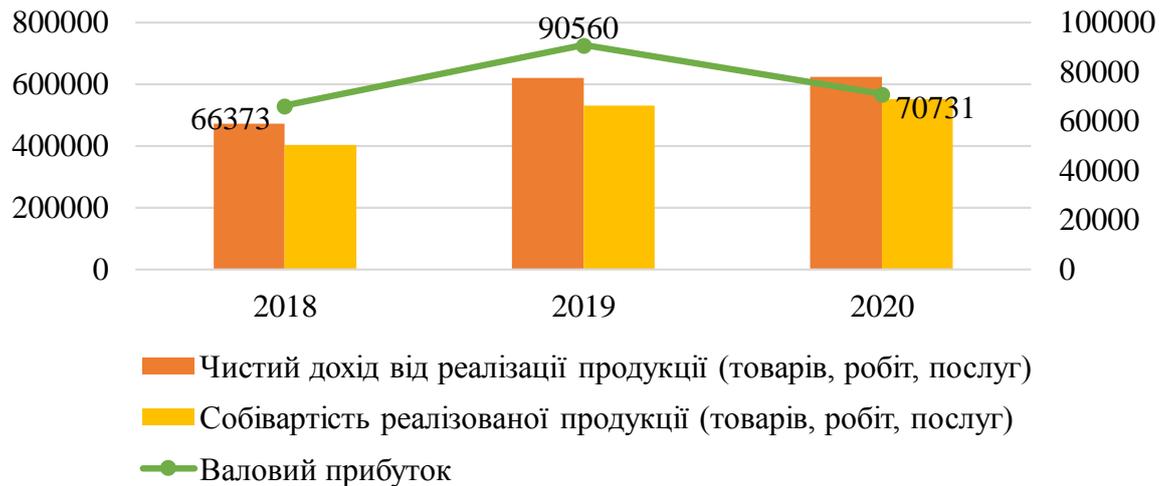

Рис. 3.5. Динаміка показників формування та розподілу прибутку ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки, тис. грн

Сумарні операційні доходи, до яких, окрім чистого доходу, входять також і інші операційні витрати, які протягом досліджуваного періоду мали тенденцію до зростання (з 284 тис. грн до 8 409 тис. грн), в 2018 році склали 470 356 тис. грн, а після зростання спочатку на 150 тис. грн, а потім повторно на 9 тис. грн, досягли позначки 629 293 тис. грн на кінець 2020 року.

Схожа динаміка спостерігалась і по сумарним операційним витратам, величина яких з 454 677 тис. грн у 2018 році збільшилась у 1,3 рази і в 2020 році становила 620 707 тис. грн. В структурі витрат така динаміка була, перш за все, забезпечена собівартістю, динаміка якої була описана раніше, а також витратами на збут, які становили 40 113 тис. грн у 2018 році, 58 823 тис. грн у 2019 і 52 903 тис. грн у 2020-му.

В загальній величині сумарних операційних витрат частка адміністративних та інших операційних витрат була досить малою – 1,1% і 1,3%. Абсолютна величина перших за 2018-2020 роки зросла на майже 3 тис. грн з 4 892 тис. грн до 7 719 тис. грн. Щодо других був відмічений спад у 2019 році з 5 973 тис. грн до 347 тис. грн, а у 2020 році – зростання до 9 932 тис. грн. Таким чином прибуток від операційної діяльності ТОВ БФ «Астра» варіювався від 15 679 тис. грн у 2018, до 25 919 тис. грн у 2019 і 8 586 тис. грн у 2020 (рис. 3.6).

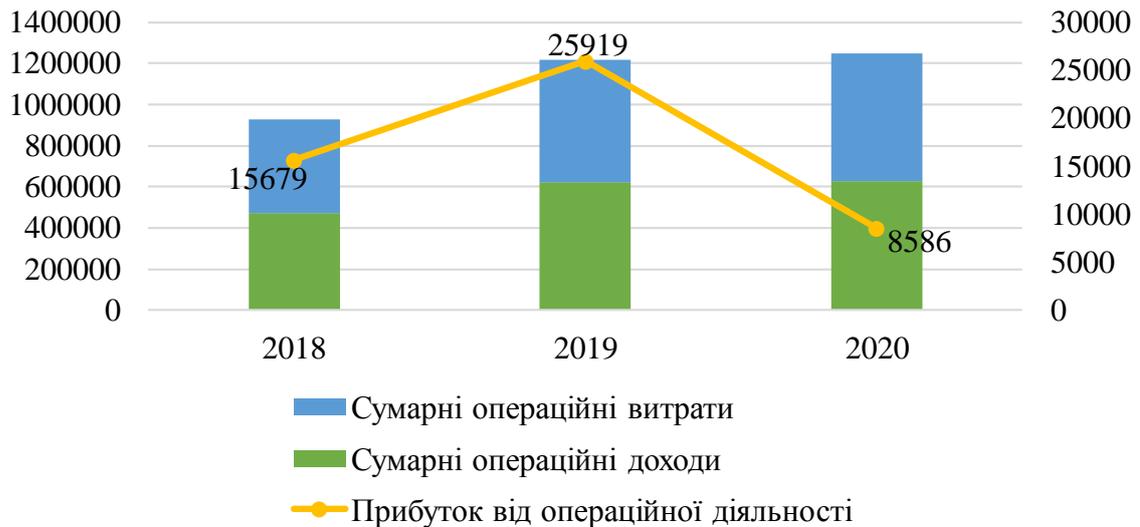

Рис. 3.6. Динаміка формування прибутку від операційної діяльності ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки, тис. грн

Через те, що досліджуване підприємство не провадить інвестиційну діяльність, його дохід від інвестиційної та фінансової діяльності був забезпечений виключно статтею «Інші фінансові доходи» і у 2018 році становив 671 тис. грн, у 2019 році зі зниженням на 270 тис. грн дорівнював 401 тис. грн, а у 2020, після невеликого збільшення, досягнув позначки 406 тис. грн.

Така ж ситуація склалася і по витратах від інвестиційної та фінансової діяльності. В цьому випадку на величину даного показника впливав розмір фінансових витрат, який мав позитивну динаміку до зростання і складав 4 056 тис. грн у 2018 році, 5 459 тис. грн і 6 896 тис. грн у 2019 та 2020 роках відповідно.

Враховуючи коливання попередньо охарактеризованих показників прибуток від звичайної діяльності до оподаткування також мав нестабільну динаміку (рис. 3.7). Так у 2019 році відбулося його зростання з 12 294 тис. грн до 20 861 тис. грн, проте у 2020 році, у зв'язку з непропорційною зміною доходів та витрат, перевищенням других над першими, він зменшився на 18 765 тис. грн до 2 096 тис. грн. Сплативши податок на прибуток ТОВ БФ «Астра» отримало чистий прибуток у розмірі 10 141 тис. грн на кінець 2018 року, 17 106 тис. грн і

1 663 тис. грн на кінець 2019 і 2020 років відповідно, який відповідав величині сукупного доходу підприємства.

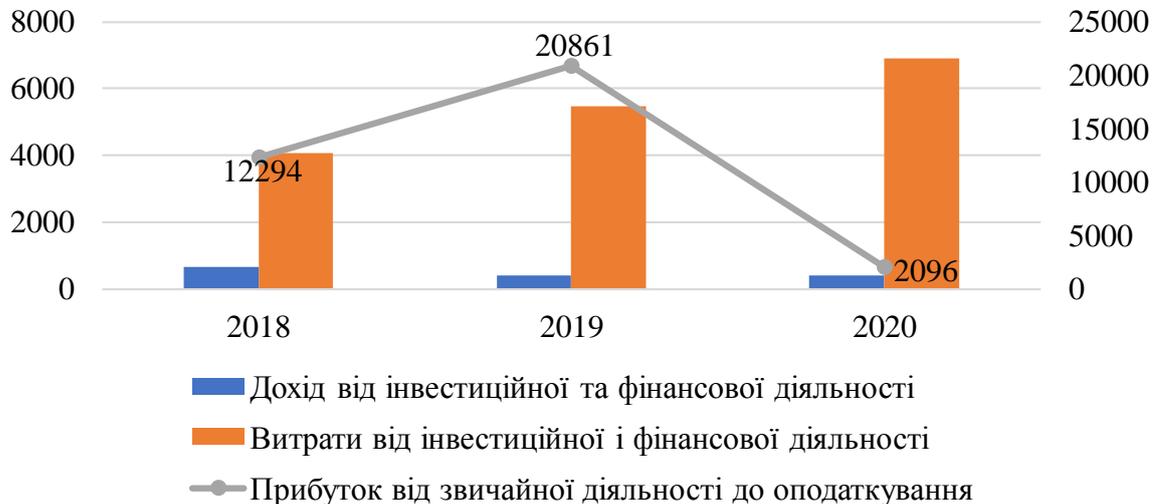

Рис. 3.7. Динаміка формування прибутку від звичайної діяльності до оподаткування ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки, тис. грн

Прийняття організаційно-технічних і господарсько-управлінських рішень потребує визначення факторів, що впливають на обсяг отриманого підприємством прибутку та їх кількісну оцінку. Для цього дослідимо вплив на зміну валового прибутку таких факторів як ціна на продукцію, обсяг виробництва, структура продукції, рівень та структура витрат.

Проведемо розрахунок вихідних даних для факторного аналізу і представимо їх у таблиці 3.3. Факторний аналіз валового прибутку підприємства доцільно розпочинати з розрахунку загальних змін у його валовому прибутку:

$$\Delta ВП = ВП1 - ВП0 \quad (3.2)$$

Етапами визначення впливу вищезазначених факторів є наступні:

Розрахунок впливу зміни відпускних цін на реалізацію продукції. Здійснюється за формулою:

$$\Delta ВП1 = ВП1 - ВП1,0 \quad (3.3)$$

Таблиця 3.3

Вихідні дані для факторного аналізу валового прибутку ТОВ БФ «Астра»
за 2018-2020 роки, тис. грн

Показник	Базовий рік (0)	Базовий рік, перерахований на реалізацію звітного року (1,0)	Звітний рік (1)
А	1	2	3
2018 рік			
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (ЧД)	281 829	445 981	470 072
Собівартість реалізованої продукції (С)	239 143	395 810	403 699
Валовий прибуток (ВП)	42 686	59 659	66 373
2019 рік			
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (ЧД)	470 072	504 357	618 641
Собівартість реалізованої продукції (С)	403 699	480 612	528 081
Валовий прибуток (ВП)	66 373	23 745	90 560
2020 рік			
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (ЧД)	618 641	619 763	620 884
Собівартість реалізованої продукції (С)	528 081	539 596	550 153
Валовий прибуток (ВП)	90 560	80 167	70 731

Розрахунок впливу змін в обсязі продукції під час оцінювання за базовою собівартістю. Формула має вигляд:

$$\Delta ВП2 = ВП0 - (К1 - 1), \quad (3.4)$$

$$\text{де } К1 = \frac{С1,0}{С0} \quad (3.5)$$

Розрахунок впливу змін в обсязі продукції, що зумовлені змінами в структурі продукції:

$$\Delta ВП3 = ВП0 - (К2 - К1), \quad (3.6)$$

$$\text{де } K2 = \frac{ЧД1,0}{ЧДО} \quad (3.7)$$

Розрахунок впливу економії від зниження собівартості продукції:

$$\Delta ВП4 = C1,0 - C1 \quad (3.8)$$

Розрахунок впливу зміни собівартості продукції за рахунок структурних зрушень в обсязі продукції:

$$\Delta ВП5 = C0 * K2 - C1,0 \quad (3.9)$$

Розрахунок загального впливу факторів на валовий прибуток проводиться за формулою:

$$\Delta ВП = \Delta ВП1 + \Delta ВП2 + \Delta ВП3 + \Delta ВП4 + \Delta ВП5 \quad (3.10)$$

Представимо узагальнені результати факторного аналізу валового прибутку ТОВ БФ «Астра» у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Результати факторного аналізу валового прибутку ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки, тис. грн

Назва фактора	Сума впливу		
	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Відхилення валового прибутку, всього	23687	24187	-19829
у т.ч. за рахунок:			
1. Зміни цін на продукцію	6714	66815	-9436
2. Зміни обсягу виробництва і реалізації	27964	12645,4	1974,69
3. Зміни структури продукції	-3102	-7804,5	-1810,4
4. Зміни рівня витрат	-7889	-47469	-10557
5. Зміни структури витрат	-17378	-47469	-10557
Резерв зростання валового прибутку (1+2+3+4)	23687	24187	-19829

За результатами проведеного факторного аналізу валового прибутку ТОВ БФ «Астра» можна констатувати нестабільну динаміку по його величині: збільшення з 66 373 тис. грн у 2018 році до 90 560 тис. грн у 2019 році і зменшення до 70 731 тис. грн у 2020 році. У 2018 році зростання результативного показника відбулося за рахунок зміни обсягу виробництва і реалізації і становило +27 964 тис. грн, а також вагомий вплив здійснювала зміна цін на продукцію (+6 714 тис. грн). Такі показники як структура продукції та рівень витрат своїми змінами стримували ріст валового прибутку на -3 102 тис. грн і -7 889 тис. грн.

2019 рік характеризувався позитивною зміною досліджуваної величини на 79 460 тис. грн, в першу чергу, під впливом збільшення цін на продукцію (+66 815 тис. грн) та обсягу виробництва і реалізації (+12 645 тис. грн), а от зміна структури продукції та рівня витрат, яка сумарно становила 55 237 тис. грн, спричинила скорочення масштабів зростання валового прибутку за цей період.

Спровокований пандемією COVID-19 та економічною кризою в країні ріст цін на продукцію підприємства в 2020 році приніс втрати валового прибутку у розмірі -9 436 тис. грн. Також зберігся негативний вплив зміни структури продукції та рівня витрат (-1 810 тис. грн і -10 557 тис. грн відповідно). Сумарне зменшення результативного показника в цьому періоді склав -19 829 тис. грн.

Рис. 3.8. Ступінь впливу зміни факторів на валовий прибуток ТОВ БФ «Астра» у 2018-2020 роках, тис. грн

При здійсненні факторного аналізу прибутку підприємства необхідними є виділення і вартісна оцінка факторів першого та другого рівнів. Її результати представимо в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Факторний аналіз прибутку від звичайної діяльності до оподаткування ТОВ БФ «Астра» за факторами першого і другого рівнів за 2018-2020 роки, тис. грн

Назва фактора	Рядок Ф№2	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Величина впливу фактора (абсолютне відхилення)	
					(2-1)	(3-2)
А	Б	1	2	3	4	5
1. Фінансовий результат від операційної діяльності	р.2190 (2195)	15 679	25 919	8 586	10 240	-17 333
- Прибуток валовий	2090	66 373	90 560	70 731	24 187	-19 829
- Інші операційні доходи	2105+...+2120	284	1 607	8 409	1 323	6 802
- Витрати адміністративні	2130	0	7 069	7 719	7 069	650
- Витрати на збут	2150	40 113	58 832	52 903	18 719	-5 929
- Інші операційні витрати	2180	5 973	347	9 932	-5 626	9 585
2. Фінансовий результат від фінансової діяльності	р.2220+р.2200-р.2250-р.2255	-3 385	-5 058	-6 490	-1 673	-1 432
- Доходи інші фінансові	2220	671	401	406	-270	5
- Витрати фінансові	2250	4 056	5 459	6 896	1 403	1 437
- Дохід від участі в капіталі	2200	0	0	0	0	0
- Втрати від участі в капіталі	2255	0	0	0	0	0
3. Фінансовий результат від іншої звичайної діяльності	р.2240-р.2270	0	0	0	0	0
- Доходи інші	2240	0	0	0	0	0
- Витрати інші	2270	0	0	0	0	0
4. Фінансовий результат до оподаткування	п.1+п.2+п.3=р.2290	12 294	20 861	2 096	8 567	-18 765
- Прибуток операційний	п. 1	15 679	25 919	8 586	10 240	-17 333
- Прибуток фінансовий	п. 2	-3 385	-5 058	-6 490	-1 673	-1 432
- Прибуток інший звичайний	п. 3	0	0	0	0	0
5. Чистий фінансовий результат	п.4-р.2300+р.2305=р.2350 (2355)	10 141	17 106	1 663	6 965	-15 443
- Прибуток до оподаткування	п. 4	12 294	20 861	2 096	8 567	-18 765
- Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	2 153	3 755	433	1 602	-3 322
- Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0	0	0	0
6. Сукупний дохід	р.2350+р.2460=р.2465	10 141	17 106	1 663	6 965	-15 443
- Чистий прибуток	2350	10 141	17 106	1 663	6 965	-15 443
- Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0	0	0	0

Виходячи з отриманих результатів аналізу варто зазначити, що у 2019 році величина чистого фінансового результату (прибутку) ТОВ БФ «Астра» збі-

льшилась з 10 141 тис. грн до 17 106 тис. грн, порівняно з 2018 роком. Таке зростання забезпечено позитивними змінами фінансового результату від операційної діяльності на 10 240 тис. грн з 15 679 тис. грн до 25 919 тис. грн і, відповідно, фінансового результату до оподаткування – з 12 294 тис. грн до 20 861 тис. грн. Негативний вплив на результуючий показник справляло перевищення фінансових витрат на фінансовими доходами і, відповідно, ріст збитку від фінансової діяльності з -3 385 тис. грн до -5 058 тис. грн, а також збільшення суми витрат з податку на прибуток з 2 153 тис. грн до 3 755 тис. грн.

В свою чергу на зміну фінансового результату від операційної діяльності найбільше вплинуло зростання обсягу валового прибутку на 24 187 тис. грн, адміністративних витрат – на 7 096 тис. грн, витрат на збут – на 18 719 тис. грн, а також зменшення інших операційних витрат з 5 973 тис. грн до 347 тис. грн.

За рахунок спаду на 270 тис. грн по фінансовим доходам і одночасного росту по фінансовим витратам (на 1 403 тис. грн) відбулися вище зазначені зміни по фінансовому результату від фінансової діяльності ТОВ БФ «Астра» (рис. 3.9).

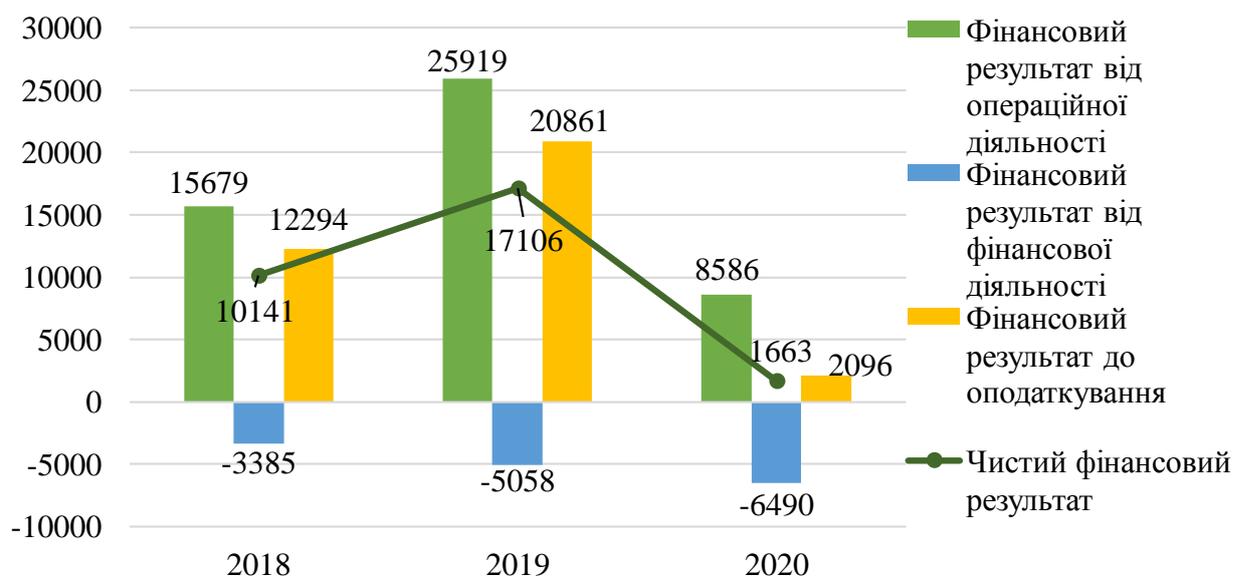

Рис. 3.9. Динаміка факторів впливу першого рівня на чистий фінансовий результат ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки, тис. грн

2020 рік для досліджуваного підприємства ознаменувався погіршенням фінансового стану, що підтверджують зміни у значеннях факторів як першого, так і другого рівнів. Так на зменшення прибутку від операційної діяльності на 17 333 тис. грн до 8 586 тис. грн повпливав спад валового прибутку на 19 829 тис. грн, підвищення адміністративних витрат до 7 719 тис. грн і інших операційних витрат до 9 932 тис. грн. Проте збільшення інших операційних доходів на 6 802 тис. грн і зменшення витрат на збут на 5 929 тис. грн сприяло збереженню тенденції перевищення доходів над витратами.

Негативна динаміка спостерігалась і по збитку від фінансової діяльності, який збільшився ще на 1 432 тис. грн до -6 490 тис. грн. Його зростання забезпечено дуже незначним збільшенням доходів (на 5 тис. грн) і вагомим збільшенням витрат (на 1 437 тис. грн).

Фінансовий результат до оподаткування також зазнав спаду на 18 675 тис. грн до 2 096 тис. грн, відповідно до чого знизилась і витрати на сплату податку на прибуток (до 433 тис. грн). В результаті чистий фінансовий результат (прибуток) ТОВ БФ «Астра» у 2020 році складав 1 663 тис. грн (рис 3.10).

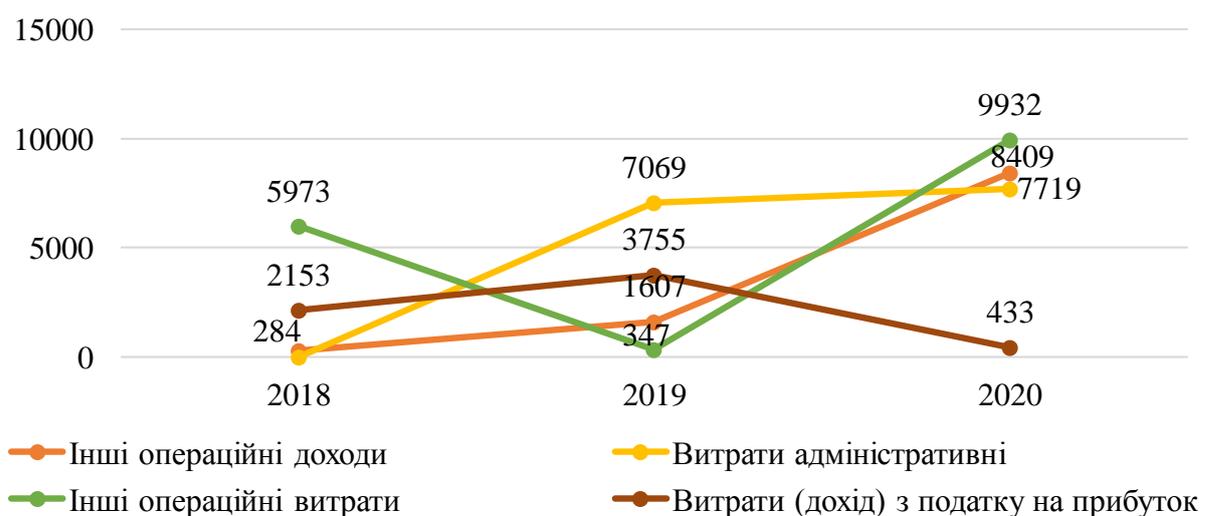

Рис. 3.10. Динаміка факторів другого рівня з найбільшим впливом на чистий фінансовий результат ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки, тис. грн

Підсумовуючи результати дослідження ефективності фінансово-економічної діяльності ТОВ БФ «Астра» за 2018-2020 роки відзначимо, що в загальному прибутковість підприємства погіршилась, одночасно зі збільшенням витрат відбувалось зменшення доходів. Таку ситуацію можна пояснити низкою факторів, в тому числі економічним спадом, що був спричинений пандемією коронавірусу.

3.2. Заходи з фінансового оздоровлення підприємства

В Україні значна частина підприємств перебуває у кризовій чи напівкризовій ситуації. Тому фінансова стабілізація в цих умовах є надзвичайно важливою, яка пов'язана не тільки з конкурентоспроможністю на внутрішньому ринку, але і з економічною безпекою їх діяльності на відкритому світовому ринку. Швидкої фінансової стабілізації українських підприємств із серйозними обмеженнями державного бюджету, відсутністю необхідної кількості вільних кредитних ресурсів та недостатньо розвиненим страховим ринком України досягти неможливо, тому економічна реанімація підприємств повинна проводитися на наступних основних етапах:

- 1) усунення неплатоспроможності підприємства та відновлення його платоспроможності за поточними зобов'язаннями;
- 2) відновлення фінансової стійкості і фінансової безпеки підприємства;
- 3) зміна фінансової стратегії у напрямку пришвидшеного економічного розвитку[41].

Повна фінансова стабілізація досягається лише тоді, коли підприємства здійснює стабільне зниження вартості вкладеного капіталу та збільшення його ринкової вартості. Це завдання потребує прискорення темпів його економічного розвитку шляхом внесення необхідних змін у фінансову стратегію та використання інноваційних підходів до виробництва та продажу товарів, підвищення рівня їх знань. Кожному етапу фінансової стабілізації підприємства відпові-

дають відповідні механізми, які поділяються на оперативні, тактичні та стратегічні.

Санація – це система заходів, що вживаються під час провадження у справі про банкрутство, щоб запобігти визнанню боржника банкрутом та ліквідованим, спрямованим на поліпшення фінансово-економічного становища боржника, а також задоволення повністю або частково вимог кредиторів шляхом реструктуризації компанії, борги та активи та/або зміни в організаційній, правовій та виробничій структурі боржника.

Аналіз наукових джерел показав, що підхід Н. Здрамомислова, Б. Бекенферде, М. Гелінг до визначення терміна «реабілітація» є найбільш точним. Вони трактують цей процес як всебічне застосування фінансово-економічних, виробничих і технічних, організаційних, правових та соціальних заходів, спрямованих на досягнення або відновлення платоспроможності, ліквідності, прибутковості та конкурентоспроможності компанії-боржника в довгостроковій перспективі.

Механізм фінансової санації – це система законодавчо регульованих форм, методів та інструментів регулювання процесів фінансового оздоровлення суб'єктів господарювання з метою відновлення їх платоспроможності [44] (рис. 3.6).

Таблиця 3.6

Механізм фінансової санації

Механізм фінансової санації	Характеристика
1. Підсистема регулювання	цілеспрямовані дії, яких вживають керівники підприємств, санатори, кредитори з метою забезпечення фінансового оздоровлення підприємств
2. Фінансове забезпечення	аккумуляція необхідних обсягів фінансових ресурсів для проведення заходів зміцнення фінансового стану підприємств
3. Організаційно-правове забезпечення	Нормативно-правові акти; Інформаційна база
4. Інструментарій	Методи; Важелі; Інструменти

Український законодавець розрізняє досудову та судову санацію. Згідно із Законом, досудова санація – це система заходів щодо відновлення плато-

спроможності боржника, які можуть здійснювати власник майна боржника (орган, уповноважений управляти майном), інвестор з метою запобігання банкрутству боржника шляхом реорганізації, організаційні, економічні, управлінські, інвестиційні, технічні та фінансові, юридичні заходи відповідно до закону до початку провадження у справі про банкрутство.

Зауважимо, що організація механізму внутрішньої фінансової стабілізації підприємства з ризиком банкрутства (табл. 3.7) повинна базуватися на таких принципах: принцип нормування грошових активів; принцип цілеспрямованого використання фінансових ресурсів визначає основні напрями використання оборотних активів на підприємстві, порушення цього принципу призводить до відволікання від обороту передових оборотних активів, що може призвести до погіршення платіжної дисципліни та зростання зовнішнього боргу; принцип збереження оборотних активів.

Таблиця 3.7

Основні внутрішні механізми фінансової стабілізації підприємства

Етапи фінансової стабілізації	Механізм фінансової стабілізації		
	Оперативний	Тактичний	Стратегічний
1. Усунення неплатоспроможності	система заходів, побудована за принципом «економічної реанімації»		
2. відновлення фінансової стійкості		система заходів, побудована на використанні моделей фінансової рівноваги	
3. Зміна фінансової стратегії			система заходів, в основі якої лежить використання фінансової підтримки прискореного розвитку

Операційний механізм фінансової стабілізації (економічна реанімація) – це система заходів, спрямованих на зменшення поточних фінансових зобов'язань підприємства та збільшення грошових активів, що забезпечують ці

зобов'язання. Принцип «економічної реанімації» визначає необхідність зменшити розмір як поточних потреб (спричинених фінансовими зобов'язаннями), так і окремих ліквідних активів (з метою термінового перетворення їх у грошові кошти).

Тактичний механізм фінансової стабілізації підприємства – це система заходів, спрямованих на використання ефективних моделей фінансової рівноваги в довгостроковій перспективі. Фінансовий баланс підприємства забезпечується за умови, що обсяг позитивного грошового потоку від усіх видів економічної діяльності (виробничої, інвестиційної, фінансової) дорівнює запланованому обсягу від'ємного грошового потоку.

Мета цього етапу фінансової стабілізації вважається досягнутим, якщо підприємство досягло цільових показників фінансової структури капіталу, забезпечуючи його високу фінансову стабільність.

Стратегічний механізм фінансової стабілізації – це система заходів, спрямованих на ефективне використання моделей фінансової підтримки для прискореного економічного розвитку підприємства. Ця система заходів визначає необхідність перегляду певних напрямів фінансової стратегії підприємств.

Рис. 3.11. Складові санаційних заходів

Відповідно до класичної концепції реорганізації, розробка системи заходів щодо відновлення платоспроможності боржника здійснюється відповідно до певної стратегії реорганізації.

Заходи технологічного відновлення пов'язані насамперед з модернізацією та оновленням виробничих фондів, вдосконаленням організації виробництва, автоматизацією та комп'ютеризацією підприємства, використанням нових матеріалів, альтернативних видів палива та енергії, розробкою нової продукції, підвищенням їх якості, пошуком та мобілізацією відновлення резервів у галузі виробництва.

Заходи реабілітації організаційно-правового характеру спрямовані на вдосконалення організаційної структури підприємства, організаційно-правових форм бізнесу, підвищення якості управління, звільнення підприємства від непродуктивних виробничих структур, покращення виробничих відносин між членами робочої сили тощо.

Особливе місце в процесі санації займають заходи фінансово-економічного характеру, які відображають фінансові відносини, що виникають у процесі мобілізації та використання внутрішніх і зовнішніх фінансових джерел оздоровлення підприємства. Ці заходи спрямовані на підвищення якості планування, обліку, аналізу, контролю на підприємстві, бізнес-інженерних процесів, здійснення екологічного моніторингу, підвищення ефективності роботи відділу маркетингу, пошуку інвесторів, залучення фінансових ресурсів та їх ефективне використання, управління ліквідністю, платоспроможність, конкурентоспроможність.

Заходи гуманітарного оздоровлення включають: збереження робочих місць, освіту та навчання працівників. Класифікація реабілітаційних заходів – це справедлива винагорода за працю, використання резервів для підвищення продуктивності праці, реалізація творчого потенціалу персоналу для усунення кризи.

Дослідницька діяльність включає: аналіз господарської діяльності та фінансового стану підприємства, моніторинг зовнішнього середовища, розробка

стратегій, концепцій та планів відновлення, оцінка запропонованих заходів, контроль за їх практичною реалізацією.

Впровадження плану санації через процеси постачання, виробництва, збуту – це застосовані заходи по відновленню. Тактичні заходи: відновлення ліквідності, платоспроможності, підвищення ефективності, поліпшення фінансового стану. Стратегічні заходи з санації включають розробку стратегії санації, оцінку екологічних змін, впровадження технологічних змін, технічне переоснащення підприємства, створення нової продукції, зміна та розширення ринків, вдосконалення системи управління, налагодження партнерських відносин з підрядниками.

Відповідно до Кодексу про банкрутство України, заходи щодо запобігання банкрутству є.

1. Засновники (учасники, акціонери) боржника, власник майна (орган, уповноважений управляти майном) боржника, центральні органи виконавчої влади; органи Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень зобов'язані вчасно вживати заходів для запобігання банкрутству боржника.

2. У разі ознак банкрутства керівник боржника зобов'язаний надсилати засновникам (учасникам, акціонерам) боржника, власнику майна (органу, уповноваженому управляти майном) боржника інформацію про наявність ознак банкрутство.

3. Засновники (учасники, акціонери) боржника, власники майна (орган, уповноважений управляти майном) боржника, кредитори боржника, інші особи в рамках заходів щодо запобігання банкрутству боржника можуть надати боржнику фінансову допомогу достатній для погашення грошових зобов'язань боржника. кредитори, включаючи зобов'язання сплачувати податки та збори (обов'язкові платежі), страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне та інше соціальне страхування та відновлення платоспроможності борж-

ника (реабілітація боржника до відкриття провадження у справі про банкрутство).

4. У випадку, коли боржник отримує фінансову допомогу, він бере на себе відповідні зобов'язання перед особами, які надали таку допомогу, у порядку, передбаченому законодавством.

5. Санація боржника до відкриття провадження у справі про банкрутство – це система заходів щодо відновлення платоспроможності боржника, які можуть бути здійснені засновником (учасником, акціонером) боржника, власником майна (органом, уповноваженим управляти майном), іншим особам для запобігання банкрутству боржника прийняття організаційно-економічних, управлінських, інвестиційних, технічних, фінансових, економічних та правових заходів відповідно до законодавства до відкриття провадження у справі про банкрутство.

6. Реабілітація державних підприємств до відкриття провадження у справі про банкрутство здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, державних підприємств та інших джерел фінансування. Розмір коштів на реабілітацію державних підприємств за рахунок державного бюджету встановлюється щорічно законом про Державний бюджет України [3].

За словами С.Л. Благодітлева-Вовка, зміст заходів, що проводяться в рамках стратегії делегування повноважень, є захисним. Санація є радикальною формою реабілітації, тому правомірно вважати це наступом. Таким чином, основні типи стратегії санації можна назвати оборонними та наступальними. Щоб визначити, який з них підходить для компанії, потрібно знати поточний етап її життєвого циклу. Для обґрунтування цієї ідеї графік взаємозв'язку між ресурсним потенціалом та вартістю антикризових заходів у контексті циклічного розвитку підприємства.

Піддерогін А. М. виділяє в рамках програми оперативного відновлення, спрямованої на покриття поточних втрат, відновлення платоспроможності та ліквідності підприємства, такі заходи: рефінансування дебіторської заборгова-

ності (форфетинг, факторинг, звернення до судів), мобілізація прихованих резервів шляхом продажу окремих предметів активів; зменшення та збільшення статутного капіталу; реструктуризація кредиторської заборгованості; заморожування інвестицій; зворотний лізинг; продаж за зниженими цінами товарів при низькому попиті.

Терещенко О.О. розрізняє у фінансово-економічних, виробничих і технічних, організаційних, правових та соціальних заходах два види санації:

1) Реабілітація без залучення додаткових фінансових ресурсів. У цьому випадку передбачається використання таких форм реорганізації: зменшення номінального капіталу підприємства; перетворення майна в борг; конвертація боргу у власність; продовження термінів виплати боргу; добровільне скорочення боргу; самофінансування.

2) Санація із залученням нового фінансового капіталу. У цьому випадку можна використовувати такі форми: альтернативне відновлення; зменшення номінального капіталу з подальшим його збільшенням (двоступенева реабілітація); безповоротна фінансова допомога власникам; безповоротна фінансова допомога персоналу; випуск конверсійних облігацій; залучення додаткових позик. Брігхем Ю., Гапенсі Л. зазначають, що для подолання фінансових труднощів підприємства, які є тимчасовими або загрожують існуванню фірми, більш приваблива реорганізація чи ліквідація без оголошення формального банкрутства через високі витрати, пов'язані з формальним банкрутством. Неформальні заходи вчені поділяють на неформальну реорганізацію та неформальну ліквідацію.

Таким чином, неформальні заходи щодо відновлення фінансової стійкості підприємства, висунуті Ю. Брігхем, Л. Гапенсі, можна назвати виправними, оскільки вони спрямовані на встановлення платоспроможності підприємства, зміцнення її фінансового стану. Однак вони не є вичерпними і передбачають використання лише фінансових ресурсів кредиторів, не залучаючи власні та знаходячи резерви у власній фінансово-господарській діяльності.

Отже, розглянуто механізм фінансової санації, що включає підсистему регулювання, яка цілеспрямована на дії, які вживають керівники підприємств; фінансове забезпечення спрямоване на акумуляцію необхідних обсягів фінансових ресурсів для проведення заходів зміцнення фінансового стану підприємств; організаційно-правове забезпечення та інструментарій.

Існує декілька етапів фінансової стабілізації, а саме: усунення неплатоспроможності; відновлення фінансової стійкості; зміна фінансової стратегії. На кожному із цих етапів відбувається певний механізм фінансової стабілізації. На першому етапі оперативний механізм, на другому тактичний і на третьому стратегічний механізм.

Визначили мету внутрішнього механізму фінансової стабілізації нею являється досягнення рівня внутрішньої фінансової стабілізації в умовах виникнення загрози банкрутства.

В цілому санаційні заходи діляться за такими класифікаціями, як: сфера діяльності; вплив на майбутнє; етап проведення санації.

Запропоновані Ю. Брігхемом і Л. Гапенські неформальні заходи з відновлення фінансової стійкості підприємства, можна назвати санаційними, вони спрямовані на встановлення платоспроможності компанії і зміцнення її фінансового стану. Вони не є вичерпними і передбачають застосування лише фінансових ресурсів кредиторів без залучення власних та пошуку резервів у власній фінансово-господарській діяльності.

ВИСНОВКИ

Банкрутство – визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедури санації та реструктуризації і погасити встановлені у порядку, визначеному цим Кодексом, грошові вимоги кредиторів інакше, ніж через застосування ліквідаційної процедури.

У роботі розглянуто теоретичні основи банкрутства підприємства, його причини та види, проведено аналіз і оцінювання фінансового стану ТОВ БФ «Астра», визначено ймовірність банкрутства цього підприємства та розроблено напрями запобігання банкрутства підприємства в умовах кризи.

Банкрутство виступає як механізм регулювання та саморегулювання економіки, характеризуючи неспроможність підприємства задовольнити вимоги кредиторів, та забезпечити обов'язкові платежі в бюджет і позабюджетні фонди. Основною ознакою банкрутства являється неспроможність підприємства забезпечити виконання вимог кредиторів протягом трьох місяців від дня настання строків платежів. Передумовою банкрутства є тривалий нестабільний стан фінансів підприємства, а також неефективне їх використання.

Систематизовано основні причини банкрутства українських підприємств: воєнний стан; недосконала законодавча база щодо регулювання питання банкрутства підприємств, яка незважаючи на реформування, вимагає доопрацювання; відсутність методики визначення і попередження банкрутства підприємств за видами економічної діяльності; недостатній контроль держави щодо рівня банкрутства підприємств в Україні, а також здійснення заходів щодо його зниження; відсутність підтримки з боку держави неплатоспроможних підприємств приватної форми власності; недостатність коштів та кваліфікованих фахівців для формування відокремлених антикризових підрозділів на підприємстві.

Розглянуто алгоритми моделювання ймовірності банкрутства підприємства і можемо зазначити, що найбільш адаптованими моделями визначення ймовірності банкрутства є: коефіцієнт Бівера, метод Стоуна, методика В.В. Ко-

вальва. Щоб прогноз був більш точним та обґрунтованим, можна використовувати одночасно декілька методів прогнозування ймовірності банкрутства підприємства.

З'ясовано, що запобігання банкрутства передбачає здійснення комплексу заходів, які підвищують рівень діяльності підприємства і його шанси на «виживання» в кризових умовах, а також сприяють недопущенню до критичного стану діяльності підприємства.

Визначено основні етапи раннього виявлення фінансової кризи та її подолання на підприємстві. Окреслено певні заходи, які б вивели підприємство з кризи, а саме це: встановлення реальних цілей, які можливо втілити в життя; нести в собі заходи для фінансового оздоровлення підприємства; містити в собі терміни, строки та фінансові витрати на подолання кризи.

Проаналізовано майновий стан підприємства, надано оцінку фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства, здійснено комплексну оцінку фінансового стану та визначено ймовірність банкрутства підприємства.

Виявлено збільшення загального обсягу майна ТОВ БФ «Астра» у звітному періоді, що можна оцінити як сприятливе явище, яке говорить про збільшення масштабів діяльності. У структурі майна більше 80% становили оборотні активи, які в свою чергу були сформовані за рахунок запасів. Подальші дослідження показали, що такий їх обсяг провокує затримання капіталу на тривалий час, сповільнюючи оборотність і призводячи до погіршення фінансової стійкості. Зміни в пасиві балансу були забезпечені збільшенням власного капіталу, короткострокових зобов'язань, появою в 2020 році довгострокових зобов'язань. У 2018-2019 роках власний капітал домінував над позиковим, складаючи близько 51% в загальній величині капіталу «Астри». Така ситуація оцінюється схвально і говорить про наявний на підприємстві задовільний рівень фінансової стійкості і його незалежність від залучених фінансових джерел. Кризовий 2020 рік спри-

чинив загострення потреби використання позикових коштів, тому співвідношення власного і позикового капіталу змінилось на протилежне.

Окрім аналізу майна в цьому розділі також був проведений коефіцієнтний аналіз стану, руху та ефективності використання основних засобів і оборотних активів. Виявлено критично низьку ефективність управління оборотними активами. Основними шляхами вирішення цієї проблеми є: нормування та економне використання ресурсів, удосконалення системи нагляду за процесом формування оборотних активів, оптимізація запасів, скорочення тривалості обороту активів, прискорення реалізації тощо.

Виявлено, що на ТОВ БФ «Астра» у 2018-2020 роках був зафіксований нестійкий (передкризовий) фінансовий стан. Серед напрямків роботи щодо покращення поточної ситуації є забезпечення за рахунок фінансових ресурсів безперервної діяльності та економічного зростання підприємства, сприяння зниженню фінансової залежності, посилення керованості маневруванням грошовими коштами, забезпечення стабільного перевищення доходів над витратами, отримання прибутку, а також своєчасне та повне розрахування за всіма зобов'язаннями.

Встановлено, що протягом досліджуваного періоду умови абсолютної ліквідності ТОВ БФ «Астра» виконувались частково, найближчим до оптимального стану був 2019 рік, в якому лише високоліквідні активи не перевищували найбільш строкові зобов'язання. Одночасно з цим перспективна ліквідність знаходилась на задовільному рівні. Більшість коефіцієнтів ліквідності мали суттєве відхилення від нормативних значень. Виходячи з цього перелічимо пропозиції щодо підвищення ліквідності та платоспроможності ТОВ БФ «Астра»:

- забезпечити достатній розмір власного капіталу та його нормальний приріст;
- покращити управління запасами підприємства;

- створити систему планування і прогнозування потрібного обсягу ліквідних засобів через облік всіх платежів і грошових надходжень;
- визначити мінімальну величину грошових коштів, необхідну для фінансування поточної діяльності;
- першочергово спрямовувати прибуток на поповнення власного оборотного капіталу тощо.

Необхідно відзначити пропорційне співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості у 2018 і 2020 роках, а в 2019 переважання першої, що, з одного боку, свідчило про наявність в разі потреби резерву для покриття другої, а з іншого – могло негативно відобразитись на платоспроможності. У структурі цих показників найбільшу частку в обох випадках становила заборгованість за товари, роботи та послуги – 63-99%.

Визначено, що на величину чистого фінансового результату найсильніший вплив становили зміни по чистому доходу та собівартості, а також витрати з податку на прибуток. Окрім загального аналізу окрема увага була приділена впливу факторів першого та другого рівнів на величину фінансового результату. Факторний аналіз валового прибутку ТОВ БФ «Астра» відобразив вплив окремих факторів, найсильніший з яких належав зміні обсягу виробництва і реалізації, рівня витрат та цін на продукцію. У результаті величина валового прибутку у звітному періоді збільшилась з 66 373 тис. грн до 90 650 тис. грн у 2019 році і зменшилась до 70 731 тис. грн у 2020 році.

Підвищити свою прибутковість підприємство може шляхом збільшення обсягів виробництва та реалізації шляхом покращення використання трудових ресурсів, основних фондів, сировини та матеріалів, а також витрат на ці процеси.

Комплексна оцінка фінансового стану ТОВ БФ «Астра», метою якої було визначення взаємозв'язку окремих індикаторів аналізу з результатами діяльності підприємства, мала тенденцію до зниження з 4,27 у 2018 році до 2,72 у 2020 році. Це свідчить про перебування основних показників діяльності

підприємства на задовільному рівні, проте існує ймовірність фінансових проблем в умовах кризи.

Проведена діагностика банкрутства та стійкості економічного зростання показала, що компанія вдало протистоїть загрозі банкрутства і явних індикаторів його наближення у найближчому часі виявлено не було.

Зважаючи на кризові умови зовнішнього середовища варто пам'ятати, що існує декілька етапів фінансової стабілізації, а саме: усунення неплатоспроможності; відновлення фінансової стійкості; зміна фінансової стратегії. На кожному із цих етапів відбувається певний механізм фінансової стабілізації. На першому етапі оперативний механізм, на другому тактичний і на третьому стратегічний механізм. Визначено мету внутрішнього механізму фінансової стабілізації нею являється досягнення рівня внутрішньої фінансової стабілізації в умовах виникнення загрози банкрутства.

Одним із ефективних методів антикризового управління, який одержав свій розвиток в Україні відносно недавно, це процес реструктуризації. Реструктуризація – це комплексна оптимізація системи функціонування підприємства відповідно до вимог зовнішнього оточення і розробка стратегії його розвитку, що сприяє принциповому поліпшенню управління, підвищенню ефективності і конкурентоздатності підприємства і продукції, що випускається, на базі сучасних підходів до управління.

Запропоновано основні організаційно-економічні заходи недопущення кризи на підприємстві, які мають містити стратегічне планування його розвитку, програми фінансової стабілізації підприємств, інвестиційну політику в антикризовому управлінні підприємством, застосування лізингу в інвестиційній політиці підприємства, методи кредитної політики підприємства й управління дебіторською заборгованістю з метою запобігання банкрутства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кодекс України з процедур банкрутства. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19>
2. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. Дата оновлення : 06.10.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення : 03.11.2021).
3. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон від 14.05.1992. № 2344-XII-ВР. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12> (дата звернення: 24.10.2018).
4. Бланк І. А. Основи фінансового менеджменту. Серія «Бібліотека фінансового менеджера»; Вип. 3. К.: Ника-Центр. 1999. 512 с.
5. Абрамова А.С., Духніч О.В. Основні причини банкрутства підприємства України та заходи по запобіганню їх неплатоспроможності. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/11/262.pdf>
6. Коваленко О.В., Скляренко К.В. Банкрутство підприємства України: причини та наслідки. URL: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_4_066.pdf
7. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч. посіб./Терещенко О.О. – К.: КНЕУ. - 2000. – 412 с.
8. Олександренко І.В., Іщук Л.І. Основні причини банкрутства підприємства. URL: file:///C:/Users/Notebook/Desktop/ecfor_2015_2_37.pdf
9. Воронкова Т.Є. Банкрутство підприємства та шляхи його подолання. URL: [file:///C:/Users/Notebook/Desktop/mnj_2017_2\(2\)__11.pdf](file:///C:/Users/Notebook/Desktop/mnj_2017_2(2)__11.pdf)
10. Невмержицька С.М., Марценюк С.О. Принципи виникнення та шляхи подолання фінансової кризи на підприємстві. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/68.pdf
11. Погріщук Г.Б., Присяжнюк С.В. Ідентифікація фінансової кризи на підприємстві. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/3_ukr/80.pdf
12. Мехеда Н.Г., Жива І.М. Запобігання банкрутства підприємства. URL: http://www.rusnauka.com/2_KAND_2011/Economics/78502.doc.htm

13. Сукрушева Г.О., Паруцин В.М. Причини та наслідки банкрутства вітчизняних підприємств у сучасних умовах. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/116.pdf

14. Олександренко І.В., Іщук Л.І. Основні причини банкрутства підприємств. *Економічний форум*. 2015. № 2. С. 222–226.

15. Булижин І.В. Історичний розвиток неплатоспроможності та банкрутства: компаративний аналіз світового й українського досвіду. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2015. № 17. Том 2. 55-58.

16. Улибіна В.О. Ознаки стійкої фінансової неспроможності в контексті злочину доведення до банкрутства. URL: http://www.law.nau.edu.ua/images/Наука/Науковий_журнал/2012/statji_n2_23_2013/Ulibina_128.pdf

17. Шинкар М. Гносеологічні підходи до змісту банкрутства (неспроможності) та примусової ліквідації банківських установ як інституту національного права. *Підприємництво, господарство і право: господарське право і процес*. 2017. №6. С. 68- 72.

18. Салига С.Я., Дацій О.І., Несторенко Н.В., Серебряков О.В. Управління фінансовою санацією підприємства. Київ: Центр навчальної літератури, 2015. 240 с.

19. Рудика В.І., Великий Ю.М., Зьома О.Д. Економічна сутність поняття «банкрутство». URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/18_2018_ukr/23.pdf

20. Островська Г., Квасовський О. Аналіз практики використання зарубіжних методик (моделей) прогнозування ймовірності банкрутства підприємств. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/14182/1/B2.pdf>

21. Отенко І. П., Азаренков Г. Ф., Івашенко Г. А. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.

22. Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 304с.
23. Приб К.А., Патика Н.І. Діагностика в системі управління. URL: https://pidruchniki.com/88246/menedzhment/metodi_modeli_otsinyuvannya_prognozuvannya_ymovirnosti_bankrutstva_pidpriyemstva
24. Школьник І.О., Боярко І.М., Дейнека О.В., Дехтяр Н.А., Люта О.В., Пігуль Н.Г., Пахненко О.М. Фінансовий аналіз : начальний посібник. К. : «Центр учбової літератури», 2016. 368с.
25. Троц І.В. Визначення поняття банкрутства та причини його виникнення у сучасних умовах розвитку. URL: <http://www.vestnikdnu.com.ua/archive/201152/221-228.pdf>
26. Черна Ю. Поняття та основні ознаки системи банкрутства. Вісник Національної академії правових наук України. 2016. № 1 (84). С. 145–155.
27. Власюк В., Гордієнко К., Пшенична А. Оцінка ймовірності банкрутства вітчизняних підприємств (на прикладі ПАТ «Комбінат «Тепличний»). Економіка і суспільство. 2017. № 12. С. 68–72.
28. Жалінська І. Діагностика ймовірності настання банкрутства підприємства в антикризовому управлінні: сучасні підходи та класифікація моделей. Вісник ЖДТУ. 2015. № 3 (73). С. 62–67.
29. Карачарова К.А. Методи прогнозування фінансової неспроможності підприємства. URL: <file:///C:/Users/Notebook/Desktop/927-4694-1-PB.pdf>
30. Ляпунова Н. Стійка фінансова неспроможність як ознака приховування банкрутства. Вісник Академії правових наук України. 2015. № 3. С.64
31. Кравченко О. Динаміка банкрутства підприємств та рівень безробіття. Молодий вчений. 2017. № 3 (43). С. 691–697.
32. Бабенко А.Г., Копитова М.С. Прибуток підприємства: дослідження теоретичних аспектів. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/55350/21-Babenko.pdf?sequence=1>

33. Нестерова С.В. Проблематика застосування показника «валовий прибуток» у процесі CVP-аналізу. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/3_ukr/77.pdf
34. Патарідзе-Вишинська М.В. Прибуток підприємства: види, роль та функції. URL: file:///C:/Users/Notebook/Desktop/eui_2010_1_19.pdf
35. Єпіванова І.М. Банкрутства підприємств: спектр невирішених проблем. URL: <https://economics.opu.ua/files/archive/2017/No1/55.pdf>
36. Жук О.С. Оцінка стану та структури активів підприємства підприємства. URL: <https://esj.oa.edu.ua/articles/2017/31/5.pdf>
37. Кемарська Л.Г., Дідик І.В., Федько Н.Ю. Оцінка фінансової стійкості. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/10_ukr/127.pdf
38. Ясіновська І.Ф. Сучасні підходи до оцінки фінансової стійкості підприємств. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/b0-21.pdf>
39. Гапак Н.М., Капштан С.А. Особливості визначення фінансової стійкості підприємства. URL: http://www.visnyk-ekonomold.uzhnu.edu.ua/images/pubs/42/42_39.pdf
40. Пігуль Н.Г., Клименко А.В., Пігуль Є.І. Аналіз фінансової стійкості підприємств України. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/1_12_uk/35.pdf
41. Клименко В.С. Методика оцінки платоспроможності та ліквідності підприємства. URL: http://www.vtei.com.ua/konfa/27_03/4/7.pdf
42. Марущак Т.М. Аналіз впливу ліквідності та платоспроможності на фінансовий стан. URL: <https://naub.oa.edu.ua/2018/BF/>
43. Дошич Г.А. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства. URL: http://www.rusnauka.com/8_NMIV_2013/Economics/10_131242.doc.htm
44. Андрущак Є.М. Удосконалення інституту банкрутства. *Фінанси України*. 2001. № 9. С. 29-37.
45. Кривошликова В.А. Механізм попередження фінансової кризи на підприємстві. URL: <file:///C:/Users/Notebook/Desktop/2121-7407-1-PB.pdf>

46. Плікус І.Й. Фінансова санація та банкрутство підприємства. URL: <https://dl.sumdu.edu.ua/textbooks/92627/346707/index.html>
47. Зеліско І.М. Управління фінансовою санацією підприємства: навчальний посібник. 2016. 355с.
48. Пластун О.Л. Визначення сутності поняття «банкрутство» в сучасній науковій літературі. *Вісник ЖДТУ*. 2005. № 2. С. 256- 261.
49. Андрущак Є. М., Біленька В.А. Фінансова санація як спосіб запобігання банкрутства підприємства. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/9/102.pdf>
50. Лазарева Н. Виникнення інституту неплатоспроможності суб'єктів господарювання та проблеми застосування законодавства про банкрутство під час кримінального провадження. *Молодий вчений*. 2017. № 8 (48). С. 364–368.
51. Чібісова І.В. Методи оцінки і прогнозування банкрутства підприємства. URL: [http://kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/64.pdf](http://kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/64.pdf)
52. Статут Товариства з обмеженою відповідальністю Багатопрофільної фірми «Астра». Полтава, 2005. 13 с.
53. ASTRA company : про нас. URL : https://astra-company.com/pages/about_us (дата звернення : 20.09.2021).
54. Місцезнаходження ТОВ БФ «Астра». URL : [https://www.google.com/maps/place/ТОВ+БФ+\"Астра\"+Будматеріали+\(офіс\)/@49.5929105,34.4851005,17z/data=!4m5!3m4!1s0x40d828bd8b528c0d:0xe77af43c632015bd!8m2!3d49.592907!4d34.4872892](https://www.google.com/maps/place/ТОВ+БФ+\) (дата звернення : 17.10.2021).
55. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 302 с.
56. Михайлов А.П., Ферлей Ю.А. Санація як основний засіб запобігання банкрутства підприємства. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/713576/1/29.pdf>
57. Бреус С.В., Дремлюга Я. О. Основні напрями запобігання банкрутства підприємства. URL: [file:///C:/Users/Notebook/Desktop/mnj_2016_12\(2\)__8.pdf](file:///C:/Users/Notebook/Desktop/mnj_2016_12(2)__8.pdf)

58. Сукрушева Г.О. Папуцин В.М. Причини та наслідки банкрутства вітчизняних підприємств у сучасних умовах. *Економіка та управління підприємствами: економіка і суспільство*. 2017. Вип. № 9. С. 682-686.

59. Ткаченко І. П. Фінансовий аналіз: консп. лекц.для студ. усіх форм навч. Кам'янське: ДДТУ, 2018. 223 с. URL: <http://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/36/7-36-kl92.pdf>.

60. Бержанір І. А. Діагностика показників ліквідності підприємств. Фінансове забезпечення сталого розвитку економіки України: колективна монографія / за ред. Слатвінського М.А. Умань: ФОП Жовтий О. О., 2016. 151–156 с.

61. Олександренко І. В., Іщук Л. І. Основні причини банкрутства підприємств. *Економічний форум*. 2015. № 2. С. 222- 226.

62. Грудницька С. М., Міньковський С. В. Питання удосконалення розпорядження майном боржника у процедурі банкрутства. *Економіка та право. Серія : Право*. 2015. № 2. С. 17- 24.

63. Коваленко О.В., Склярєнко К.В. Банкруство підприємств України: причини та наслідки. URL: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_4_066.pdf

64. Тимощук О.Л., Дорундяк К.М. Оцінювання ймовірності банкрутства підприємств за допомогою дискримінантного аналізу та нейронних мереж. *Системні дослідження та інформаційні технології*. 2018. №2. С. 22-34.

65. Мороз С. І. Порівняльний аналіз існуючих моделей прогнозування ймовірності банкрутства підприємств. *Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси*. 2016. №. 9 (2). С. 437-442.

66. Погребняк А. Ю. Порівняльний аналіз методик оцінки ймовірності банкрутства в системі антикризового управління на підприємстві. *Бізнес Інформ*. 2014. №. 7. С. 344-352.

67. Лащенко В. А. Діагностика ймовірності банкрутства як експрес-аналіз економічної безпеки підприємства. *Управління розвитком*. 2015. Вип. 2015. Т. 21. №. 161. С. 54-58.

68. Сушко В. І., Павлюк Т. С. Класифікація моделей оцінки ймовірності банкрутства підприємств. *Економіка: теорія та практика*. 2014. №. 1. С. 72-83.
69. Іщенко Н. А. Діагностика ймовірності банкрутства підприємства. *Вісн. Економічні науки*. 2017. № 31. С. 256 – 265.
70. Олійник А.П. Життєво необхідне внесення змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» *Вісник Хмельницького національного університету*. Т. 3. 2015. №5. С 172.
71. Суріна О.С. Правове регулювання банкрутства в Україні. *Молодий вчений*. 2017. №11(51). С. 1010-1013.
72. Заболотній С.В. Правове регулювання судових процедур банкрутства та порядок їх застосування. *Юридичний вісник*. 2016. № 2. С. 58–61.
73. Мелех Л.В., Круць К.І. Санація боржника як судова процедура у справі про банкрутство. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2015. № 7. С. 110–114.
74. Діденко Є. О. Модель антикризового управління підприємством. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. 2015. №3 (87) : Серія «Економічні науки». С. 53-58.
75. Череп А.В., Романченко О.О. Визначення заходів для відновлення платоспроможності боржника. URL: http://visnykznu.org/issues/2010/Vest_Ek5-1-2010-PDF/213-219.pdf
76. Русіна Ю.О. Формування механізму внутрішньої фінансової стабілізації підприємства при загрозі банкрутства. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/15693231361862.pdf>
77. Васенко В.К. Внутрішні механізми фінансової стабілізації підприємства України. URL: file:///C:/Users/Notebook/Desktop/Vsuem_2008_1_8.pdf

ДОДАТКИ

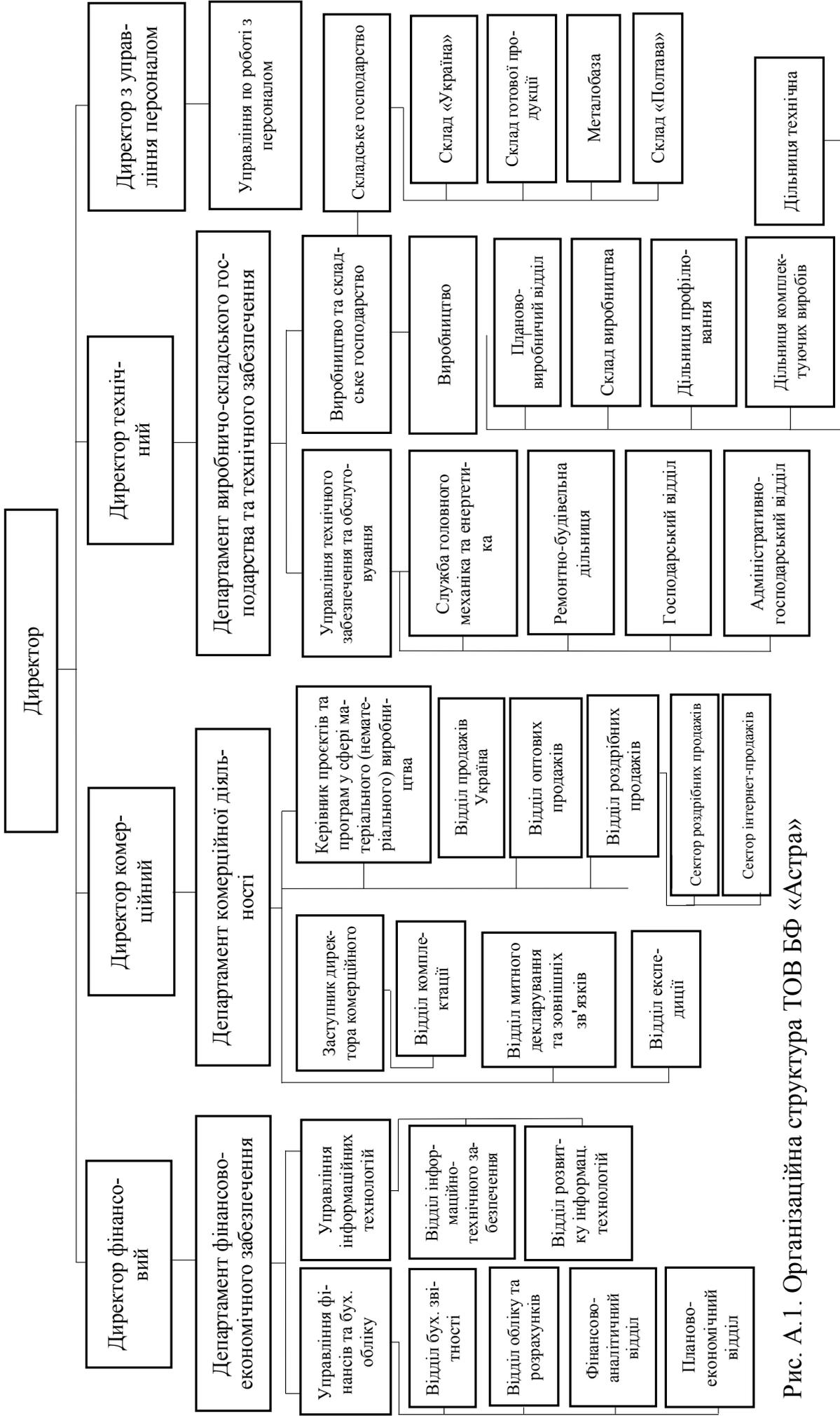
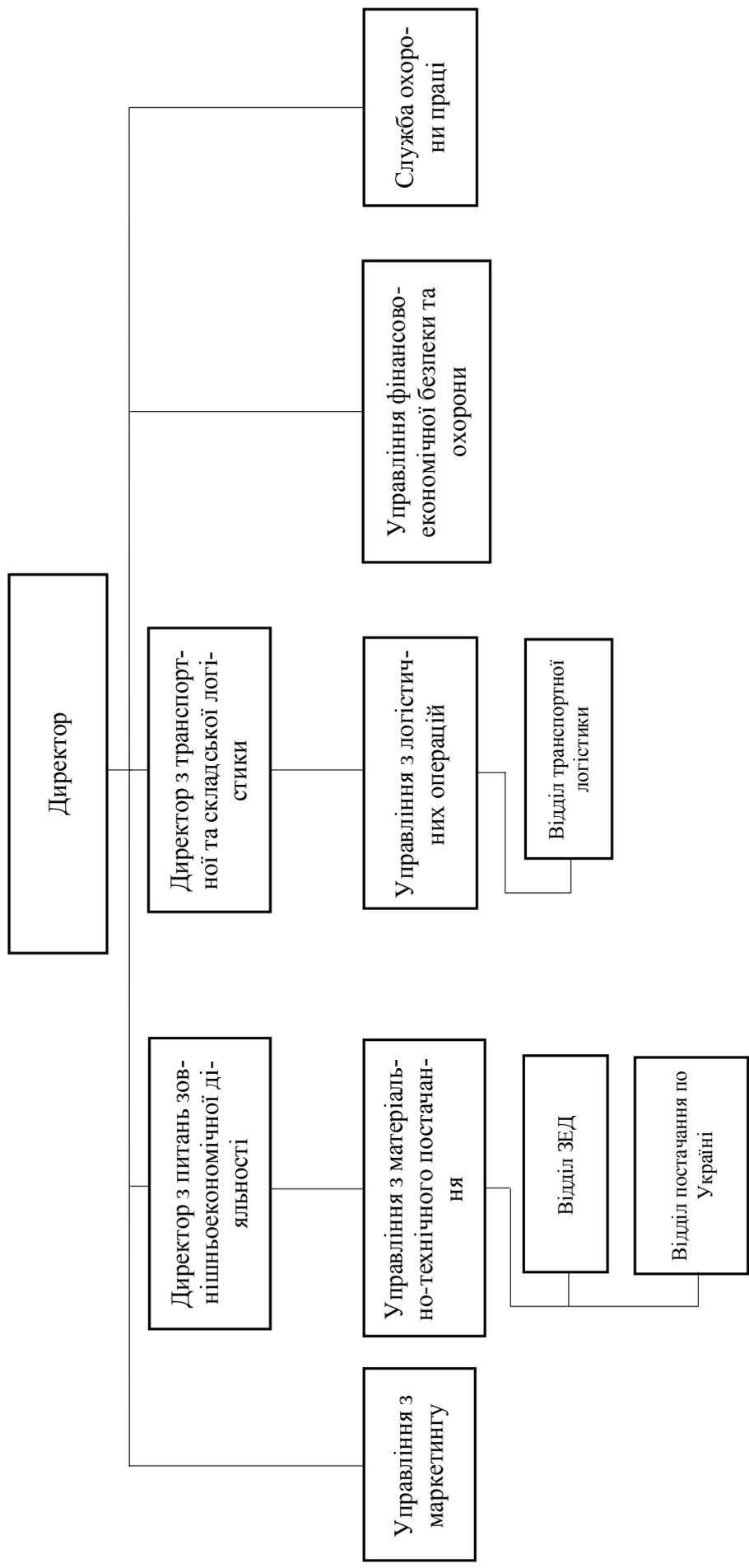

Рис. А.1. Організаційна структура ТОВ БФ «Астра»

Продовження рис. А.1. Організаційна структура ТОВ БФ «Астра»

Додаток Б

Підприємство **ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ БАГАТОПРОФІЛЬНА ФІРМА "АСТРА"**

Територія
Організаційно-правова форма господарювання
Вид економічної діяльності

Середня кількість працівників 1 282

Адреса, телефон 36007, м. Полтава, вул. Ковпака, будинок 59-А, (0532) 519570

Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака

(окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками).

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Коди		
201 9	01	01
за ЄДР-ПОУ 13938392		
за КОАТУУ 5324087703		
за КОПФГ		
за КВЕД 46.73		

v

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2018 р.**

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

АКТИВ	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	3 608	5 203
первісна вартість	1011	5 536	7 929
знос	1012	(1 928)	(2 726)
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	3 608	5 203
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	22 996	38 872
Виробничі запаси	1101	24	214
Товари	1104	22 972	38 658
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	808	2 057
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	107	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-

Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	209	182
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	-	29
Готівка	1166	-	23
Рахунки в банках	1167	-	6
Витрати майбутніх періодів	1170	3	74
Інші оборотні активи	1190	240	126
Усього за розділом II	1195	24 363	41 340
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	27 971	46 543

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2 500	2 500
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	805	1 312
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	9 988	19 622
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Усього за розділом I	1495	13 293	23 434
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	2 806	21 084
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	10 942	1 256
розрахунками з бюджетом	1620	594	387
у тому числі з податку на прибуток	1621	500	228
розрахунками зі страхування	1625	120	92
розрахунками з оплати праці	1630	171	264
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	45	27
Усього за розділом III	1695	14 678	23 109
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	27 971	46 543

Керівник

Черевань Ю.М.

Головний бухгалтер

Єщенко К.М.

Додаток 1
до Національного положення
(стандарту) бухгалтерського обліку 1
"Загальні вимоги до фінансової
звітності"

Дата (рік, місяць, число) за ЄДР- ПОУ	Коди		
	2019	01	01
	13938392		

Підприємство ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬ-
НІСТЮ БАГАТОПРОФІЛЬНА ФІРМА "АСТРА"
(найменування)

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2018 р.

Форма
№2

Код за
ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	470 072	281 829
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(403 699)	(239 143)
Валовий :			
прибуток	2090	66 373	42 686
збиток	2095	-	-
Інші операційні доходи	2120	284	76
Адміністративні витрати	2130	(4 892)	(3 097)
Витрати на збут	2150	(40 113)	(25 691)
Інші операційні витрати	2180	(5 973)	(6 149)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	15 679	7 825
збиток	2195	-	-
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	671	253
Інші доходи	2240	-	-
Фінансові витрати	2250	(4 056)	(751)
Втрати від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	-	-
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	12 294	7 327
збиток	2295	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(2 153)	(1 319)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	10 141	6 008
збиток	2355	-	-

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	10 141	6 008

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	30 551	18 251
Витрати на оплату праці	2505	9 691	6 329
Відрахування на соціальні заходи	2510	2 106	2 288
Амортизація	2515	857	571
Інші операційні витрати	2520	3 531	2 782
Разом	2550	46 736	30 221

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Черевань Ю.М.

Головний бухгалтер

Ещенко К.М.

Додаток 1
до Національного положення
(стандарту) бухгалтерського обліку 1
"Загальні вимоги до фінансової
звітності"

Дата (рік, місяць, число) 2018 12 31
за ЄДРПОУ 13938392

Підприємство ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ БА-
ГАТОПРОФІЛЬНА ФІРМА "АСТРА"
(найменування)

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2018 р.

Форма №3 Код за ДКУД 180100
4

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	564 665	339 994
Повернення податків і зборів	3005	-	3
у тому числі податку на додану вартість	3006	-	3
Цільового фінансування	3010	-	-
Надходження від повернення авансів	3020	875	304
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	39	4
Інші надходження	3095	3 001	2 359
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(558 121)	(248 407)
Праці	3105	(7 783)	(4 984)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(2 134)	(2 473)
Зобов'язань із податків і зборів	3115	(8 890)	(7 760)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(2 400)	(1 235)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(3 824)	(5 429)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(2 665)	(1 096)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(3 310)	(76 035)
Інші витрачання	3190	(2 489)	(3 812)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	(14 147)	(807)
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	-	-
необоротних активів	3205	-	-
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	671	254
дивідендів	3220	-	-
Надходження від деривативів	3225	-	-
Інші надходження	3250	-	-
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	-	-
необоротних активів	3260	-	-
Виплати за деривативами	3270	-	-
Інші платежі	3290	-	-
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	671	254
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300	-	-
Отримання позик	3305	27 000	3 515

Інші надходження	3340	-	-
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	-	-
Погашення позик	3350	(10 000)	(10 441)
Сплату дивідендів	3355	-	-
Витрачання на сплату відсотків	3360	(4 056)	(730)
Інші платежі	3390	-	-
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	12 944	(7 656)
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	(532)	(8 209)
Залишок коштів на початок року	3405	(2 806)	4 224
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	(716)	2 122
Залишок коштів на кінець року	3415	(4 054)	(1 863)

Керівник

Головний бухгалтер

Черевань Ю.М.

Єщенко К.М.

Коди

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДР-
ПОУ

2019	01	01
13938392		

Підприємство
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ БАГАТО-
ПРОФІЛЬНА ФІРМА "АСТРА"
(найменування)

Звіт про власний капітал за 2018 р.

Форма №4

Код за
ДКУД 180100
5

Стаття	Код ряд- ка	Зареєст- рований (пайо- вий) капітал	Капітал у дооцін- ках	Додат- ко- вий капітал	Резерв- ний капітал	Нерозпо- ділений прибуток (непокри- тий зби- ток)	Неоп- ла- чений капітал	Вилу- че- ний капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000	2 500	-	-	805	9 988	-	-	13 293
Коригування :									
Зміна облікової політики	4005	-	-	-	-	-	-	-	-
Виправлення помилок	4010	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни	4090	-	-	-	-	-	-	-	-
Скоригований залишок на початок року	4095	2 500	-	-	805	9 988	-	-	13 293
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	-	-	-	-	10 141	-	-	10 141
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	-	-	-	-	-	-	-	-
Розподіл прибутку :									
Виплати власникам (дивіденди)	4200	-	-	-	-	-	-	-	-
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	-	-	-	-	-	-	-	-
Відрахування до резервного капіталу	4210	-	-	-	507	(507)	-	-	-
Внески учасників:									
Внески до капіталу	4240	-	-	-	-	-	-	-	-
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення капіталу:									
Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом змін в капіталі	4295	-	-	-	507	9 634	-	-	10 141
Залишок на кінець року	4300	2 500	-	-	1 312	19 622	-	-	23 434

Керівник
Головний бух-
галтер

Черевань Ю.М.

Єщенко К.М.

Додаток В

Додаток 1
до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1
"Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство **ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДА-**
ЛЬНІСТЮ БАГАТОПРОФІЛЬНА ФІРМА "АСТ-
РА"

Терито-
рія
Організаційно-правова форма господарю-
вання

Вид економічної діяльно-
сті

Середня кількість праців-
ників 1 398

Адреса, те- 36007, м. Полтава, вул. Ковпака, будинок 59-
лефон А, (0532) 519579

Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного
знака

(окрім розділу IV Звіту про фінансові результати
(Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з
копійками).

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

Коди		
202	01	01
0		
за ЄДРПОУ 13938392		
за КОАТУУ 5324087703		
за КОПФГ		
за КВЕД 46.73		

Дата (рік, місяць,
число)

за ЄДРПОУ

за КОАТУУ

за КОПФГ

за КВЕД

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2019 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

АКТИВ	Код ряд- ка	На поча- ток звіт- ного пе- ріоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	5 203	5 494
первісна вартість	1011	7 929	9 072
знос	1012	(2 726)	(3 578)
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-

Усього за розділом I	1095	5 203	5 494
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	38 872	46 548
Виробничі запаси	1101	214	272
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	38 658	46 276
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрашування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2 057	26 943
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	182	41
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	29	535
Готівка	1166	23	532
Рахунки в банках	1167	6	3
Витрати майбутніх періодів	1170	74	14
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:	1181	-	-
резервах довгострокових зобов'язань	1182	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1183	-	-
резервах незароблених премій	1184	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	126	217
Усього за розділом II	1195	41 340	74 298
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	46 543	79 792

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2 500	2 500
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	1 312	2 168
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	19 622	35 872
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	23 434	40 540
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			

Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань		-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	21 083	26 582
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	1 256	10 336
розрахунками з бюджетом	1620	387	1 768
у тому числі з податку на прибуток	1621	228	1 531
розрахунками зі страхування	1625	92	131
розрахунками з оплати праці	1630	264	343
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	11
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	27	81
Усього за розділом III	1695	23 109	39 252
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	46 543	79 792

Керівник

Черевань Ю.М.

Головний бухгалтер

Єщенко К.М.

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДР-

Коди		
2020	01	01
13938392		

ПОУ Підприємство ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІС-
ТЮ БАГАТОПРОФІЛЬНА ФІРМА "АСТРА"
(найменування)**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)**
за 2019 р.Форма
№2Код за
ДКУД **I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	618 641	470 072
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
Премії підписані, валова сума	2011	-	-
Премії, передані у перестраховання	2012	-	-
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(528 081)	(403 699)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий :			
прибуток	2090	90 560	66 373
збиток	2095	-	-
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	1 607	284
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-
Дохід від первісного визнання біологічних активів і с/г продукції	2122	-	-
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(7 069)	(4 892)
Витрати на збут	2150	(58 832)	(40 113)
Інші операційні витрати	2180	(347)	(5 973)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	25 919	15 679
збиток	2195	-	-
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	401	671
Інші доходи	2240	-	-
Дохід від благодійної допомоги	2241	-	-
Фінансові витрати	2250	(5 459)	(4 056)
Втрати від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	-	-
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	20 861	12 294

збиток	2295	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(3 755)	(2 153)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	17 106	10 141
збиток	2355	-	-

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	17 106	10 141

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	42 825	30 551
Витрати на оплату праці	2505	17 590	9 691
Відрахування на соціальні заходи	2510	3 776	2 106
Амортизація	2515	854	857
Інші операційні витрати	2520	6 322	3 531
Разом	2550	71 367	46 736

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Черевань Ю.М.

Головний бухгалтер

Єщенко К.М.

(стандарту) бухгалтерського обліку 1
"Загальні вимоги до фінансової
звітності"

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

2019	12	31
13938392		

Підприємство ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ БА-
ГАТОПРОФІЛЬНА ФІРМА "АСТРА"
(найменування)

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2019 р.

Форма №3

Код за
ДКУД

180100
4

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	636 534	564 665
Повернення податків і зборів	3005	-	-
у тому числі податку на додану вартість	3006	-	-
Цільового фінансування	3010	-	-
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	-	-
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	101 836	-
Надходження від повернення авансів	3020	3 717	875
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	-	-
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	-	39
Надходження від операційної оренди	3040	-	-
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	-	-
Надходження від страхових премій	3050	-	-
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	-	-
Інші надходження	3095	5 375	3 001
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(567 944)	(558 121)
Праці	3105	(13 943)	(7 783)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(3 737)	(2 134)
Зобов'язань із податків і зборів	3115	(14 868)	(8 890)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(2 451)	(2 400)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(8 419)	(3 824)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(3 998)	(2 665)
Витрачання на оплату авансів	3135	(1 000)	(3 310)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(143 957)	-
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	-	-
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	-	-
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	-	-
Інші витрачання	3190	(2 433)	(2 489)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	(420)	(14 147)
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	-	-
необоротних активів	3205	-	-
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	401	671
дивідендів	3220	-	-
Надходження від деривативів	3225	-	-

Надходження від погашення позик	3230	-	-
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	-	-
Інші надходження	3250	-	-
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	-	-
необоротних активів	3260	-	-
Виплати за деривативами	3270	-	-
Витрачання на надання позик	3275	-	-
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	-	-
Інші платежі	3290	-	-
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	401	671
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300	-	-
Отримання позик	3305	35 022	27 000
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	-	-
Інші надходження	3340	-	-
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	-	-
Погашення позик	3350	(34 022)	(10 000)
Сплату дивідендів	3355	-	-
Витрачання на сплату відсотків	3360	(5 459)	(4 056)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	-	-
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	-	-
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	-	-
Інші платежі	3390	-	-
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	(4 459)	12 944
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	(4 478)	(532)
Залишок коштів на початок року	3405	(4 054)	(2 806)
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	503	(716)
Залишок коштів на кінець року	3415	(8 029)	(4 054)

Керівник

Черевань Ю.М.

Головний бухгалтер

Єщенко К.М.

Додаток 1
до Національного положення
(стандарту) бухгалтерського обліку 1
"Загальні вимоги до фінансової
звітності"

Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення капіталу:									
Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-	-	-	-	-
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	-	-	-	-	-	-	-
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом змін в капіталі	4295	-	-	-	855	16 251	-	-	17 106
Залишок на кінець року	4300	2 500	-	-	2 167	35 873	-	-	40 540

Керівник

Черевань Ю.М.

Головний бухгалтер

Єщенко К.М.

Додаток Г

Додаток 1
до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1
"Загальні вимоги до фінансової звітності"

		Дата (рік, місяць, число)	Коди
Підприємство	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ БАГАТОПРОФІЛЬНА ФІРМА "АСТРА"	за ЄДРПОУ	2021 01 01 13938392
Територія		за КОАТУУ	5324087703
Організаційно-правова форма господарювання		за КОПФГ	
Вид економічної діяльності		за КВЕД	46.73
Середня кількість працівників ¹	367		
Адреса, телефон 36007, м. Полтава, вул. Ковпака, будинок 59-А, (0532) 519579			
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками).			
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			v
за міжнародними стандартами фінансової звітності			

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2020 р.

		Форма №1	Код за ДКУД	1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	-	-	
первісна вартість	1001	-	-	
накопичена амортизація	1002	-	-	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-	
Основні засоби	1010	5 494	7 398	
первісна вартість	1011	9 072	11 820	
знос	1012	(3 578)	(4 422)	
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-	
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-	
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-	
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції:				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-	
інші фінансові інвестиції	1035	-	-	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-	
Відстрочені податкові активи	1045	-	-	
Гудвіл	1050	-	-	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-	
Інші необоротні активи	1090	-	-	
Усього за розділом I	1095	5 494	7 398	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	46 548	69 352	
Виробничі запаси	1101	272	138	
Незавершене виробництво	1102	-	-	
Готова продукція	1103	-	-	
Товари	1104	46 276	69 214	
Поточні біологічні активи	1110	-	-	
Депозити перестраховування	1115	-	-	
Векселі одержані	1120	-	-	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	26 943	2 164	
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				
за виданими авансами	1130	-	9 606	
з бюджетом	1135	-	371	
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	371	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-	
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-	

Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	41	56
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	535	3 486
Готівка	1166	532	202
Рахунки в банках	1167	3	3 284
Витрати майбутніх періодів	1170	14	16
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	95	142
Усього за розділом II	1195	74 176	85 193
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	79 670	92 591

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2 500	2 500
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	2 168	2 251
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	35 750	37 330
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	40 418	42 081
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	1 819
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	-	1 819
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	26 582	39 055
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	10 336	8 644
розрахунками з бюджетом	1620	1 768	181
у тому числі з податку на прибуток	1621	1 531	24
розрахунками зі страхування	1625	131	84
розрахунками з оплати праці	1630	343	309
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	11	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-

Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	81	418
Усього за розділом III	1695	39 252	48 691
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	79 670	92 591

Керівник

Черевань Ю.М.

Головний бухгалтер

Єщенко К.М.

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Додаток 1
до Національного положення
(стандарту) бухгалтерського обліку 1
"Загальні вимоги до фінансової
звітності"

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

Коди		
2021	01	01
13938392		

Підприємство ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
БАГАТОПРОФІЛЬНА ФІРМА "АСТРА"
(найменування)

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2020 р.

Форма №2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	620 884	618 641
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
Премії підписані, валова сума	2011	-	-
Премії, передані у перестраховання	2012	-	-
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(550 153)	(528 081)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий :			
прибуток	2090	70 731	90 560
збиток	2095	-	-
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	8 409	1 607
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-
Дохід від первісного визнання біологічних активів і с/г продукції	2122	-	-
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(7 719)	(7 069)
Витрати на збут	2150	(52 903)	(58 832)
Інші операційні витрати	2180	(9 932)	(347)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	8 586	25 919
збиток	2195	-	-
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	406	401
Інші доходи	2240	-	-
Дохід від благодійної допомоги	2241	-	-
Фінансові витрати	2250	(6 896)	(5 459)
Втрати від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	-	-
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	2 096	20 861
збиток	2295	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(433)	(3 755)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	1 663	17 106

збиток	2355	-	-
--------	------	---	---

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1 663	17 106

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	36 722	42 825
Витрати на оплату праці	2505	18 687	17 590
Відрахування на соціальні заходи	2510	4 043	3 776
Амортизація	2515	866	854
Інші операційні витрати	2520	4 384	6 322
Разом	2550	64 702	71 367

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Черевань Ю.М.

Головний бухгалтер

Єщенко К.М.

Додаток 1
до Національного положення
(стандарту) бухгалтерського обліку 1
"Загальні вимоги до фінансової
звітності"

Дата (рік, місяць, число)

2020	12	31
------	----	----

за ЄДРПОУ

13938392

Підприємство ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ БА-
ГАТОПРОФІЛЬНА ФІРМА "АСТРА"
(найменування)

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2020 р.

Форма №3

Код за ДКУД	1801004
-------------	---------

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	716 780	636 534
Повернення податків і зборів	3005	583	-
у тому числі податку на додану вартість	3006	-	-
Цільового фінансування	3010	-	-
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	-	-
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	30 314	101 836
Надходження від повернення авансів	3020	270	3 717
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	-	-
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	22	-
Надходження від операційної оренди	3040	-	113
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	-	-
Надходження від страхових премій	3050	-	-
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	-	-
Інші надходження	3095	2 167	5 262
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(536 113)	(709 383)
Праці	3105	(15 046)	(13 943)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(4 087)	(3 737)
Зобов'язань із податків і зборів	3115	(9 104)	(14 868)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(2 441)	(2 451)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	-	(8 419)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(6 663)	(3 998)
Витрачання на оплату авансів	3135	(37 015)	(1 000)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(151 486)	(2 518)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	-	-
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	-	-
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	-	-
Інші витрачання	3190	(2 390)	(2 433)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	(5 105)	(420)
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	-	-
необоротних активів	3205	-	-
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	406	401

дивідендів	3220	-	-
Надходження від деривативів	3225	-	-
Надходження від погашення позик	3230	-	-
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	-	-
Інші надходження	3250	-	-
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	-	-
необоротних активів	3260	-	-
Виплати за деривативами	3270	-	-
Витрачання на надання позик	3275	-	-
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	-	-
Інші платежі	3290	-	-
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	406	401
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300	-	-
Отримання позик	3305	7 000	35 022
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	-	-
Інші надходження	3340	-	-
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	-	-
Погашення позик	3350	(1 000)	(34 022)
Сплату дивідендів	3355	-	-
Витрачання на сплату відсотків	3360	(5 921)	(5 459)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	-	-
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	-	-
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	-	-
Інші платежі	3390	-	-
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	79	(4 459)
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	(4 620)	(4 478)
Залишок коштів на початок року	3405	535	(4 054)
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	7 571	503
Залишок коштів на кінець року	3415	3 486	(8 029)

Керівник

Черевань Ю.М.

Головний бухгалтер

Єщенко К.М.

Внески учасників:									
Внески до капіталу	4240	-	-	-	-	-	-	-	-
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення капіталу:									
Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-	-	-	-	-
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	-	-	-	-	-	-	-
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом змін в капіталі	4295	-	-	-	83	1 580	-	-	1 663
Залишок на кінець року	4300	2 500	-	-	2 251	37 330	-	-	42 081

Керівник

Черевань Ю.М.

Головний бухгалтер

Єщенко К.М.